

GHIDURI DE ORIENTARE PENTRU JUSTIȚIABILI

Ce trebuie să cunoașteți referitor la competența instanțelor

În România justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție, curți de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătoria.

Prin competență se înțelege abilitarea legală dată unui organ de a îndeplini anumite acte.

Pentru a delimita atribuțiile care revin organelor judiciare au fost stabilite anumite criterii cu ajutorul cărora să se arate ce activitate desfășoară organele judiciare. Un asemenea criteriu îl constituie competența.

1. COMPETENȚA MATERIALĂ

Competența materială este criteriul cu ajutorul căruia se stabilește care dintre organele judiciare de grade diferite pot soluționa anumite cauze.

✓ *Judecătoria* este instanța care funcționează în mai multe localități din fiecare județ și în municipiul București.

Din punctul de vedere al competenței materiale, putem spune că judecătoria are competență generală.

În raport de acest criteriu, au fost stabilite în competența judecătoriei anumite cereri.

Astfel, cererile pe care le formulați în materie civilă al căror obiect are o valoare ce nu depășește 5 miliarde lei, precum și cele de împărțeață judiciară, cererile în materie succesorală, cererile neevaluabile în bani precum și cele privind materia fondului funciar, inclusiv cererile de drept comun formulate de terții vătămați în drepturile lor prin aplicarea legilor în materia fondului funciar, sunt de competența judecătoriei.

La judecătoria introduceți și cererile referitoare la relații de familie și acte de stare civilă, respectiv cereri de divorț, cereri privind obligația legală de întreținere, încredințarea și stabilirea domiciliului minorului din afara căsătoriei, cereri având drept obiect încuviințarea purtării numelui de către copilul minor și înregistrarea ulterioară a nașterii minorului, cereri privind anularea, completarea și rectificarea actelor de stare civilă, stabilirea paternității copilului din afara căsătoriei, acțiunea în tăgadă paternității copilului născut din căsătorie și contestarea recunoașterii paternității.

Cererile formulate în materie comercială al căror obiect are o valoare de până la 1 miliard lei, precum și cererile privind emiterea somației de plată, potrivit Ordonanței de Guvern nr. 5/2001 și acțiunile în anulare în această materie până la 1 miliard lei, se soluționează tot de către judecătoria.

Această instanță judecă și plângerile împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate, în cazurile prevăzute de lege, respectiv plângerile contravenționale și împotriva actelor administrative emise în cadrul procedurilor administrative prevăzute de Legea nr. 18/1991.

De asemenea, la judecătoria introduceți și cererile formulate în orice alte materii date prin lege în competența lor, cum sunt: cereri privind punerea sub interdicție, declararea dispariției și a morții, cereri de acordare a personalității juridice a asociațiilor de proprietari, conform Legii nr. 114/1996, cereri având drept obiect lămurirea înțelesului, întinderea sau aplicarea dispozitivului propriei hotărâri, cereri privind completarea propriilor hotărâri în cazul omisiunii pronunțării asupra unui capăt de cerere, asupra unei cereri conexe sau incidentale.

✓ Instanța ierarhic superioară judecătoriei este *tribunalul* care funcționează în fiecare județ și în municipiul București.

Anumite cereri pot fi introduse direct la tribunal, respectiv: cele pe care le formulați în materie comercială al căror obiect are o valoare de peste 1 miliard lei, precum și procesele și cererile în această materie al căror obiect este neevaluabil în bani.

Tribunalul soluționează și cererile în materie civilă al căror obiect are o valoare de peste 5 miliarde lei, conflictele de muncă, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe, procesele și cererile în materie de contencios administrativ, în afară de cele date în competența curții de apel, cererile în materie de creație intelectuală și de proprietate industrială, cererile privind încuviințarea, nulitatea sau desfacerea adopției, cererile pentru repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare săvârșite în procesele penale și cererile având drept obiect recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârilor date în țări străine.

Totodată, tribunalul verifică legalitatea și temeinicia soluțiilor pronunțate de judecătoriile din raza sa de competență.

Astfel, tribunalul este și instanță de control judiciar, respectiv instanță de apel și de recurs.

Ca instanță de apel, tribunalul judecă apelurile pe care le declarați împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii în cererile de divorț, în cererile privind filiația și raporturile personale dintre părinți și copiii minori, în cererile de împărțeață judiciară, cu excepția celor care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului.

Cererile de recurs care pot fi soluționate de tribunal privesc hotărârile pronunțate de judecătorii, care potrivit legii, nu sunt supuse apelului, de exemplu: în cererile de stabilire majorare, reducere și sistare a obligației de întreținere, cererile privind măsurile asiguratorii, plângerile împotriva proceselor verbale de constatare și sancționare a contravențiilor.

De asemenea, tribunalul judecă și cererile în orice alte materii date prin lege în competența lui, cum sunt: contestația în anulare și revizuirea îndreptate împotriva propriilor hotărâri, cererile de îndreptare a greșelilor materiale din propriile hotărâri și încheieri, conflictele de competență dintre 2 judecătorii din circumscripția sa teritorială.

✓ În România funcționează un număr de 15 *curți de apel* care verifică legalitatea și temeinicia soluțiilor pronunțate în materie civilă de judecătorii și tribunalele din raza acestora de competență.

Pe lângă rolul de instanță de control judiciar, curtea de apel are rolul și de primă instanță. În acest sens judecă procesele și cererile pe care le formulează în materie de contencios administrativ privind actele autorităților și instituțiilor centrale.

Ca instanță de apel, curtea de apel judecă apelurile pe care le declarați împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță.

La curtea de apel, ca instanță de recurs, puteți introduce recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în apel sau împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunale, care potrivit legii, nu sunt supuse apelului, precum și în orice alte cazuri expres prevăzute de lege.

De asemenea, curtea de apel judecă și cererile în orice alte materii date prin lege în competența lor, respectiv conflictele de competență dintre două tribunale, sau între un tribunal și o judecătorie din raza sa teritorială, cererile de recuzare a tuturor judecătorilor de la un tribunal, cererile de îndreptare a greșelilor materiale din propriile hotărâri și încheieri.

✓ În România funcționează o singură instanță supremă, denumită *Înalta Curte de Casație și Justiție*, cu personalitate juridică și cu sediul în București.

Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.

Această instanță judecă recursurile pe care le declarați împotriva hotărârilor curților de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege, recursurile în interesul legii și în orice alte materii date prin lege în competența sa.

Secția Civilă și de Proprietate Intelectuală, Secția Comercială și Secția de Contencios Administrativ și Fiscal al Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege și de asemenea, cererile de strămutare și conflictele de competență care-i revin în raport cu competența fiecăreia.

Competența ce revine instanțelor judecătorești în legătură cu arbitrajul aparține instanței care ar fi fost competentă să soluționeze litigiul în fond, în lipsa unei convenții arbitrale.

2. COMPETENȚA TERITORIALĂ

Competența teritorială este criteriul cu ajutorul căruia se stabilește care dintre organele judiciare de același grad pot soluționa anumite cauze.

Din punct de vedere al competenței teritoriale, de regulă, cererea se introduce la instanța în raza căreia domiciliază pârâtul.

În situația în care acesta are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliul cunoscut, cererea se poate depune la instanța reședinței sale din țară, iar dacă nici aceasta nu este cunoscută, la instanța domiciliului sau reședinței reclamantului.

În cazul în care, în afară de domiciliul său, pârâtul are, în mod firesc, o îndeletnicire profesională, sau deține una sau mai multe așezări agricole, comerciale sau industriale, cererea se poate face și la instanța locului acelor așezări sau îndeletnicii, dar numai pentru obligațiile patrimoniale ce decurg sau care se pot executa în acel loc.

Cererea împotriva unei persoane juridice de drept privat se face:

- la instanța sediului ei principal;

- la instanța locului unde ea are reprezentanță pentru obligațiile ce urmează a fi executate în acel loc sau care izvorăsc din acte încheiate printr-un reprezentant al acesteia sau din fapte săvârșite de acesta.

Dacă *cererea de chemare în judecată se introduce împotriva unei asociații ori societăți fără personalitate juridică*, aceasta se depune la instanța de la domiciliul persoanei care are calitatea de președinte sau director al asociației sau societății, ori la instanța de la domiciliul oricăreia dintre asociați.

Cererile împotriva statului, direcțiilor generale, regiilor publice, caselor autonome și administrațiilor comerciale se pot face fie la instanțele din municipiul București, fie la cele din reședința județului unde domiciliază reclamantul.

Atunci când mai multe judecătoria din circumscripția aceluiași tribunal sunt competente să judece cererile mai sus menționate, acestea se introduc în municipiul București la Judecătoria Sectorului 4 sau la judecătoria din localitatea de reședință a județului.

Când *cererea este formulată împotriva mai multor pârâți*, poate fi depusă la instanța competentă pentru oricare din aceștia sau la instanța competentă pentru oricare dintre debitorii principali (când există obligații accesorii).

De la regula generală sunt prevăzute și anumite excepții, privind introducerea cererii și la alte instanțe decât cea în raza căreia se află domiciliul pârâtului.

Astfel, dacă se solicită executarea, anularea sau rezilierea unui contract, cererea poate fi introdusă la instanța locului prevăzut în contract pentru executarea obligației.

Dacă obiectul cererii îl constituie acordarea de despăgubiri în materie de asigurare, cererea se poate face la instanța în circumscripția căreia se află domiciliul asiguratului, bunurile asigurate sau locul unde s-a produs accidentul.

În cazul cererilor ce izvorăsc dintr-o cambie, cec sau bilet la ordin, competență este instanța locului de plată, iar pentru cererile ce privesc obligații comerciale, competență este instanța locului unde obligația a luat naștere sau aceea a locului plății.

În afară de instanța de la domiciliul pârâtului, cererea poate fi depusă și la instanța de la domiciliul reclamantului pentru cererile formulate de ascendenți/descendenți pentru pensie de întreținere la instanța de la locul săvârșirii faptului ilicit pentru cererile privind angajarea răspunderii civile delictuale și la instanța de la locul săvârșirii contravenției pentru plângerile contravenționale.

O situație specială privește cererea referitoare la bunurile imobile unde este stabilită expres instanța la care aceasta urmează să fie depusă, respectiv instanța în circumscripția căreia este situat imobilul. Dacă imobilul se află în raza de competență a mai multor instanțe, cererea se introduce la instanța de la domiciliul sau reședința pârâtului, dacă acestea se află în vreuna din aceste circumscripții. În caz contrar, cererea se depune la oricare din instanțele în raza cărora este situat imobilul.

În materie de moștenire, pentru cazurile expres prevăzute de lege, competența revine instanței de la cel din urmă domiciliu al defunctului.

În materie comercială, până la sfârșitul lichidării în fapt, cererea se introduce la instanța locului unde societatea își are sediul principal, iar în materia reorganizării judiciare și a falimentului, cererea se depune la tribunalul în circumscripția căruia se află sediul principal al debitorului.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la incompatibilitatea, abținerea și recuzarea judecătorilor în procesul civil

1. Pentru a vă proteja interesele în procesul civil și a beneficia de o judecată imparțială, legiuitorul a prevăzut anumite situații în care un judecător este oprit să ia parte la judecarea unei cauze. Aceste situații sunt denumite *incompatibilități* și sunt prevăzute de art. 24 din Codul de procedură civilă.

☐ Astfel, judecătorul care a pronunțat o hotărâre într-o pricină nu poate lua parte la judecata aceleiași pricini în apel sau în recurs și nici în caz de rejudecare după casare.

☐ De asemenea, judecătorul nu poate soluționa o pricină în care a fost martor, expert sau arbitru.

☐ În calitate de parte în cauză, puteți constata existența uneia dintre aceste situații atât în cursul procesului, cât și după pronunțarea hotărârii de fond, pe calea apelului sau după caz a recursului.

2. *Abținerea și recuzarea* sunt reglementate pentru a vă proteja în acele cazuri în care se presupune că judecătorul nu ar fi obiectiv.

☐ Cazurile de abținere sunt aceleași ca și cele de recuzare, fiind prevăzute de art. 27 din Codul de procedură civilă.

Abținerea este obligația pe care o persoană din aparatul judiciar o are atunci când a luat cunoștință de faptul că nu poate participa la judecata unei cauze civile.

Dacă acesta nu s-a abținut de la soluționarea pricinii, în calitate de parte în cauză, aveți posibilitatea legală de a formula cerere de recuzare.

☐ Astfel, puteți solicita recuzarea unui judecător atunci când dețineți informații că acesta, soțul său, ascendenții sau descendenții acestuia au un interes în judecarea pricinii sau când acesta este soț, rudă sau afin, până la al patrulea grad inclusiv cu vreuna dintre părți, sau cu avocatul sau mandatarul unei părți, ori este căsătorit cu fratele sau sora soțului uneia dintre aceste persoane.

☐ De asemenea, puteți formula cerere de recuzare a unui judecător, în situația în care soțul în viață și nedespărțit este rudă sau afin a uneia dintre părți până la al patrulea grad inclusiv, sau dacă, fiind încetat din viață ori despartit, au rămas copii.

☐ Un alt caz de recuzare este acela când judecătorul, soțul sau rudele lor până la al patrulea grad inclusiv au o pricină asemănătoare cu aceea care judecă sau dacă au o judecată la instanța unde una dintre părți este judecător.

☐ Totodată, puteți solicita recuzarea dacă dețineți date cu privire la faptul că un judecător, este tutore sau curator al uneia dintre părți, sau a primit de la una din părți daruri sau făgăduieli de daruri ori există vrăjmășie între el, soțul sau una din rudele sale până la al patrulea grad inclusiv și una din părți, soții sau rudele acestora până la gradul al treilea inclusiv.

☐ Cazurile de recuzare menționate se aplică și procurorilor, magistraților asistenți și grefierilor.

☐ Separat de situațiile expuse, judecătorul poate fi recuzat dacă și-a spus părerea cu privire la pricina ce se judecă.

☐ Nu puteți recuza toți judecătorii unei instanțe sau ai unei secții a acesteia și nu puteți formula o nouă cerere de recuzare împotriva aceluiași judecător pentru aceleași motive.

Procedura urmată pentru a solicita recuzarea

☐ Cererea de recuzare o puteți face verbal sau în scris pentru fiecare judecător în parte, înainte sau după începerea dezbaterilor, de îndată ce ați luat cunoștință de motivele de recuzare.

☐ Cererea trebuie motivată, în sensul că, trebuie să menționați care este motivul pentru care solicitați recuzarea.

☐ Cererea de recuzare se soluționează de instanța respectivă sau de instanța ierarhic superioară. Această cerere nu poate privi decât judecătorii instanței la care se judecă cauza dumneavoastră și nu puteți solicita recuzarea unei instanțe ierarhic superioare celei care vă soluționează cauza.

☐ În situația în care s-a admis cererea de recuzare a unui judecător, acesta nu mai poate participa la judecata pricinii. Când recuzarea a privit toți judecătorii unei instanțe, în situația admiterii, cauza va fi trimisă la o instanță de același grad.

☐ Instanța care decide asupra cererii de recuzare a unui judecător, procuror, magistrat – asistent și grefier se pronunță prin încheiere în sensul admiterii sau respingerii acesteia. În cursul judecării cererii de recuzare nu se va face nici un act de procedură.

☐ Împotriva încheierii prin care s-a încuviințat sau s-a respins abținerea și a încheierii prin care s-a încuviințat recuzarea, nu aveți posibilitatea declarării vreunei căi de atac.

☐ Încheierea prin care s-a respins recuzarea o puteți ataca numai o dată cu fondul cauzei.

3. Strămutarea pricinilor în procesul civil

În anumite situații în care judecarea în bune condiții a unei pricini este sub semnul îndoielii, legea permite transferarea pricinii la o altă instanță decât cea care, în mod normal, ar fi competentă să o judece.

Dacă aveți calitatea de parte într-un proces civil, aveți posibilitatea legală de a cere transferarea cauzei la o altă instanță.

☐ Cazurile de strămutare sunt expres prevăzute de lege (art. 37 din Codul de procedură civilă).

☐ Astfel, puteți cere strămutarea pricinii pentru motiv de rudenie, când dețineți date că cealaltă parte are două rude sau afini până la gradul a-IV-lea inclusiv, printre magistrații sau asistenții judiciari ai instanței.

Pentru a solicita strămutarea, trebuie să formulați o cerere înainte de începerea oricărei dezbateri, pe care o veți depune la instanța imediat superioară celei care judecă pricina.

☐ Un alt motiv de strămutare îl constituie bănuiala legitimă, adică situația când presupuneți că judecătorul ar fi părțitor în cauză datorită calității părților, vrăjmășiilor locale ori împrejurării pricinii.

În acest caz, cererea de strămutare o puteți formula în orice stare a pricinii și o depuneți la Înalta Curte de Casație și Justiție.

☐ Chiar dacă în calitate de parte în proces, nu ați cerut strămutarea pricinii, această posibilitate o are și procurorul de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de

Casație și Justiție, pentru motive de siguranță publică. Acesta poate cere strămutarea în orice stare a pricinii, depunând cererea la Înalta Curte de Casație și Justiție.

□ Trebuie cunoscut că dacă se formulează o cerere de strămutare până la soluționarea acesteia, judecata pricinii se suspendă, iar în caz de admitere, cauza se va trimite spre judecată unei alte instanțe de același grad, situată într-o altă localitate.

□ Hotărârea pronunțată de instanța investită cu soluționarea cererii de strămutare se dă fără motivare și împotriva acesteia nu aveți posibilitatea declarării vreunei căi de atac. În hotărâre se menționează în ce măsură se mențin actele îndeplinite până la acea dată de instanța de la care se strămută cauza. În cazul în care instanța la care s-a aflat cauza a procedat la judecarea acesteia, hotărârea pronunțată este desființată ca urmare a admiterii cererii de strămutare.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la:

a). Incompatibilitate

Atunci când o persoană ce face parte din aparatul judiciar (judecător, procuror, organ de cercetare penală, magistrat asistent, grefier, expert și interpret) este împiedicată să participe la activitatea procesuală dintr-o cauză, în sensul că ar putea fi pusă la îndoială imparțialitatea și obiectivitatea acestuia, se află într-o situație de incompatibilitate.

Incompatibilitatea nu este o incompetență ci o situație specială în care se află un subiect oficial față de o cauză penală.

Potrivit dispozițiilor art. 46 – 49 din Codul de procedură penală cazurile de incompatibilitate sunt:

- rudenia între judecători, rudenia între procuror, magistrat asistent ori grefier, sau între aceștia și completul de judecată;
- participarea judecătorului la soluționarea cauzei în fond;
- atunci când un judecător a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale în cauza pe care o soluționează sau a dispus trimiterea în judecată ori a pus concluzii în fond în calitate de procuror, ori a emis mandat de arestare preventivă în cursul urmăririi penale;
- dacă judecătorul, procurorul sau organul de cercetare a avut calitatea de apărător sau reprezentant al uneia dintre părți;
- dacă judecătorul, procurorul, organul de cercetare penală, expertul ori interpretul sunt interesați personal, sau soțul ori rudele apropiate acestora, sub orice formă, în soluționarea cauzei respective;
- procurorul care a participat ca judecător la soluționarea cauzei în primă instanță nu poate pune concluzii la judecarea ei în căile de atac;
- persoana care a efectuat urmărirea penală nu mai poate efectua completarea sau refacerea acesteia atunci când instanța dispune în acest fel.

b). Abținere

Este o obligație pe care o persoană din aparatul judiciar o are atunci când a luat cunoștință de faptul că nu poate participa la rezolvarea cauzei penale.

c). Recuzare

Dacă abținerea este o inițiativă ce aparține persoanei ce se află în una din cauzele de incompatibilitate prezentate mai sus, recuzarea este posibilitatea legală pe care o aveți dumneavoastră în calitate de parte într-un proces penal atunci când apreciați că vreuna din persoanele implicate în judecarea cauzei se află într-o asemenea situație.

1. În calitate de parte într-un proces penal puteți solicita recuzarea atât în cursul urmăririi penale cât și în faza de judecată, de îndată, ce ați aflat de existența cazului de incompatibilitate, formulând în acest sens o cerere de recuzare.

Cererea de recuzare o puteți formula în scris sau oral cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul recuzării.

2. *În cursul urmăririi penale*, puteți solicita recuzarea persoanei care efectuează cercetarea penală, situație în care cererea o puteți adresa fie organului de cercetare penală, fie procurorului. În ambele situații cererea de recuzare v-a fi soluționată de procuror într-un termen de 3 zile, printr-o ordonanță.

3. Dacă procesul penal în care sunteți parte a ajuns în *faza de judecată* puteți formula cerere de recuzare fie a întregului complet de judecată, fie a uneia din membrii acestuia.

4. Cererea de recuzare se v-a soluționa de un alt complet de judecată, atunci când recuzarea privește o parte din membrii completului, sau de o instanță superioară atunci când recuzarea privește întreaga instanță.

Soluționarea cererii se v-a face într-o ședință secretă, iar dacă instanța apreciază ca fiind necesar, se v-a proceda și la ascultarea dumneavoastră.

5. În situația în care s-a admis cererea de recuzare, instanța v-a stabili care din persoanele ce participă la judecată vor mai putea lua parte la judecarea cauzei sau cărei instanțe egale în grad îi v-a reveni cauza spre soluționare.

6. Împotriva încheierii prin care s-a admis recuzarea nu puteți formula nici o cale de atac.

d). În cazul în care judecarea unei cauze penale nu se poate face în bune condiții la o instanță, deoarece ar exista un climat nepotrivit se poate solicita transferarea respectivei cauze la o altă instanță.

În calitate de parte în proces penal aveți posibilitatea legală de a solicita strămutarea unei cauze la o altă instanță.

Această posibilitate legală este prevăzută și pentru procurori și ministrul justiției.

Deși, cazurile de strămutare nu sunt expres prevăzute de lege se poate solicita strămutarea pentru a se asigura o desfășurare normală a procesului penal.

De exemplu, dacă una dintre părți este rudă cu președintele instanței, sau cu un judecător din instanța respectivă, ori procuror, sau atmosfera creată în urma săvârșirii unei infracțiuni a creat indignare în localitatea unde se desfășoară judecata, sunt motive pentru care se poate solicita strămutarea.

1. Pentru a solicita strămutarea unei cauze, trebuie să formulați o cerere pe care să o adresați Înaltei Curți de Casație și Justiție și pe care trebuie să o motivați.

Dacă dețineți înscrisuri care vin în sprijinul cererii dumneavoastră le puteți anexa la aceasta. Totodată, în cerere trebuie să faceți și mențiunea dacă sunt arestați în cauză.

2. La primirea cererii, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție poate dispune suspendarea judecării cauzei; această măsură poate fi dispusă chiar de Înalta Curte de Casație și Justiție după ce a fost investită cu judecarea cererii de strămutare.

3. Atunci când cererea de strămutare nu a fost formulată de dumneavoastră ci de alte persoane care au această posibilitate legală, veți fi înștiințată despre existența unei astfel de cereri de președintele instanței ierarhic superioare celei la care se află cauza dumneavoastră spre judecare.

Totodată, acesta vă v-a comunica termenul fixat pentru soluționarea cererii, întrucât în calitate de parte în procesul penal puteți trimite memorii instanței care soluționează cererea sau vă puteți prezenta la termenul fixat pentru soluționarea acesteia.

În situația în care vă prezentați la termenul fixat, instanța superioară v-a asculta și concluziile dumneavoastră.

4. Examinarea cererii de strămutare se face, însă, în ședință secretă.

5. Indiferent de titularul cererii de strămutare, Înalta Curte de Casație și Justiție poate dispune admiterea sau respingerea unei astfel de cereri fără a arăta motivele care au determinat luarea hotărârii.

6. Atunci când instanța supremă găsește întemeiată cererea, dispune strămutarea judecării cauzei și stabilește în ce măsură actele îndeplinite până la acea dată de instanța de la care se strămută cauza, se mențin.

7. Dacă instanța la care s-a aflat cauza a procedat la judecarea acesteia, hotărârea pronunțată este desființată ca efect al admiterii cererii de strămutare.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la :

a). Reprezentare

- ✓ Dacă aveți calitate de parte în proces, vă puteți exercita drepturile procedurale personal sau prin mandatar.
- ✓ Dacă nu doriți să vă prezentați personal aveți posibilitatea să împuterniciți o altă persoană pentru a vă reprezenta în fața instanței de judecată. Această persoană poate să fie avocat sau orice altă persoană, chiar fără studii juridice, pe care o împuterniciți astfel. Persoana pe care o împuterniciți se poate prezenta, alături de dumneavoastră, pentru a vă susține interesele în fața instanței de judecată sau vă poate reprezenta interesele și în lipsa dumneavoastră.
- ✓ Persoanei căreia îi dați procură generală poate să vă reprezinte în judecată, numai dacă acest drept i-a fost dat anume.
- ✓ Procura pentru exercițiul dreptului de chemare în judecată sau de reprezentare în judecată trebuie făcută prin înscris sub semnătură legalizată.
- ✓ În cazul când procura este dată unui avocat, semnătura va fi certificată potrivit legii avocaților.
- ✓ Dreptul de reprezentare mai poate fi dat și prin declarație verbală, făcută în instanță și trecută în încheierea de ședință.
- ✓ Mandatul este presupus dat pentru toate actele judecătorești, chiar dacă nu cuprinde nici o arătare în această privință; el poate fi însă restrâns numai la anumite acte sau pentru anumită instanță.
- ✓ Dacă mandatul este dat unei alte persoane decât unui avocat, mandatarul nu poate pune concluzii decât prin avocat, cu excepția consilierului juridic care, potrivit legii, reprezintă partea.
- ✓ Asistarea de către avocat nu este cerută doctorilor sau licențiaților în drept când ei sunt mandatarî în pricinile soțului sau rudelor până la al patrulea grad inclusiv.
- ✓ De asemenea asistarea de către avocat nu este cerută la judecătoria când partea este reprezentată prin soț sau rudă până la al patrulea grad inclusiv
- ✓ Recunoașterile privitoare la drepturile în judecată, renunțările, cum și propunerile de tranzacție nu se pot face decât în temeiul unei proci speciale.
- ✓ Mandatul nu încetează prin moartea celui care l-a dat și nici dacă acesta a devenit incapabil. Mandatul dăinuiește până la retragerea lui de către moștenitori sau de către reprezentantul legal al incapabilului.
- ✓ Renunțarea sau retragerea mandatului nu poate fi opusă celeilalte părți decât de la comunicare, afară numai dacă a fost făcută în ședință în prezența părții.
- ✓ Mandatarul care renunță la împuternicire este ținut să înștiințeze atât pe cel care i-a dat mandatul, cât și instanța, cu cel puțin 15 zile înainte de termenul de înfățișare sau de îndeplinirea termenelor căilor de atac.

b). Asistența judiciară

Prezenta broșură își propune să vă informeze cu privire la reprezentare și la instituția asistenței judiciare care vă permite să vă prezentați la proces în apărarea unui drept sau interes legitim și în cazul în care nu aveți venituri financiare suficiente.

Cine beneficiază de asistență judiciară gratuită?

Cel care dovedește că nu are venituri suficiente cu care să își poată achita taxele de timbru, timbrul judiciar sau cauțiunea și să își poată angaja avocat care să-i ofere asistență și să-l reprezinte în instanță, decât cu prețul punerii în primejdie a întreținerii sale și a familiei, poate apela la această instituție.

În ce constă asistența judiciară?

Asistența judiciară constă într-un ansamblu de facilități care permit părții, care are venituri foarte mici, să acceadă la justiție. Astfel, unei asemenea persoane i se pot acorda scutiri, reduceri, eşalonări sau amânări pentru plata taxelor de timbru și a timbrului judiciar precum și a cauțiunilor. O altă facilitate poate consta în apărarea și asistența gratuită printr-un avocat delegat de baroul avocaților.

Cum trebuie să procedați pentru a obține asistență judiciară?

Dacă sunteți una dintre persoanele care pot beneficia de asistență judiciară, puteți cere instanței să vă încuviințeze o asemenea cerere.

Cerere de asistență judiciară se face în scris și se depune la instanța de judecată dacă doriți să beneficiați de una dintre facilitățile ce se pot acorda, referitoare la taxa de timbru, timbru judiciar și cauțiuni. Dacă doriți apărare și asistență gratuită trebuie să formulați o cerere la baroul avocaților, potrivit legii.

Cererea de asistență judiciară poate fi formulată oricând în cursul judecății.

Ce trebuie să cuprinsă cererea de asistență judiciară. Dovezi necesare încuviințării cererii:

După ce v-ați hotărât să formulați o asemenea cerere trebuie să o concepeți în scris, iar în cuprinsul ei să menționați obiectul și natura procesului pentru care solicitați asistență, identitatea, domiciliul și starea materială a dumneavoastră. La această cerere trebuie să anexați dovezi scrise despre veniturile pe care le obțineți și despre obligațiile de întreținere sau de plată pe care le aveți față de alte persoane.

Dacă instanța nu este lămurită cu privire la dovezile pe care le-ați depus, va putea să ceară altele în completare, atât dumneavoastră cât și părți adverse sau altor autorități competente.

Dacă instanța va constata că această cerere a fost făcută cu rea-credință, prin ascunderea adevărului, ea poate să vă oblige la plata sumelor datorate și chiar la amendă judiciară.

Când se stinge dreptul la asistență judiciară?

Dreptul la asistență judiciară se stinge prin moarte sau prin îmbunătățirea stării materiale a celui care a beneficiat de acest drept.

Trebuie să cunoașteți că în cazul în care partea care a beneficiat de scutiri sau reduceri prin încuviințarea asistenței judiciare a câștigat procesul, toate cheltuielile pentru care aceasta a beneficiat de scutiri sau reduceri sunt puse în sarcina părții adverse.

De asemenea, avocații desemnați pentru apărarea și acordarea asistenței gratuite au dreptul să ceară instanței ca onorariul lor să fie pus în sarcina dumneavoastră, dacă ați pierdut procesul.

Ce trebuie să știți despre o hotărâre judecătorească?

În limbaj comun, *prin hotărâre judecătorească se înțelege* actul final al judecății și reprezintă actul de dispoziție al instanței de judecată cu privire la pretențiile deduse judecății.

Măsurile dispuse de către instanța de judecată în cursul judecății se dispun tot prin hotărâri.

Hotărârile prin care instanțele de judecată soluționează cauza atunci când aceasta se judecă în primă instanță, adică pentru prima oară, se numesc *sentințe*. Cele prin care se soluționează apelul și recursul se numesc *decizii*.

Toate celelalte hotărâri pronunțate de instanță în cursul judecății se numesc *încheieri*.

Hotărârile care se pronunță pe parcursul judecării cauzei se mai numesc *încheieri premergătoare* sau încheieri de ședință. În principiu, judecătorii nu sunt legați prin aceste încheieri, adică pot reveni asupra măsurilor dispuse anterior. Asemenea încheieri se numesc *preparatorii*, adică pregătesc darea hotărârii, iar din cuprinsul lor nu se poate anticipa soluția.

Instanțele pot pronunța și încheieri cu privire la care nu mai pot reveni, denumite încheieri *interlocutorii*. Asemenea încheieri, fără a hotărî în totul pricina, pregătesc dezlegarea ei.

Orice dispoziție luată de instanță prin încheierile premergătoare va fi motivată.

Împotriva încheierilor premergătoare nu se poate face apel decât odată cu fondul, în afară de cazul în care prin ele s-a întrerupt cursul judecății.

Cum se adoptă o hotărâre judecătorească? Ce înseamnă pronunțarea hotărârii?

După rezolvarea excepțiilor, administrarea probelor și după ce părțile și-au spus cuvântul asupra fondului cauzei, dacă instanța se consideră lămurită, președintele completului de judecată va declara dezbaterile închise, iar judecătorii *vor delibera* în vederea pronunțării hotărârii.

Dacă instanța nu poate hotărî de îndată, *pronunțarea se poate amâna* pentru un termen care nu va putea fi mai mare de 7 zile și care va fi anunțat de președintele completului de judecată, respectiv va fi menționat în condica ședinței de judecată.

Hotărârea trebuie să reflecte opinia majorității judecătorilor care formează completul de judecată. Rezultatul deliberării se consemnează într-o *minută*, care va fi scrisă pe cererea de chemare în judecată, pe cererea de apel sau de recurs ori pe ultima încheiere.

În situația în care această majoritate legală nu se poate întruni (de exemplu, în cazul completelor formate din doi judecători, când fiecare judecător are altă opinie), pricina se va judeca în *complet de divergență*, în aceeași zi sau în cel mult 5 zile.

Termenul “pronunțare” are atât sensul de adoptare a hotărârii, ca urmare a deliberării, dar și de citire a acesteia în sala de ședință, în vederea aducerii sale la cunoștința părților.

În practică, uneori deliberarea asupra cauzelor se finalizează la ore târzii, astfel încât, la citirea soluțiilor pronunțate părțile lipsesc din sala de ședință, luând la cunoștință despre conținutul acestora din condica ședinței de judecată la serviciul arhivă al instanței.

Legea prevede că *hotărârea se pronunță întotdeauna în ședință publică*.

Ce trebuie să cuprindă o hotărâre judecătorească?

Hotărârea trebuie să fie întocmită în formă scrisă și se compune din trei părți:

- practica;
- considerentele (motivarea);
- dispozitivul.

Practica este partea introductivă a hotărârii și cuprinde:

1. indicarea instanței care a pronunțat hotărârea și numele judecătorilor care au luat parte la judecată;
2. numele părților, calitatea în care s-au judecat, numele mandatarilor sau reprezentanților legali și al avocaților;
3. obiectul cererii și susținerile în prescurtare ale părților, cu arătarea dovezilor;
4. concluziile procurorului, dacă este cazul.

Considerentele sau motivarea trebuie să cuprindă *motivele de fapt și de drept* care au format convingerea instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților. Aceasta reprezintă partea cea mai extinsă a unei hotărâri și în cuprinsul său instanța va arăta fiecare capăt de cerere, apărările părților, probele care au fost administrate, motivele pentru care unele dintre acestea au fost reținute iar altele au fost înlăturate, excepțiile invocate de părți sau de către instanța de judecată, din oficiu și modul în care au fost soluționate, textele de lege pe care le-a aplicat la situația de fapt stabilită. Motivarea trebuie să fie clară, exactă și necontradictorie.

Dispozitivul este ultima parte a hotărârii și cuprinde *soluția propriu-zisă* pronunțată de către instanța de judecată cu prilejul deliberării, fiind o reproducere a minutei.

În cuprinsul dispozitivului trebuie să se regăsească modul de soluționare a fiecărui capăt de cerere, a excepțiilor, dacă este cazul, menționarea părții sau părților obligate să suporte cheltuielile de judecată, calea de atac și termenul în care se poate exercita, mențiunea că pronunțarea s-a făcut în ședință publică, precum și semnăturile judecătorilor și grefierului.

Cheltuielile de judecată cuprind taxele judiciare de timbru, timbrul judiciar, onorariile avocaților și experților, cheltuielile pentru deplasarea părților și martorilor la instanță, cheltuielile făcute pentru administrarea probelor, sumele plătite pentru deplasarea instanței cu ocazia cercetării locale, salariul convenit părților sau martorilor pentru ziua când s-au deplasat la instanță și pe care nu l-au încasat de la locul lor de muncă, precum și orice alte cheltuieli pe care partea care a câștigat procesul, va dovedi că le-a făcut.

Va fi obligată să suporte cheltuielile de judecată partea care a căzut în pretenții, adică partea care a pierdut procesul. Temeiul obligației de restituire a cheltuielilor de judecată îl reprezintă culpa procesuală.

Cheltuielile de judecată nu se acordă din oficiu, ci numai la cerere, astfel că dacă ai câștigat procesul și ai efectuat cheltuieli, trebuie să le soliciți.

Înainte de închiderea dezbaterilor, instanța trebuie să pună în vedere părților dreptul pe care îl au de a cere cheltuieli de judecată.

În situația în care nu ați cerut acordarea cheltuielilor de judecată ori, deși le-ați cerut, instanța a omis să se pronunțe asupra solicitării, le puteți cere pe calea unei acțiuni separate, în termen de 3 ani de la rămânerea definitivă a hotărârii prin care vi s-a dat câștig de cauză.

Dacă pretențiile fiecărei părți au fost încuviințate numai în parte, instanța poate face *compensarea* lor.

Când există mai mulți reclamanți sau mai mulți pârâți, ei vor fi obligați să plătească cheltuielile de judecată în mod egal, proporțional sau solidar, potrivit cu interesul ce are fiecare sau după felul raportului de drept dintre ei.

În cuprinsul dispozitivului instanța poate să prevadă și un *termen de grație*.

Termenul de grație reprezintă amânarea sau eșalonarea pe care judecătorul o acordă debitorului pentru executarea hotărârii. Acordarea acestui termen trebuie solicitată de debitor, instanța neputând să ia această măsură din oficiu.

În materie comercială, judecătorul nu poate acorda termen de grație.

În ce termen se redactează hotărârea?

Hotărârea se redactează de către unul din judecătorii care au pronunțat-o, în cazul completelor formate din mai mulți judecători, desemnat de către președintele completului, sau de către judecătorul unic, în cauzele care se soluționează de un singur judecător, după caz, în termen de cel mult 30 de zile de la pronunțare.

Dacă hotărârea a fost dată cu opinie majoritară, opinia judecătorilor rămași în minoritate (opinia separată) va fi redactată în același timp cu hotărârea.

În câte exemplare se întocmește o hotărâre judecătorească?

Hotărârea se întocmește în două exemplare originale, din care unul se atașează la dosarul cauzei, iar celălalt se depune la dosarul (mapa) de hotărâri a instanței.

Comunicarea hotărârii.

Hotărârea se va comunica părților, în copie, după redactarea motivării de către judecător, în cazul în care legea prevede că această comunicare este necesară pentru curgerea termenului de exercitare a apelului sau recursului.

Ce este o hotărâre parțială?

În situația în care persoana pe care ați chemat-o în judecată, adică pârâtul, recunoaște o parte din pretenții, instanța, la cererea dumneavoastră, poate da o hotărâre parțială, în măsura recunoașterii. Hotărârea se va da fără drept de apel, împotriva sa putând fi exercitat recurs.

Ce este o tranzacție?

Dacă ați ajuns la un acord cu partea adversă și ați concretizat acest acord în cuprinsul unui înscris, puteți oricând să solicitați pronunțarea unei hotărâri care să vă consfințească învoiala la care ați ajuns, adică să ia act de tranzacția încheiată.

Învoiala dumneavoastră va alcătui dispozitivul hotărârii.

Hotărârea se dă fără drept de apel, putând fi atacată doar cu recurs.

Cum se pot îndrepta greșelile strecurate într-o hotărâre judecătorească?

În cazul în care în cuprinsul unei hotărâri s-au strecurat *erori sau omisiuni referitoare la numele, calitatea și susținerile părților*, precum și orice alte *erori materiale*, acestea pot fi îndreptate din oficiu sau la cerere.

Instanța va pronunța o încheiere în camera de consiliu, iar părțile vor fi citate numai dacă instanța apreciază că este necesar ca acestea să dea anumite lămuriri.

Îndreptarea se va face în ambele exemplare originale ale hotărârii.

Încheierea pronunțată este supusă acelorași căi de atac ca și hotărârea în legătură cu care s-a solicitat îndreptarea erorilor materiale.

Se pot lămuri dispozițiile neclare dintr-o hotărâre judecătorească?

Dacă apreciați că *dispozitivul unei hotărâri este neclar* și ar necesita lămuriri cu privire la înțelesul său, întinderea sau aplicarea sa, ori acesta cuprinde dispoziții potrivnice, puteți solicita instanței care a pronunțat hotărârea să-l explice sau să înlăture dispozițiile potrivnice.

Instanța va soluționa cererea de urgență, prin încheiere dată în camera de consiliu, cu citarea părților.

Încheierea se va atașa la hotărâre, atât în dosarul cauzei cât și în mapa de hotărâri a instanței. Ea este supusă acelorași căi de atac ca și hotărârea în legătură cu care s-au solicitat lămuriri.

Instanța a omis să se pronunțe asupra unui capăt de cerere formulat în cauză. Se mai poate completa hotărârea?

Răspunsul este da.

În situația în care *instanța a omis să se pronunțe asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidentale*, puteți solicita completarea hotărârii în același termen în care se poate declara, după caz, apel sau recurs împotriva acelei hotărâri, iar în cazul hotărârilor date în fond după casarea cu reținere, în termen de 15 zile de la pronunțare.

Cererea se soluționează de urgență, cu citarea părților, prin hotărâre separată, care se atașează atât în dosarul cauzei cât și la mapa de hotărâri a instanței.

Încheierea pronunțată este supusă acelorași căi de atac ca și hotărârea în legătură cu care s-a solicitat completarea.

Dispozițiile legale referitoare la completarea unei hotărâri se aplică și în situația în care instanța a omis să se pronunțe asupra cererilor martorilor, experților, traducătorilor, interpreților sau apărătorilor, cu privire la drepturile lor.

Ce mai trebuie să știți în legătură cu cererile de îndreptare, lămurire și completare a hotărârilor judecătorești?

Este bine să știți că părțile nu pot fi obligate la plata cheltuielilor legate de îndreptarea, lămurirea sau completarea hotărârii.

Ce înseamnă investirea cu formulă executorie a hotărârii judecătorești și de ce este necesară?

Formula executorie reprezintă un ordin, dat în numele Președintelui României, organelor de executare, agenților administrativi și ai forței publice, precum și procurorilor, de a executa hotărârea, respectiv de a sprijini executarea ei. În concret, acest ordin este menționat pe hotărâre, prin aplicarea unei ștampile având următorul conținut: "Noi, Președintele României", (apoi urmează cuprinsul hotărârii) "Dăm împuternicire și ordonăm agenților administrativi și ai forței publice să execute această (hotărâre); procurorilor să stăruie pentru aducerea ei la îndeplinire. Spre credință, prezenta (hotărâre) s-a semnat de... (urmează semnătura președintelui și a grefierului).

Investirea cu formulă executorie este necesară *pentru executarea hotărârilor*, legea prevăzând că nici o hotărâre nu se va putea executa dacă nu este investită cu formulă executorie, cu excepția încheierilor executorii, a hotărârilor executorii provizorii și a altor hotărâri prevăzute de lege (legi speciale, de regulă).

Investirea cu formulă executorie se face la cerere, de către instanța care a judecat cauza în fond (prima instanță), printr-o încheiere care nu este supusă nici unei căi de atac.

Hotărârea investită se va da numai părții care a câștigat sau reprezentantului ei.

Încheierea prin care se respinge cererea de investire cu formulă executorie poate fi atacată cu recurs de către creditor, în termen de 5 zile de la pronunțare, pentru creditorul care a fost prezent și de la comunicare, pentru cel care a lipsit.

Eliberarea de copii de pe hotărârile judecătorești.

La cerere, grefa instanței va elibera copii de pe încheierile de ședință, de pe hotărâre sau dispozitiv, precum și după celelalte înscrisuri aflate la dosar. Copiile de pe încheieri, dispozitiv sau hotărâri se vor putea elibera numai după ce au fost semnate de toți judecătorii.

În cazul în care dezbaterile s-au urmat în ședință secretă, alte persoane decât părțile nu pot dobândi copii de pe încheieri, expertize sau declarații de martori decât cu încuviințarea președintelui.

Cererile pentru eliberarea de copii de pe hotărâri se primesc și se rezolvă de către președintele instanței sau de înlocuitorul acestuia, în termen de cel mult 3 zile. La eliberarea copiilor de pe hotărâri se va face, de către grefierul-șef sau de către grefierul desemnat în acest scop de președintele instanței, mențiunea dacă hotărârea respectivă este rămasă definitivă sau irevocabilă, în ce mod (prin nerecurare sau neapelare, prin respingerea apelului sau recursului), arătându-se și data de când aceasta a rămas definitivă sau irevocabilă.

Ce trebuie să cunoașteți despre punerea în executare a unei hotărâri judecătorești:

Hotărârile instanței penale *devin executorii la data când au rămas definitive*.
Hotărârile nedefinitive *sunt executorii atunci când legea dispune aceasta*.

Hotărârile primei instanțe rămân definitive:

1. la data pronunțării, când hotărârea nu este supusă apelului și nici recursului;
2. la data expirării termenului de apel:
 - când nu s-a declarat apel în termen;
 - când apelul declarat a fost retras înăuntrul termenului;
 - a. la data retragerii apelului, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de apel;
 - b. la data expirării termenului de recurs în cazul hotărârilor nesupuse apelului sau dacă apelul a fost respins:
 - i. când nu s-a declarat recurs în termen;
 - ii. când recursul declarat a fost retras înăuntrul termenului;
 - c. la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârilor menționate la pct.4, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;
 - d. la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârilor menționate la pct.4.

Hotărârile instanței de apel rămân definitive:

1. la data expirării termenului de recurs;
 - a. când apelul a fost admis fără trimitere pentru rejudecare și nu s-a declarat recurs în termen;
 - b. când recursul declarat împotriva hotărârii menționate la lit.a) a fost retras înăuntrul termenului;
2. la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârii menționate la lit.a), dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;
3. la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârii menționate la lit.a).

Hotărârile instanței de recurs rămân definitive la data pronunțării acesteia când :

- a) recursul a fost admis și procesul a luat sfârșit în fața instanței de recurs, fără rejudecare;
- b) cauza a fost rejudecată, după admiterea recursului;
- c) cuprinde obligarea la plata cheltuielilor judiciare, în cazul respingerii recursului.

✓ Hotărârile penale definitive se pun în executare de către prima instanță de judecată, care este instanța de executare.

✓ Executarea unei hotărâri penale parcurge două etape:

- a) instanța de executare emite mandatul de executare, pe care îl comunică organelor de poliție și urmărește punerea în executare a hotărârii;
- b) organul de poliție pune în executare mandatul.

✓ Pedepsele dispuse printr-o hotărâre judecătorească pot fi diferite: detențiunea pe viață, pedeapsa închisorii (care poate avea modalități diferite de executare: suspendarea condiționată a executării pedepsei, suspendarea sub

supraveghere, executarea pedepsei la locul de muncă), pedeapsa amenzii penale, pedepse complementare și pedepse accesorii. De asemenea, printr-o hotărâre judecătorească penală, instanța poate dispune măsuri de siguranță.

✓ În condițiile prevăzute de art. 90 din Codul penal, instanța poate dispune înlocuirea răspunderii penale cu răspunderea care atrage o sancțiune cu caracter administrativ, respectiv: mustrarea, avertismentul și amenda administrativă.

✓ În executarea unor hotărâri penale pot interveni anumite schimbări, cum ar fi :

- revocarea sau anularea suspendării condiționate;
- revocarea sau anularea executării pedepsei la locul de muncă;
- înlocuirea pedepsei detenției pe viață;
- înlocuirea pedepsei amenzii, în cazul în care cel condamnat se sustrage de la executarea amenzii;
- liberarea condiționată a condamnatului în condițiile prevăzute de art. 59 - 60 din Codul penal;
- încetarea executării pedepsei la locul de muncă;
- înlocuirea executării pedepsei pentru militari,
- reducerea pedepsei pentru militari,
- amânarea sau întreruperea executării pedepsei.

✓ *Cazurile în care puteți solicita să se amâne sau să se întrerupă executarea pedepsei la care ați fost condamnat printr-o hotărâre penală definitivă sunt:*

1. Când se constată printr-o expertiză medico-legală că suferiți de o boală care vă pune în imposibilitate de a executa pedeapsa. Este deci necesar ca expertiza medico-legală, și nu un simplu certificat medical, efectuată de instituția medicală competentă, să stabilească atât gravitatea bolii, cât și împrejurarea că aceasta nu poate fi tratată corespunzător în penitenciar. Pentru acest motiv, executarea poate fi amânată până când vă veți afla în situația de a putea executa pedeapsa închisori.

2. Dacă sunteți gravidă sau aveți un copil mai mic de 1 an. În aceste situații amânarea poate fi aprobată până la încetarea cauzei care a determinat-o.

3. Când din cauza unor împrejurări speciale executarea imediată a pedepsei ar avea consecințe grave pentru dumneavoastră, familie sau unitatea unde lucrați. Legea nu definește restrictiv „împrejurări speciale”, astfel că rămâne la aprecierea instanței analizarea motivelor invocate de dumneavoastră care, în orice caz, trebuie să îndeplinească o dublă condiție: să aibă o natură deosebită și să ducă la consecințe grave, în cazul ați începe executarea. Pentru acest caz, executarea poate fi amânată o singură dată și, pentru cel mult, 3 luni.

✓ *Cine poate solicita amânarea începerii executării pedepsei și unde se adresează cererea:*

• Cererea de amânare, însoțită de actele justificative pe care se întemeiază, se adresează instanței de executare. Ea poate fi făcută de condamnat, de reprezentantul său legal, soțul condamnatului, de către apărătorul său, precum și de procuror. În cazul prevăzut la punctul 3, cererea o poate formula și conducerea unității la care lucrează condamnatul.

- Cererea de întrerupere a executării pedepsei se adresează fie instanței care a pus în executare hotărârea, fie instanței în a cărei rază teritorială se află locul de deținere, corespunzătoare în grad instanței de executare.
- Timpul cât executarea a fost întreruptă, după cum este firesc, nu se socotește în durata pedepsei.

Când instanța a comis greșeli în timpul punerii în executare a unei hotărâri penale puteți folosi contestația la executare.

✓ *Care sunt cazurile în care legea stabilește că puteți face contestație la executare:*

1. Când împotriva dumneavoastră s-a pus în executare o hotărâre care nu era definitivă. Cu alte cuvinte veți contesta punerea în executare a hotărârii atunci când sunteți în termenul de a declara apel sau recurs împotriva soluției dată prin această hotărâre, ori, când ați declarat apel sau recurs și acestea se află în curs de judecată.

2. Când se pun în executare dispozițiile unei hotărâri față de dumneavoastră, deși hotărârea privește o altă persoană. Puteți fi victima unei asemenea erori, urmare unei confuzii de nume sau a unei adrese greșite, etc.

3. Când se ivește vreo nelămurire cu privire la hotărârea care se execută sau vreo împiedicare la executare. Sunt asemenea cazuri, orice nelămurire cu privire la durata pedepsei, modul de executare (spre exemplu, în cazul executării prin muncă corecțională, nu se indică clar unitatea și felul muncii) și cu privire la executarea laturii civile sau alte neclarități ale hotărârii. Cât privește împiedicarea la executare, aceasta poate consta, de exemplu, în existența unei suspendări.

4. Când invocați amnistia, prescripția, grațierea sau orice altă cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, precum și orice alt incident ivit în cursul executării.

5. Deși legea enumeră numai aceste cazuri în care puteți face contestație la executare, este evident că nu a făcut acest lucru în sens restrictiv, practic, în cele patru categorii de motive putând fi inclus orice impediment ce se ivește în legătură cu executarea unei hotărâri penale. De asemenea, mai trebuie să știți că, în afară de primul caz de contestație care se referă la exclusiv la pedeapsă, celelalte trei cazuri pot fi folosite și în legătură cu executarea laturii civile a hotărârii.

- Contestația întemeiată pe unul din motivele arătate la 1, 2 și 4 o introduceți fie la instanța care pune în executare hotărârea, fie la instanța în a cărei rază teritorială se află locul de deținere, dacă vă aflați în executarea unei pedepse privative de libertate.

- Dacă invocați motivul de la punctul 3, veți depune contestația la instanța care a pronunțat hotărârea ce se atacă.

- Contestația împotriva amenzilor judiciare se adresează la instanța care le-a pus în executare.

✓ *Termenul în care trebuie formulată contestația la executare :*

- Legea nu prevede expres un termen. Este evident însă că veți face contestație la executare în tot timpul executării, până la împlinirea termenului pedepsei.

La ce vă folosesc căile de atac și care sunt acestea

- Acestea vă dau posibilitatea să îndreptați greșelile săvârșite de instanțele de judecată, prin aducerea lor la cunoștința instanțelor superioare, care exercită controlul asupra legalității și temeiniciei hotărârii pe care o contestați, atât ca urmare a motivelor invocate de dumneavoastră, cât și pe calea autocontrolului.

- Controlul judiciar la care ne-am referit, are drept urmare îndreptarea hotărârilor judecătorești greșite, sau confirmarea celor legale și temeinice și se exercită ca urmare a plângerii părților nemulțumite sau a procurorului.

- Căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești greșite, sunt de două feluri: căi de atac ordinare și căi de atac extraordinare.

- Căile de atac ordinare sunt apelul și recursul, iar căile de atac extraordinare sunt contestația în anulare, revizuirea și recursul în interesul legii.

Căile de atac ordinare:

✓ *Mai întâi, ce trebuie să știți despre hotărârea judecătorească penală:*

- Constituie cel mai important act al procesului penal pentru că ea soluționează definitiv cauza penală, finalizând tragerea la răspundere penală prin aplicarea pedepsei celui vinovat sau, dacă este cazul, achitând pe cel trimis în judecată ori încetând procesul penal.

- Activitatea de judecată care precede orice hotărâre judecătorească este organizată în trei faze: judecata în primă instanță, judecata în apel și judecata în recurs.

- Judecata în apel și recurs nu sunt faze obligatorii, întrucât dacă sunteți de acord cu hotărârea pronunțată de prima instanță, veți renunța să declarați apel și recurs și aceasta rămâne definitivă în această fază a judecății.

✓ *Ce urmăriți prin declararea apelului și recursului:*

- Îndreptarea acelor greșeli comise de instanță care v-au cauzat vreun prejudiciu.

1.1 Apelul

- Îl puteți declara împotriva sentințelor prin care instanța a soluționat prima dată procesul penal.

✓ *Ce greșeli puteți îndrepta prin apel*

- Dacă sunteți inculpat, puteți fi nemulțumit de condamnarea dumneavoastră deoarece sunteți nevinovat, ați comis altă infracțiune, pedeapsa este prea severă, existau o cauză de înlăturare a executării pedepsei (amnistia) ori de reducere a pedepsei (grațierea), nu vi s-au reținut circumstanțe favorabile ori s-au reținut în mod greșit circumstanțe care vă agravează situația. De asemenea, puteți să nu fiți de acord cu motivul pentru care ați fost achitat sau s-a încetat procesul penal față de dumneavoastră. Din punct de vedere civil, puteți contesta obligarea dumneavoastră la despăgubiri ori cuantumul acestora.

- Dacă sunteți parte vătămată în procesele declanșate de dumneavoastră prin plângere prealabilă, puteți ataca sentința numai pe latură penală, fără a putea

invoca și nemulțumiri privind modul de soluționare a despăgubirilor ori a altor măsuri de reparare a pagubelor comise prin infracțiune.

- Dacă sunteți parte civilă ori parte responsabilă civilmente, puteți arăta numai motivele pentru care nu sunteți de acord cu măsurile luate pentru repararea pagubelor cauzate prin infracțiune.

- Dacă ați participat în proces ca martor, expert, interpret sau apărător, puteți ataca sentința numai cu privire la greșeli privind cheltuielile judiciare ce v-au fost acordate.

- Fără a avea una din calitățile de mai sus, puteți face apel dacă prin sentință se aduce o vătămare intereselor dumneavoastră legitime.

✓ *Cine poate declara apelul*

- Persoanele arătate mai sus, reprezentanții legali ai acestora, apărătorul, iar pentru inculpat, și soțul acestuia.

✓ *Termenul în care trebuie să declarați apelul*

- Apelul trebuie declarat într-un termen de 10 zile.
- Dacă ați fost prezent la dezbateri (ședința la care ați au pus concluzii asupra modului de rezolvare a cauzei) sau la pronunțare (momentul la care în ședință publică instanța a dat citire verdictului), termenul curge (se calculează) de la această dată. Dacă ați lipsit atât la dezbateri cât și la pronunțare, termenul curge de la data când ați primit copia de pe dispozitivul hotărârii. Tot de la această dată curge termenul de recurs, în cazul în care ați avut calitatea de inculpat în stare de arest preventiv, inculpat militar în termen, militar cu termen redus, rezervist concentrat, elev al unei instituții militare de învățământ sau de inculpat internat într-un centru de reeducare ori într-un institut medical – educativ și ați lipsit de la pronunțare.

- Dacă ați făcut recurs după expirarea termenului de 10 zile și acest lucru s-a datorat unor motive temeinice de împiedicare, puteți solicita repunerea în termen, dar numai dacă faceți cererea în cel mult 10 zile de la începerea executării pedepsei sau a despăgubirilor civile.

- Dacă ați lipsit atât la dezbateri cât și la pronunțare, puteți declara apel și peste termenul legal, dar nu mai târziu de 10 zile de la începerea executării pedepsei sau a despăgubirilor civile.

- Dacă după declarare, doriți să renunțați la apel, trebuie să faceți o declarație scrisă pe care să o depuneți până la expirarea termenului de 10 zile.

✓ *Cererea de apel*

- Pentru a declara apel, trebuie să întocmiți un înscris pe care să-l semnați în mod obligatoriu și să-l depuneți la aceeași instanță care a dat sentința.

- Dacă ați fost prezent la pronunțarea sentinței și nu sunteți de acord cu ce s-a hotărât, puteți declara apel și oral în cadrul ședinței în care s-a făcut pronunțarea, instanța având obligația să consemneze declarația dumneavoastră într-un proces-verbal.

- Dacă vă aflați în stare de detenție puteți depune cererea scrisă de apel și la administrația locului de deținere, ori puteți declara și oral apel, administrația având obligația să întocmească un proces-verbal în care ia act de voința dumneavoastră și îl înaintează la instanță.

✓ *Conținutul cererii de apel*

- Legea nu prevede nici o formalitate obligatorie cu privire la cuprinsul cererii de apel, dar este indicat să faceți cel puțin următoarele mențiuni: numele și adresa dumneavoastră, hotărârea atacată și motivele, semnătura.

- Motivele pentru care sunteți nemulțumit de hotărârea instanței pot fi formulate și ulterior, în cadrul unui memoriu distinct.

- Motivele de apel trebuie să le depuneți cel mai târziu până în ziua judecării, dar le puteți formula și oral, chiar în ziua judecării.

✓ *Formalitățile în fața instanței de apel*

- Cererea de apel, împreună cu dosarul în care s-a pronunțat hotărârea pe care o atacați se înaintează la instanța de apel.

- Președintele acestei instanțe fixează termenul pentru judecarea apelului și dispune citarea dumneavoastră pentru acest termen.

- Dacă sunteți în stare de arest, judecarea apelului nu poate avea loc decât în prezența dumneavoastră.

- Trebuie să știți că în vederea soluționării apelului, instanța poate da o nouă apreciere probelor și poate administra orice noi probe pe care le consideră necesare. Veți avea grijă însă, ca instanța să judece toate motivele de apel pe care le-ați invocat.

- Mai trebuie să știți că până la terminarea dezbaterilor în fața instanței de apel, aveți posibilitatea să vă retrageți apelul declarat.

✓ *Soluțiile instanței de apel*

- Poate respinge apelul dumneavoastră dacă l-ați declarat după expirarea termenului de 10 zile, sau pentru că motivele de nemulțumire față de hotărârea dată de prima instanță nu sunt întemeiate.

- Poate admite apelul când motivele dumneavoastră de nemulțumire sunt întemeiate și:

- pronunță o nouă hotărâre, sau

- trimite cauza să fie rejudecată de instanța care a dat hotărârea greșită.

✓ *Regula neagrării situației în propriul apel*

- Cu ocazia judecării apelului dumneavoastră, instanța nu va putea da o soluție care să vă creeze o situație mai grea decât cea stabilită de instanța care a dat hotărârea atacată. Dacă în cauză a declarat apel și procurorul, situația dumneavoastră poate fi agravată ca urmare a apelului procurorului și nu ca urmare a propriului apel.

1.2 Recursul

- Trebuie să cunoașteți că recursul este o cale de atac ordinară, prin care puteți invoca motivele pentru care nu sunteți de acord cu hotărârea dată de instanța de apel. Totodată, veți folosi calea de atac a recursului împotriva sentinței prin care judecătoria a rezolvat plângerea prin care ați solicitat condamnarea unei persoane pentru comiterea infracțiunilor de lovire sau alte violențe, vătămare corporală din culpă, amenințare, insultă, calomnie, furtul între soți ori rude apropiate, abuz de încredere și tulburare de posesie.

- Regulile de la apel referitoare la aspectele pe care aveți dreptul să le criticați, termenul în care puteți declara recursul și data de la care trebuie să-l calculați, în ce condiții puteți să renunțați ori să vă retrageți recursul, conținutul cererii de recurs, precum și formalitățile în fața instanței de recurs și regula neagrării situației

dumneavoastră în propriul recurs, le veți aplica și în cazul în care decideți să declarați recurs.

- Este necesar să vă avertizăm, totuși, că la această instanță nu puteți invoca orice motiv de contestare a hotărârilor date de prima și de a doua instanță, să aduceți orice argumente, ori să formulați noi pretenții asupra cazului. Instanța de recurs va decide numai cu privire la punctele și chestiunile pe care le-ați invocat la prima instanță și la instanța de apel.

- Soluțiile date de instanța de recurs sunt aceleași cu cele pe care le poate da și instanța de apel.

Ce trebuie să știți despre apel:

1. *Apelul poate îmbrăca mai multe forme:*

✓ Dacă sunteți reclamant și, prin hotărârea pronunțată în cauza în care ați avut calitate de parte, vi s-a respins acțiunea, împotriva hotărârii puteți formula apel. Această formă a apelului este apelul principal.

✓ Dacă sunteți intimat în cauza în care partea adversă a declarat apel și tindeți la schimbarea hotărârii primei instanțe, puteți, prin cerere proprie, să aderați la apelul principal. Această formă a apelului este apelul incident.

✓ Dacă, într-o cauză în care, la judecata în primă instanță, au fost doi pârâți, iar prin hotărâre doar față de un pârât au fost admise pretențiile reclamantului, acest pârât poate declara apel principal, pentru schimbarea hotărârii. La rândul său, reclamantul, în apelul pârâtului, poate avea interes să declare apel împotriva celui alt intimat-pârât, care să fie obligat la plata sumei solicitate, dacă se va admite apelul principal. Această formă a apelului este apelul provocat.

2. *Hotărârile judecătorești supuse apelului:*

✓ Hotărârile date în primă instanță de judecătorii și tribunale, indiferent dacă prin ele s-a judecat sau nu fondul pricinii, dacă legea nu prevede că hotărârea este fără drept de apel. În *Ghidul de orientare pentru justițiabili* referitor la competența materială a instanțelor, sunt arătate cauzele care sunt de competența judecătorilor și tribunalelor în primă instanță.

✓ Legea prevede că sunt hotărâri judecătorești care nu sunt supuse apelului, cum ar fi: hotărârile judecătorești pronunțate în primă instanță în cererile introduse pe cale principală având ca obiect: pensii de întreținere, litigii al căror obiect au valoare de până la 1 miliard lei inclusiv, atât în materie civilă, cât și în materie comercială, acțiuni posesorii, hotărârile judecătorești prin care se soluționează plângerile împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate (dacă legea nu prevede altfel etc).

✓ Împotriva încheierilor pronunțate de instanță pe parcursul judecății cauzei, puteți declara apel doar odată cu apelul declarat împotriva hotărârii care a soluționat cauza, excepție în cazul în care prin încheiere s-a întrerupt cursul judecății.

✓ De asemenea, trebuie să cunoașteți că puteți declara separat apel împotriva unor încheieri, cum ar fi: încheierea de îndreptare a erorilor materiale și încheierea de lămurire a hotărârii (dacă și hotărârea vizată este supusă apelului) etc.

După pronunțarea hotărârii, în fața instanței sau ulterior, prin înfățișare în fața președintelui instanței ori prin înscris autentic, puteți declara că renunțați la calea de atac. Dacă ați renunțat expres la apel, cu privire la o hotărâre judecătorească, trebuie să știți că nu mai aveți dreptul la apel.

3. *Cine poate declara apel:*

✓ Persoanele care au avut calitate de parte în proces la judecata în primă instanță (reclamant, pârât, intervenient). Dacă ați avut calitate de intervenient în interesul unei părți din proces, legea prevede că puteți declara apel doar dacă și partea în favoarea căreia ați intervenit, a exercitat calea de atac.

Nu este suficient să aveți doar calitate de parte pentru a declara apel, ci trebuie să justificați că sunteți interesat în exercitarea căii de atac, adică hotărârea vă este nefavorabilă.

✓ Avocatul care v-a asistat la judecarea pricinii, chiar dacă nu l-ați împuternicit în acest sens, poate să declare apel împotriva hotărârii. Însă, pentru susținerea apelului, trebuie să încheiați o nouă împuternicire avocațială cu acesta. Dacă apelul este declarat de un avocat care nu v-a asistat în primă instanță și nici nu a fost angajat de dumneavoastră în acest sens, trebuie să confirmați în instanță că vă însușiți apelul (confirmarea poate fi făcută și supă împlinirea termenului de apel).

✓ Procurorul – indiferent dacă a participat sau nu la judecată în primă instanță, poate să declare apel împotriva oricăror hotărâri, în condițiile legii.

✓ Sunt și cazuri în care persoane care nu au participat la judecată în primă instanță, nici personal nici prin reprezentare, pot declara apel.

✓ Părțile, în apel, poartă denumirea de apelant și intimat.

4. Termenul de apel:

✓ În cazul apelului principal, termenul este de *15 zile* de la comunicarea hotărârii, dacă legea nu dispune altfel. Acest termen se calculează pe zile libere, adică ziua în care începe să curgă și ziua în care se împlinește termenul de apel nu intră în calcul.

Există situații în care legea prevede *un alt termen de apel*, decât cel de 15 zile (exemplu - în materie de divorț, termenul de apel este de 30 de zile de la comunicarea hotărârii). Însă modul de calcul al termenului, indiferent de durata acestuia, este același.

Este important să mai cunoașteți că dacă faceți apel înainte de comunicarea hotărârii, se consideră că hotărârea v-a fost comunicată la data depunerii cererii de apel și deci acesta este momentul de la care începe să curgă termenul de apel.

De asemenea, dacă solicitați comunicarea hotărârii către partea adversă, această cerere echivalează cu comunicarea hotărârii către dumneavoastră, iar termenul de apel pentru dumneavoastră începe să curgă de la această dată.

În cazul în care comunicarea hotărârii v-a fost făcută odată cu somația de executare, de la această dată începe să curgă termenul de apel.

✓ Apelul incident îl puteți exercita după împlinirea termenului de apel și până la prima zi de înfățișare în apel.

✓ De asemenea, apelul provocat se declară după împlinirea termenului de apel dar numai până la prima zi de înfățișare.

Ce trebuie să mai cunoașteți referitor la termenul de apel:

✓ Dacă partea interesată să declare apel, deci partea care a pierdut procesul, moare înainte de împlinirea termenului de apel, instanța va face recomunicarea hotărârii pe numele tuturor moștenitorilor, la ultimul domiciliu al defunctului, iar de la această dată va începe să curgă un nou termen de apel.

Această situație vizează doar cazul în care termenul de apel curge de la comunicarea hotărârii, nu și atunci când termenul curge de la pronunțarea hotărârii.

✓ Dacă în proces ați fost reprezentat de un mandatar, căruia i s-a comunicat hotărârea judecătorească, iar acesta a decedat, se va face o nouă comunicare a hotărârii la adresa dumneavoastră, iar termenul de apel va începe să curgă din nou de la această dată.

Atenționarea de la cazul precedent este valabilă și-n această situație.

✓ Dacă ați avut calitate de parte în proces și sunteți interesat în exercitarea apelului împotriva hotărârii pronunțate de prima instanță și nu ați putut exercita apelul în termen din cauza unei împrejurări mai presus de voința dumneavoastră (exemplu – ați fost internat în spital) trebuie să declarați apel în termen de 15 zile de la data încetării împiedicării.

Odată cu cererea de apel, arătați și motivele care v-au împiedicat să declarați apel, depuneți dovezi în acest sens, iar instanța va analiza în ce măsură cererea dumneavoastră de repunere în termen de apel este întemeiată.

✓ Dacă nu vă conformați dispozițiilor legale referitoare la termenul de exercitare a apelului, apelul dumneavoastră va fi respins ca tardiv formulat.

5. Ce trebuie să cuprindă cererea de apel:

- numele, domiciliul sau reședința părților, ori, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul, precum și, după caz, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice, codul fiscal și codul bancar. Dacă locuiți în străinătate trebuie să indicați și domiciliul ale în România, unde urmează să vi se facă comunicările privind procesul;

- hotărârea care se atacă (numărul, data pronunțării, instanța și dosarul în care s-a pronunțat);

- motivele pentru care apreciați că hotărârea pe care o apelați este nelegală și netemeinică (motivele de fapt și de drept);

- dovezile pe care le invocați în soluționarea apelului;

- semnătura.

✓ Motivarea apelului se poate face până la prima zi de înfățișare, respectiv când procedura de citare este legal îndeplinită iar părțile pot pune concluzii în fond (prima zi de înfățișare nu este întotdeauna primul termen de judecată). *Deci puteți motiva apelul fie odată cu declarația de apel, fie separat, până la prima zi de înfățișare.*

Dacă nu arătați care sunt motivele pentru care apreciați că hotărârea primei instanțe este nelegală și netemeinică, instanța de apel va analiza apelul declarat în raport de mijloacele de apărare și dovezile de la prima instanță fără a lua în considerare alte motive noi, ce nu au fost avute în vedere de prima instanță.

✓ În cererea de apel trebuie să arătați care sunt dovezile pe care le veți administra, iar dacă faceți referire la înscrisuri trebuie să le alăturați cererii de apel în atâtea exemplare câte părți sunt, inclusiv pentru instanță. Dacă sunt în limbă străină, sau cu litere vechi, trebuie să depuneți traduceri sau copii cu litere latine, certificate. Dacă solicitați proba cu martori trebuie să indicați numele și adresele martorilor, iar dacă solicitați proba cu interrogatoriul părții, trebuie să solicitați înfățișarea acesteia în persoană. Această cerință poate fi împlinită până la prima zi de înfățișare.

Instanța de apel poate administra probele noi pe care le doriți doar dacă le-ați propus prin motivele de apel. Altfel, administrarea de probe noi se poate face de către instanța de apel doar dacă necesitatea acestora rezultă din dezbateri.

✓ Cât privește semnătura cererii de apel, lipsa acesteia poate fi împlinită la prima zi de înfățișare următoare termenului la care s-a invocat excepția, dacă nu ați fost prezent la termenul la care s-a invocat lipsa semnăturii dumneavoastră de pe cererea de apel.

6. Cererea de apel se depune la instanța a cărei hotărâre se atacă, sub sancțiunea nulității.

Această prevedere legală se referă numai la declarația de apel, deoarece motivele de apel formulate separat se depun până la prima zi de înfățișare și se depun direct la instanța de apel.

✓ De asemenea, apelul incident sau apelul provocat se depun direct la instanța de apel.

✓ Este foarte important să cunoașteți că cererea de apel se depune în atâtea exemplare câți intimati sunt. Dacă depuneți cererea de apel personal și nu aveți copiiile necesare, vi se va cere să le depuneți în termen de 24 de ore, în vederea comunicării și

veți semna pe exemplarul care rămâne la instanță că ați luat la cunoștință despre această obligație. *Este în interesul părții să se conformeze acestei cerințe deoarece, în caz contrar, instanța va fi nevoită să acorde un alt termen de judecată pentru a comunica tuturor părților cererea depusă.*

✓ La cererea de apel trebuie să anexați dovada achitării taxei judiciare de timbru și timbru judiciar.

✓ Puteți depune cererea de apel direct sau prin poștă. Dacă depuneți personal cererea de apel, la cerere, vi se poate elibera dovadă scrisă.

✓ Cererea de apel formulată de dumneavoastră investește instanța de apel și suspendă executarea hotărârii atacate.

7. Aspecte cu privire la judecata apelului:

✓ Dacă sunteți intimat, veți fi citat cu copie de pe motivele de apel și de pe înscrisurile invocate de apelant.

✓ Dacă nu ați primit copie de pe motivele de apel și de pe dovezile invocate de apelant, puteți cere la prima zi de înfățișare, un termen înăuntrul căruia să depuneți întâmpinare.

✓ Dacă lipsiți la prima zi de înfățișare, iar instanța constată că nu și s-au făcut comunicările legale, are obligația să dispună amânarea judecării cauzei și efectuarea comunicării;

✓ Trebuie să fiți citat cu cel puțin 15 zile înainte de termenul de judecată fixat (în cauzele urgente 5 zile), astfel încât să aveți timpul necesar pentru pregătirea apărării. Dacă acest termen nu a fost respectat, puteți solicita termen pentru pregătirea apărării.

✓ Dacă locuiți în străinătate, citația va cuprinde mențiunea că aveți obligația să vă alegeți domiciliul în România, unde vi se vor face toate comunicările privind procesul. *Dacă nu vă conformați acestor obligații, comunicările se vor face prin scrisoare recomandată în care se vor menționa actele ce vi se comunică, iar recipisa de predare la Poșta Română a scrisorii ține loc de dovadă de îndeplinire a procedurii.*

✓ Citația trebuie să cuprindă mențiunea că aveți obligația să depuneți întâmpinare cu cel puțin 5 zile înaintea termenului de judecată. *În caz contrar, nu mai aveți posibilitatea să propuneți probe și să invocați excepții, ci vă puteți apăra discutând doar temeinicia dovezilor și susținerilor părții adverse.*

✓ Citația trebuie să vă fie înmănată cu cel puțin 5 zile înaintea termenului de judecată (în cauzele urgente, termenul poate fi mai scurt).

✓ Pe tot parcursul procesului, indiferent de calitatea pe care o aveți, apelant sau intimat, vă puteți prezenta personal în instanță pentru a vă susține apelul, sau puteți împuternici o persoană în acest sens (avocat sau altă persoană decât avocat).

✓ Dacă din culpa dumneavoastră apelul a rămas în nelucrare timp de un an în materie civilă sau 6 luni în materie comercială, instanța poate constata perimarea acestuia.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la recurs:

1. Care sunt hotărârile judecătorești supuse recursului:

- ✓ hotărârile judecătorești date fără drept de apel;
- ✓ încheieri prin care s-a finalizat judecata unei cereri, cum ar fi: încheierea asupra sechestrului asigurator, încheierea dată asupra popririi asiguratorii, încheierea pronunțată în rezolvarea unei cereri de îndreptare sau de lămurire a hotărârii dacă și hotărârea în legătură cu care s-a făcut cererea este susceptibilă de recurs etc;
- ✓ hotărârile pronunțate în apel, indiferent dacă au soluționat cauza pe fond sau prin excepție (exemplu: nu ați introdus în termen apelul, nu ați timbrat corespunzător cererea de apel, etc.);
- ✓ încheierile date pe parcursul judecării cauzei, de regulă, ca și la apel, pot fi atacate cu recurs doar odată cu fondul. Recursul declarat împotriva hotărârilor se socotește făcut și împotriva încheierilor premergătoare;
- ✓ există încheieri care pot fi atacate separat cu recurs, cum ar fi: încheierea prin care s-a suspendat judecata cauzei, încheierea prin care s-a respins cererea de repunere pe rol a procesului etc;
- ✓ există și încheieri care nu pot fi atacate cu recurs, nici măcar odată cu hotărârea de fond, cum ar fi: încheierea prin care s-a admis sau s-a respins abținerea ori s-a admis recuzarea, încheierea cu privire la cererea de asistență judiciară sau prin care s-a revenit asupra asistenței încuviințate etc;

2. Cine poate declara recurs:

- ✓ Ca și la apel, în principal, părțile din litigiu care au avut calitate de reclamant sau pârât la judecata în fond și, eventual, apelant și intimat în apel.

Nu trebuie să considerați că numai reclamantul și pârâtul au dreptul să declare recurs, ci și persoanele care ai intervenit din voia lor sau forțat în proces (exemplu: intervenientul principal, chematul în garanție, etc.).

Dacă declarați recurs vă veți numi parte recurentă iar adversarul va fi intimat.

Nu este suficient să aveți doar calitate de parte pentru a declara apel, ci trebuie să justificați că sunteți interesat în exercitarea căii de atac, adică hotărârea vă este nefavorabilă.

- ✓ Avocatul care v-a asistat la judecarea pricinii, chiar dacă nu l-ați împuternicit în acest sens, poate să declare recurs împotriva hotărârii. Însă, pentru susținerea recursului, trebuie să încheiați o nouă împuternicire avocațială cu acesta. Dacă recursul este declarat de un avocat care nu v-a asistat în primă instanță și nici nu a fost angajat de dumneavoastră în acest sens, trebuie să confirmați în instanță că vă însușiți recursul (confirmarea poate fi făcută și după împlinirea termenului de recurs).

- ✓ Procurorul – indiferent dacă a participat sau nu la judecată în primă instanță, poate să declare recurs împotriva oricăror hotărâri, în condițiile legii.

- ✓ Sunt și cazuri în care persoane care nu au participat la judecată în primă instanță, nici personal nici prin reprezentare, pot declara recurs.

3. În ce termen puteți declara recurs:

Termenul de recurs este de 15 zile de la comunicarea hotărârii, dacă legea nu dispune altfel. Există situații în care legea prevede un alt termen de recurs decât cel de 15 zile.

Este foarte important să cunoașteți că, termenul de recurs poate fi prelungit cu 5 zile de către președintele instanței, care primește cererea de recurs, când constată că aceasta nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege (exemplu: nu ați depus cererea de recurs în atâtea copii câte părți sunt).

Această prelungire a termenului de recurs se face de către președintele instanței unde aveți obligația să depuneți cererea de recurs și numai dacă depuneți cererea de recurs personal (deci nu și în cazul în care o trimiteți prin poștă).

Aspectele referitoare modul de calcul al termenului de exercitare a căii de atac și la momentul de când începe să curgă acest termen, le regăsiți prezentate în Ghidul de orientare pentru justițiabili – APELUL - la punctul 4.

✓ Dacă nu vă conformați dispozițiilor legale referitoare la termenul de exercitare a recursului, recursul va fi respins ca tardiv formulat.

Spre deosebire de apel, legea prevede că dacă la prima zi de înfățișare nu se dovedește că recursul a fost depus tardiv sau dacă această dovadă nu reiese din dosar, instanța va socoate recursul declarat în termen.

4. Ce trebuie să cuprindă cererea de recurs:

Cererea de recurs va cuprinde, sub sancțiunea nulității, următoarele mențiuni:

- numele, domiciliul sau reședința părților ori, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul lor, precum și, după caz, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice, codul unic de înregistrare sau, după caz, codul fiscal și contul bancar. Dacă recurentul locuiește în străinătate, va arăta și domiciliul ales în România, unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul;

- indicarea hotărârii care se atacă;

- motivele de nelegalitate pe care se întemeiază recursul și dezvoltarea lor sau, după caz, mențiunea că motivele vor fi depuse printr-un memoriu separat.

- semnătura.

✓ În lipsa acestor elemente, cererea de recurs va fi anulată.

✓ Motivele de recurs trebuie să exprime nemulțumirea dumneavoastră cu privire la hotărârea atacată, adică trebuie să determinați greșelile pe care le imputați instanței, cu precizarea că, critica formulată trebuie să se încadreze în unul sau mai multe dintre motivele de nelegalitate mai jos prezentate:

1. instanța nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale;

2. hotărârea s-a dat de alți judecători decât cei care au luat parte la dezbaterile în fond a pricinii;

3. hotărârea s-a dat cu încălcarea competenței altei instanțe;

4. instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești;

5. instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub sancțiunea nulității, prin hotărârea dată;

6. instanța a acordat mai mult decât s-a cerut, ori ceea ce nu s-a cerut;

7. hotărârea nu cuprinde motivele pe care se sprijină sau când cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii;

8. instanța, interpretând greșit actul juridic dedus judecății, a schimbat natura ori înțelesul lămurit și vădit neîndoelnic al acestuia;

9. hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii;

- a. Dacă indicați greșit motivele de recurs, instanța nu va dispune nulitatea recursului, dacă criticile formulate pot fi încadrate într-unul din motivele de nelegalitate.

b. De asemenea, dacă indicați greșit textele de lege, instanța nu va dispune nulitatea recursului, important este ca, criticile pe care le formulați să se încadreze în motivele de nelegalitate prevăzute de lege.

Deci cererea de recurs nu trebuie să facă referire doar la motivele de nelegalitate, ci să și dezvoltați, în parte, fiecare motiv de nelegalitate. Această argumentare a motivelor de recurs poate fi depusă și printr-un memoriu separat, însă trebuie să precizați în cererea de recurs că expunerea pe larg a motivelor de recurs le veți depune printr-un memoriu separat.

Dacă recursul este declarat împotriva unei hotărâri judecătorești care nu este supusă apelului acesta nu este limitat la motivele de nelegalitate prevăzute de lege, instanța având obligația să examineze cauza sub toate aspectele.

✓ Motivarea cererii de recurs se face prin cererea de recurs sau înăuntrul termenului de recurs.

✓ Termenul pentru depunerea motivelor de recurs se socotește de la comunicarea hotărârii, chiar dacă recursul s-a făcut mai înainte.

✓ În cazul în care nu vă conformați acestor dispoziții legale, sancțiunea care intervine este nulitatea recursului.

✓ Este important să cunoașteți că aveți posibilitatea, dacă nu ați motivat recursul, să invocați oral motive de ordine publică (exemplu: încălcarea normelor de competență materială, adică hotărârea nu a fost pronunțată de instanța competentă material) iar instanța are obligația să le analizeze, chiar în lipsa motivării recursului (aceste motive de ordine publică pot fi invocate și de instanță din oficiu).

5. *Cererea de recurs se depune la instanța a cărei hotărâre se atacă, sub sancțiunea nulității.*

Dacă motivele de recurs le formulați separat de cererea de recurs, acestea nu trebuie depuse neapărat la instanța a cărei hotărâre se atacă, ci le puteți depune direct la instanța de recurs.

✓ Este foarte important să cunoașteți că cererea de recurs se depune în atâtea exemplare câți intimați sunt. Dacă depuneți cererea de recurs personal și nu aveți copiile necesare, vi se va cere să le depuneți în termen de 24 de ore, în vederea comunicării și veți semna pe exemplarul care rămâne la instanță că ați luat la cunoștință despre această obligație. *Este în interesul părții să se conformeze acestei cerințe deoarece, în caz contrar, instanța va fi nevoită să acorde un alt termen de judecată pentru a comunica tuturor părților cererea depusă.*

✓ Alături de cererii de recurs trebuie să anexați dovada achitării taxei judiciare de timbru. Dacă legea prevede că cererea de recurs se timbrează, atunci se aplică, în mod obligatoriu, și timbru judiciar. Dacă nu vă conformați dispozițiilor legale privitoare la timbraj, sancțiunea care intervine este anularea cererii de recurs.

✓ Puteți depune cererea de recurs personal sau prin poștă. Dacă depuneți cererea personal, la cerere, vi se poate elibera dovadă scrisă.

✓ Cererea de recurs formulată învestește instanța cu soluționarea recursului.

Spre deosebire de apel, cererea de recurs nu suspendă, de drept, executarea hotărârii recurate, decât în cazurile expres prevăzute de lege. Însă, pentru a beneficia de acest efect al recursului, aveți posibilitatea să solicitați instanței de recurs să dispună suspendarea executării hotărârii recurate.

Condiția esențială pentru a formula cerere de suspendare a executării hotărârii recurate este aceea a exercitării recursului.

Cererea de suspendare o puteți formula prin cererea de recurs sau separat pe cale principală, în condițiile dreptului comun sau pe cale de ordonanță președințială.

✓ Pentru soluționarea cererii este nevoie să depuneți cauciunea, în cuantumul fixat de instanță, după ascultarea părților, care vor fi citate în acest sens.

✓ Încheierea prin care s-a fixat cauciunea nu este supusă nici unei căi de atac.

✓ Încheierea prin care instanța a dispus suspendarea executării este supusă separat recursului, în termen de 15 zile de la data comunicării.

✓ Dacă aveți calitate intimat în proces, trebuie să știți că pentru motive temeinice, instanța poate reveni asupra suspendării executării hotărârii, în condițiile legii. Această cerere se judecă în camera de consiliu, cu ascultarea părților.

✓ În cazul în care a fost admisă cererea intimatului și instanța a revenit asupra suspendării dispuse, dacă aveți calitate de recurent, puteți solicita instanței restituirea cauciunii, în condițiile legii.

La fel ca la stabilirea cauciunii și la restituirea acesteia, instanța trebuie să citeze părțile.

Căile de atac extraordinare

✓ *Ce trebuie să știți despre căile de atac extraordinare:*

- Acestea vă dau posibilitatea să îndreptați anumite greșeli din hotărârile judecătorești definitive, numai în cazurile și pentru motivele expres prevăzute de lege.

2.1 Contestația în anulare

- Legea stabilește expres cazurile în care puteți ataca o hotărâre judecătorească definitivă pe calea contestației în anulare și vă limitează, practic, la patru cazuri, dintre care le puteți invoca numai împotriva hotărârii instanței de recurs.

✓ *Care sunt motivele pentru care puteți folosi contestația în anulare*

- Puteți folosi contestația în anulare, în cazul în care nu ați fost legal citat pentru termenul la care s-a judecat recursul dumneavoastră de către instanța de recurs. Este evident că puteți invoca acest motiv, în primul rând când nu ați fost legal citat, dar și ori de câte ori citarea prezintă un viciu de procedură (indicarea greșită a numelui sau a calității, a adresei sau a datei judecății, etc.). Pentru acest motiv contestația în anulare o puteți face doar împotriva hotărârii instanței de recurs. Dacă viciul de procedură s-a comis la prima instanță sau la instanța de apel, puteți invoca acest motiv numai prin căile ordinare de atac, respectiv apelul și recursul.
- Mai puteți face contestație în anulare, dacă la termenul la care s-a judecat recursul dumneavoastră de către instanța de recurs, ați fost în imposibilitate de a vă prezenta și de a încunoștința instanța despre această împiedicare. Legea nu precizează situațiile care pot constitui motive de împiedicare, dar acestea trebuie să fie obiective și de neînvins. Este de reținut că există o dublă condiționare: să fi fost împiedicat să vă prezentați și să fi fost în imposibilitate să aduceți la cunoștința instanței acest fapt. Și acest motiv poate fi invocat doar cu privire la hotărârile instanței de recurs.
- Al treilea motiv pentru care puteți face contestație în anulare este acela când instanța de recurs nu a observat că există o cauză pentru care trebuia să dispună încetarea procesului penal: lipsa sau retragerea plângerii prealabile a părții vătămate; amnistia, prescripția și decesul făptuitorului; înlocuirea răspunderii penale. Aceste cauze pot constitui motiv de contestație doar împotriva hotărârii instanței de recurs și doar dacă în dosar existau probe care să dovedească existența lor.
- Al patrulea și ultimul motiv pentru care puteți face contestație în anulare, este cazul când împotriva dumneavoastră s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă. Acest caz de contestație nu se referă numai la hotărârile instanței de recurs, ci la orice hotărâri definitive, deci și la cele pronunțate de prima instanță, dar care nu au fost atacate cu apel, precum și la cele pronunțate de instanța de apel, dar nu au fost atacate cu recurs.

✓ *Cine poate face contestație în anulare*

- Această cale de atac extraordinară o puteți folosi, indiferent că ați fost inculpat, parte vătămată, parte civilă, ori parte responsabilă civilmente. Pentru motivele trei și patru poate face contestație și procurorul.

✓ *Termenul în care puteți face contestația în anulare*

- Dacă sunteți persoana față de care s-a pronunțat hotărârea de condamnare, puteți face contestație cel mai târziu în 10 zile de la începerea executării

pedepsei. În cazul în care în proces ați avut calitatea de parte vătămată, parte civilă, sau parte responsabilă civilmente, puteți face contestație în termen de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii a cărei anulare o cereți. Pentru ultimul caz de contestație, aceasta poate fi făcută oricând.

✓ *Care este instanța la care vă depuneți contestația în anulare*

- Pentru primele trei cazuri de contestație veți depune cererea la instanța de recurs, iar pentru ultimul caz, la instanța care a pronunțat ultima hotărâre definitivă.

✓ *Cuprinsul contestației*

- Legea nu prevede nici o formalitate pentru întocmirea contestației. Este indicat ca în aceasta să cuprindeți cel puțin următoarele date: numele și adresa, hotărârea contestată, motivul de contestație și semnătura.

✓ *Căile de atac pe care le puteți exercita împotriva hotărârii pronunțate în contestație*

- Sentința dată în contestație, o puteți ataca pe calea apelului, iar decizia dată în apel, pe calea recursului.

2.2 Revizuirea

- Puteți solicita revizuirea unei hotărâri judecătorești definitive, atât cu privire la latura penală cât și cu privire la latura civilă. De asemenea, pot fi supuse revizuirii hotărârile definitive pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept prevăzut de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Dacă hotărârea privește mai multe infracțiuni sau mai multe persoane, se poate cere pentru toată hotărârea, în ansamblul ei, sau numai pentru unele fapte sau numai pentru unii făptuitori.

- Și în cazul acestei căi extraordinare de atac, legea stabilește limitativ situațiile în care o puteți promova.

✓ *Care sunt cazurile în care puteți cere revizuirea unei hotărâri penale definitive*

a. Când ați descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute de instanță la data soluționării cauzei. Pentru acest motiv puteți cere revizuirea unei hotărâri definitive, numai dacă pe baza faptelor sau împrejurărilor noi, dovediți că s-a greșit când s-a dispus achitarea ori condamnarea făptuitorului, sau că în mod greșit instanța a hotărât încetarea procesului penal. Nu se poate, așadar, promova o revizuire prin care să se urmărească agravarea sau ușurarea situației condamnatului, schimbarea încadrării juridice etc.

b. Dacă un martor, expert sau interpret a săvârșit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a cărei revizuire o cereți. Comiterea infracțiunii de mărturie mincinoasă o puteți invoca numai dacă aceasta a fost constatată prin hotărâre judecătorească definitivă sau prin ordonanța procurorului prin care s-a rezolvat fondul cauzei.

c. Dacă un înscris care a servit ca temei al hotărârii a cărei revizuire o cereți, a fost declarat fals. Și în acest caz, săvârșirea infracțiunii de fals o puteți invoca numai dacă a fost constatată prin hotărâre judecătorească definitivă sau prin ordonanța procurorului prin care s-a soluționat pe fond cauza.

d. Când un membru al completului de judecată, procurorul sau persoana care a efectuat acte de cercetare penală au comis o infracțiune în legătură cu cauza pentru care cereți revizuirea. Dovada existenței acestui caz de revizuire trebuie să o faceți tot cu o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare a acestora pentru infracțiunea respectivă sau cu ordonanța procurorului prin care s-a reținut comiterea faptei și vinovăția procurorului sau a persoanei care a efectuat acte de cercetare penală. Spre deosebire de punctul a, la punctele b, c, și d, puteți cere revizuirea dacă motivele invocate au determinat pronunțarea unei hotărâri nelegale sau netemeinice sub oricare aspect, deci nu numai când vizează achitarea, condamnarea sau încetarea procesului penal.

e. Când două sau mai multe hotărâri judecătorești penale definitive nu se pot concilia.

✓ *Cine poate solicita revizuirea*

- Legea prevede că oricare parte din proces poate solicita revizuirea, dar numai în limitele calității sale procesuale. Așadar, inculpatul va putea ataca ambele laturi ale procesului, penală și civilă, partea civilă, numai latura civilă, iar partea vătămată, numai latura penală.

- Soțul și rudele apropiate condamnatului pot cere revizuirea, chiar și după moartea acestuia (deci și în timpul vieții acestuia). Procurorul poate cere revizuirea din oficiu.

✓ *Termenul în care puteți solicita revizuirea unei hotărâri judecătorești definitive*

- În favoarea condamnatului revizuirea se poate cere oricând, chiar după executarea pedepsei sau după moartea acestuia.

- În defavoarea condamnatului, a celui achitat sau a celui față de care s-a încetat procesul penal, puteți solicita revizuirea în termen de un an, pe care îl calculați astfel:

- în cazul de revizuire menționat la punctul a, precum și în cele de la punctele b, c și d, când situațiile respective nu sunt constatate prin hotărâre definitivă, de la data când ați cunoscut faptele;

- în cazurile de la punctele b, c, d, e, constatate prin hotărâre judecătorească definitivă, de la data când ați luat cunoștință de hotărâre.

✓ *Cererea de revizuire*

- Cererea o faceți în scris și trebuie să menționați numele și adresa, hotărârea atacată, cu arătarea motivelor pe care o întemeiați și a dovezilor existente.

- Legea stabilește că cererea se depune la instanța care a judecat cauza în primă instanță.

✓ *Cum se soluționează cererea de revizuire*

- Mai întâi, procurorul efectuează, dacă este necesar, acte de cercetare în legătură cu motivele invocate de dumneavoastră, dar și cu privire la celelalte motive de revizuire prevăzute de lege, pe care nu le-ați invocat în cerere, dar pe care trebuie să le examineze din oficiu.

- Procurorul trebuie să efectueze cercetările în termen de 2 luni de la data când vi s-a înregistrat cererea la parchet.

- La finalizarea cercetărilor, procurorul trimite întregul material, împreună cu concluziile sale, instanței competente, unde se fixează termen de judecată și se

dispune citarea părților interesate. Persoana în favoarea sau defavoarea căreia s-a cerut revizuirea, i se aduce la cunoștință termenul, i se va asigura un apărător din oficiu și va fi adusă în mod obligatoriu la termen în fața instanței, dacă aceasta se află în stare de arest, chiar într-o altă cauză.

✓ *Soluțiile pe care le poate da instanța*

- Respingerea cererii de revizuire, când cererea nu este întemeiată.
- Admite cererea de revizuire când este întemeiată și rejudecă cauza. În urma rejudecării, instanța pronunță o nouă hotărâre, sau poate ajunge la concluzia că cererea de revizuire este neîntemeiată și o respinge.
- Dacă instanța admite cererea de revizuire și anulează hotărârea anterioară de condamnare, aceasta va trebui să dispună restituirea amenzii și cheltuielilor judiciare plătite, iar pentru cei condamnați la pedeapsa închisorii cu executare la locul e muncă, restituirea cotei făcută venit la bugetul de stat și calcularea ca vechime și continuitate în muncă a duratei pedepsei executate.
- Dacă nu sunteți de acord cu soluția dată prin hotărârea de revizuire, împotriva acesteia puteți folosi aceleași căi de atac pe care le-ați folosit, sau le puteți folosi și împotriva hotărârii a cărei revizuire ați solicitat-o.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la revizuire:

✓ Puteți exercita această cale de atac doar împotriva unei hotărâri judecătorești definitive în apel sau prin neapelare, precum și împotriva unei hotărâri judecătorești date de instanța de recurs, atunci când evocă fondul. Puteți uza de calea revizuirii chiar dacă împotriva hotărârii nu ați declarat apel.

✓ Deci hotărârea supusă revizuirii trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să fie o hotărâre definitivă pronunțată de instanța de apel;
- să fie o hotărâre definitivă a primei instanțe împotriva căreia nu s-a declarat apel;
- să fie o hotărâre pronunțată de instanța de recurs;
- să evoce fondul.

✓ Ce se înțelege prin a evoca fondul:

Înseamnă că instanța investită cu cererea de chemare în judecată a analizat probele administrate, raporturile dintre părți și a pronunțat o hotărâre. Această condiție trebuie să fie îndeplinită de orice hotărâre judecătorească supusă revizuirii.

✓ *Puteți uza de această cale de atac doar pentru motivele exprese prevăzute de lege:*

1. dacă dispozitivul hotărârii cuprinde dispoziții potrivnice ce nu se pot aduce la îndeplinire;

2. dacă s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut, ori s-a dat mai mult decât s-a cerut;

3. dacă obiectul pricinii nu se află în ființă;

4. dacă un judecător, martor sau expert, care au luat parte la judecată, a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune privitoare la pricină sau dacă hotărârea s-a dat în temeiul unui înscris declarat fals în cursul sau în urma judecății. În cazul în care, în ambele situații, constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală, instanța de revizuire se va pronunța mai întâi, pe cale incidentală, asupra existenței sau inexistenței infracțiunii invocate. La judecarea cererii se va cita și cel învinuit de săvârșirea infracțiunii.

5. dacă, după darea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților, ori dacă s-a desființat sau modificat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere;

6. dacă statul ori alte persoane juridice de drept public sau de utilitate publică, dispăruți, incapabili sau cei puși sub curatelă sau consiliu judiciar nu au fost apărați deloc sau au fost apărați cu viclenie de cei însărcinați să-i apere;

7. dacă există hotărâri definitive potrivnice, date de instanțe de ace grad sau de grade diferite, în una și aceeași pricină, între aceleași persoane, având aceeași calitate. Această dispoziție se aplică și în cazul când hotărârile potrivnice sunt date instanțe de recurs;

8. dacă partea a fost împiedicată să se înfățișeze la judecată și să înștiințeze instanța despre aceasta, dintr-o împrejurare mai presus de voința sa;

9. dacă Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințe grave ale acestei încălcări continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate.

✓ *Care este instanța competentă să soluționeze cererea de revizuire:*

Cererea de revizuire se îndreaptă la instanța care a dat hotărârea rămasă definitivă și a cărei revizuire se cere.

În cazul prevăzut la punctul 7, cererea de revizuire se va îndrepta la instanța mai mare în grad față de instanța sau instanțele care au pronunțat hotărârile potrivnice. Dacă instanțele sunt situate în circumscripții diferite, cererea de revizuire se va adresa instanței care a dat prima hotărâre.

✓ *Cererea de revizuire* trebuie să fie făcută în scris, să cuprindă arătarea instanței, numele, domiciliul și reședința părților, ori după caz, denumirea și sediul lor și ale reprezentantului, obiectul cererii și semnătura.

Dacă formulați cererea prin mandatar trebuie să anexați procura în original sau în copie legalizată.

Anexat cererii trebuie să depuneți taxa judiciară de timbru.

✓ *Cine poate exercita contestația în anulare:*

- doar persoanele care au avut calitate de parte în procesul în care s-a pronunțat hotărârea atacată. Nu este suficientă această condiție, ci trebuie să aveți și interes ca să promovați cererea de revizuire.

- procurorul poate declara contestație în anulare, chiar dacă nu a participat la judecarea cauzei în care s-a pronunțat hotărârea contestată;

✓ *În ce termen se poate exercita revizuirea:*

În funcție de motivul de revizuire invocat, legea prevede puteți exercita revizuirea în termen de o lună, termen ce se va socoti în funcție de motivul invocat:

- în cazurile prevăzute la pct. 1, 2, și 7 alin (1), de la comunicarea hotărârii definitive, iar când hotărârile au fost date de instanțe de recurs după evocarea fondului, de la pronunțare; pentru hotărârile prevăzute la punctul 7 alin.(2) de la pronunțarea ultimei hotărâri.

- în cazul prevăzut la punctul 3, de la cel din urmă act de executare;

- în cazul prevăzut la punctul 4, din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărârea de condamnare a judecătorului, martorului sau expertului ori de hotărârea care a declarat fals înscrisul. Dacă nu există astfel de hotărâri, termenul curge de la data când partea a luat cunoștință de împrejurările pentru care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală, dar nu mai târziu de 3 ani de la data producerii acestora;

- în cazurile prevăzute la punctul 5, din ziua în care sau descoperit înscrisurile care se invocă, ori, după caz, din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărârea desființată sau modificată pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere;

- în cazul prevăzut la punctul 6, de la comunicarea hotărârii definitive făcută statului ori celorlalte persoane de drept public sau de utilitate publică, sau de la întoarcerea dispărutului ori de la dobândirea capacității; în aceste două cazuri termenul fiind de 6 luni;

- în cazul prevăzut la punctul 8, termenul de revizuire este de 15 zile și se socotește de la încetarea împiedicării;

- în cazul prevăzut la punctul 9, termenul este de 3 luni de la data publicării hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului în Monitorul Oficial al României.

✓ Dacă doriți ca hotărârea supusă revizuirii să nu fie pusă în executare trebuie să formulați cerere de suspendare a executării acesteia. Această cerere se formulează în condițiile prezentate la contestația în anulare.

✓ Regulile privitoare la judecată sunt aceleași ca la contestația în anulare.

✓ Hotărârea dată în revizuire este supusă aceluiași căi de atac ca și hotărârea revizuită. Dacă revizuirea s-a solicitat pentru hotărâri potrivnice calea de atac este recursul.

Ce trebuie să știți despre contestația în anulare:

✓ Puteți apela la această cale de atac extraordinară doar împotriva unei hotărâri judecătorești irevocabile.

✓ Puteți exercita această cale de atac extraordinară doar pentru motivele exprese prevăzute de lege.

✓ Nu puteți formula o nouă contestație în anulare pentru motive ce au existat la data celei dintâi.

✓ Între contestația în anulare și revizuire nu există o ordine care trebuie respectată.

✓ Exercițarea contestației în anulare nu suspendă executarea hotărârii atacate.

1. Contestația în anulare are 2 forme:

- contestația în anulare obișnuită;
- contestația în anulare specială.

a). Puteți formula contestația în anulare obișnuită, pentru următoarele motive:

✓ când procedura de citare a părții, pentru ziua când s-a judecat pricina, nu a fost îndeplinită potrivit legii;

✓ când hotărârea a fost dată de judecători cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență;

Pentru a fi admisibilă contestația în anulare de drept comun, trebuie îndeplinite două condiții:

- hotărârea contestată să fie irevocabilă (indiferent dacă a fost pronunțată în primă instanță, în apel, recurs, revizuire, contestație în anulare (exemplu: hotărârea dată în primă instanță care nu a fost apelată, sau legea prevedea că pot fi atacate cu recurs și nu au fost recurate, hotărârile pronunțate în apel nerecurate, hotărârea pronunțată în recurs, etc;

- motivele contestației în anulare obișnuite să nu fi putut fi invocate pe calea apelului sau recursului (exemplu: dacă ați invocat aceste motive prin apel și deși au fost respinse, nu le-ați reiterat în recurs, sau ați invocat această neregularitate procedurală direct în recurs etc.).

Atenție! Contestația în anulare obișnuită va fi primită pentru motivele indicate, în cazul în care aceste motive au fost invocate prin cererea de recurs, dar instanța de recurs le-a respins pentru că avea nevoie de verificări de fapt, sau recursul a fost respins fără să fie judecat pe fond.

b). Puteți formula contestația în anulare specială pentru următoarele motive:

- când dezlegarea dată prin hotărârea instanței de recurs este rezultatul unei greșeli materiale;

- când instanța de recurs a respins recursul sau l-a admis în parte, însă a omis să cerceteze vreunul din motivele de nelegalitate pe care le-ați invocat.

În cazul ambelor motive de contestație în anulare specială, trebuie să fie vorba de hotărâri judecătorești pronunțate în recurs.

2. Care este instanța competentă să soluționeze contestația în anulare:

- instanța a cărei hotărâre se atacă. (prima instanță, instanța de apel, instanța de recurs, instanța care a soluționat contestația în anulare sau revizuirea, dacă se invocă

motive de nelegalitate a procedurii de citare sau de necompetență materială a instanței sau instanța de recurs, când se invocă motive specifice contestației în anulare speciale).

3. *Cererea (contestația în anulare) trebuie să fie făcută în scris și să cuprindă:* arătarea instanței, numele, domiciliul ori reședința părților, ori după caz, denumirea și sediul lor și ale reprezentantului, obiectul cererii și semnătura.

4. *În ce termen puteți exercita contestația în anulare:*

✓ Dacă formulați contestație la executare împotriva unei hotărâri judecătorești care poate fi pusă în executare silită trebuie să o introduceți înainte de începerea executării și în tot timpul executării ei, până la săvârșirea ultimului act de executare.

✓ Dacă formulați contestație în anulare împotriva unei hotărâri irevocabilă care nu poate fi executată silit, trebuie să o introduceți în termen de 15 zile de la data când ați luat cunoștință de hotărâre, dar nu mai târziu de un an de la data când hotărârea a rămas irevocabilă.

✓
5. *Reguli privitoare la judecată:*

✓ Contestația în anulare se judecă de urgență și cu precădere.

✓ Pentru judecarea cauzei se va dispune citarea părților.

✓ Citarea trebuie, sub pedeapsa nulității, înmănată părții cu cel puțin 5 zile înainte termenului judecării, excepție cazurile urgente, când termenul poate fi scurtat.

✓ Dacă nu vi s-a înmănat citația în termen sunteți în drept să cereți amânarea cauzei.

✓ Dacă aveți calitate de intimat, aveți obligația să depuneți întâmpinare cel mai târziu cu cel puțin 5 zile înainte de termenul stabilit pentru judecată.

✓ Dacă sunteți intimat și nu depuneți întâmpinare, veți fi decăzut din dreptul de a mai propune probe și de a invoca excepții, în afara celor de ordine publică.

✓ Dacă sunteți intimat și nu sunteți reprezentat sau asistat de avocat, aveți posibilitatea să cereți un termen pentru pregătirea apărării și depunerea întâmpinării.

✓ Să nu considerați că dacă ați formulat contestație în anulare, hotărârea contestată nu se va pune în executare până la soluționarea contestației în anulare.

✓ Dacă doriți ca executarea hotărârii pe care ați contestat-o să nu pomească, trebuie să solicitați acest lucru instanței investite cu soluționarea contestației în anulare.

✓ Deci, veți formula o cerere prin care veți solicita să dispună suspendarea executării hotărârii contestate până la soluționarea contestației în anulare.

✓ Este foarte important să cunoașteți că această cerere o puteți formula pe calea dreptului comun, fie separat, fie prin cererea prin care ați invocat motivul de contestație în anulare. Dacă există urgență în soluționarea cererii de suspendare, o puteți formula pe calea ordonanței președințiale.

Atenție! În acest caz trebuie să faceți dovada că pe rolul instanței se află înregistrată cererea de suspendare în condițiile dreptului comun, deoarece pe calea ordonanței președințiale măsura se dispune doar până la soluționarea acestei cereri.

✓ În cazul ambelor cereri, legea prevede condiția unei cauțiuni, pe care o va stabili instanța prin încheiere, ce este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare.

✓ Cauțiunea pe care o depuneți vă poate fi restituită după rămânerea irevocabilă a hotărârii prin care s-a soluționat cererea, în condițiile legii.

✓ *Hotărârea pronunțată în contestație în anulare este supusă aceluiași căi de atac ca și hotărârea pe care o atacați.*

Ce trebuie să știți despre divorț:

În cazul în care sunteți căsătorit legal și considerați că există motive temeinice care fac imposibilă continuarea căsătoriei, puteți intenta acțiune de divorț.

1. Titularul cererii de divorț:

- ✓ Cererea de divorț poate fi introdusă de oricare dintre soți.
- ✓ Aceasta trebuie să fie depusă personal, astfel persoana care depune cererea dobândește calitatea de reclamant, iar soțul chemat în judecată are calitatea de pârât.

2. Unde se depune cererea de divorț:

- ✓ Cererea de divorț o depuneți la judecătoria în raza căreia se află cel din urmă domiciliu comun al dumneavoastră și al soțului/ei sau la judecătoria în circumscripția căreia se află domiciliul soțului pârât, când nu ați avut un domiciliu comun sau nici unul dintre dumneavoastră nu mai locuiți în raza celui din urmă domiciliu comun.
- ✓ În situația când soțul pârât nu are domiciliul în țară depuneți cererea de divorț la judecătoria în raza căreia se află domiciliul dumneavoastră.

3. Cuprinsul cererii de divorț:

- ✓ Ca titular al cererii de divorț, pe lângă cerințele generale prevăzute pentru orice cerere de chemare în judecată, trebuie să indicați în cererea de divorț numele copiilor minori născuți din căsătorie sau a celor cu aceeași situație legală, iar dacă nu aveți copii minori, veți menționa acest fapt.

De asemenea, trebuie să solicitați instanței să se pronunțe cu privire la numele pe care soții îl vor purta după divorț, încredințarea copiilor minori rezultați din căsătorie și stabilirea pensiei de întreținere, atunci când este cazul.

- ✓ Aveți obligația să atașați la cerere certificatul de căsătorie, copii ale certificatelor de naștere ale copiilor minori, când este cazul, timbrul judiciar și dovada achitării taxei de timbru, în raport de venitul net lunar pe care-l încasați.

- ✓ Cererea de divorț și înscrisurile anexate le prezentați personal președintelui judecătoriei. Acesta la primirea cererii are obligația să vă dea sfaturi de împăcare, iar în cazul în care stăruieți în cerere, vă fixează un termen de judecată.

- ✓ Dacă sunteți chemat în judecată de celălalt soț pentru desfacerea căsătoriei, nu aveți obligația să depuneți întâmpinare dar aveți posibilitatea să formulați și dumneavoastră cerere de divorț la aceeași instanță. Aceasta o introduceți cel mai târziu până la prima zi de înfățișare, în ședința publică, și urmează să fie judecată împreună cu cererea reclamantului.

- ✓ Desfacerea căsătoriei se poate face și cu acordul celor doi soți dar, și în acest caz, trebuie ca soții să formuleze o cerere, care pe lângă celelalte elemente ale unei cereri de chemare în judecată, trebuie să fie semnată de aceștia.

- ✓ Pentru a putea solicita divorțul prin acordul părților, trebuie să îndepliniți următoarele condiții:

- să fi trecut cel puțin un an de la încheierea căsătoriei;
- să nu existe copii minori rezultați din această căsătorie.

- ✓ În această situație, cererea se adresează tot președintelui instanței, care verifică consimțământul soților și acordă un termen de 2 luni, când aceștia urmează să se prezinte în instanță. La termenul stabilit se verifică dacă părțile stăruie în cererea de divorț, iar în caz afirmativ se va trece la judecata cererii, fără a se administra probe cu privire la motivele de divorț.

4. Judecata cererii de divorț:

✓ Atunci când ați depus o cerere de divorț aveți obligația să vă prezentați în persoană în fața instanței de fond. Dacă vă aflați în imposibilitatea de a vă prezenta personal din motiv de boală sau vă aflați în executarea unei pedepse privative de libertate, sunteți pus sub interdicție sau aveți reședința în străinătate, puteți fi reprezentat prin mandatar.

✓ Fiind o acțiune disponibilă, în orice fază a procesului, poate interveni împăcarea părților, fapt ce stinge acțiunea de divorț.

✓ În calitate de titular al cererii de divorț, aveți obligația să vă prezentați la judecarea în primă instanță a cererii. În caz de nerespectare a acestei obligații, cererea dumneavoastră va fi respinsă ca nesusținută.

✓ În aceeași calitate, aveți posibilitatea să renunțați la cererea de divorț pe tot parcursul judecății în fața instanței de fond.

✓ Instanța se pronunță prin hotărâre asupra cererii de divorț. Împotriva hotărârii puteți declara apel și respectiv recurs, în termen de 30 de zile de la comunicare. Nu este supusă nici unei căi de atac hotărârea pronunțată în cererea de divorț întemeiată pe acordul ambilor soți.

Ce este ordonanța președințială?

Este o procedură specială în temeiul căreia, instanța de judecată poate dispune măsuri vremelnice, în cazuri urgente, pentru:

- păstrarea unui drept care s-ar păgubi prin întârziere;
- prevenirea unei pagube iminente și care nu s-ar putea repara;
- înlăturarea piedicilor ce s-ar ivi cu prilejul unei executări.

Ce condiții trebuie să îndeplinească o asemenea cerere?

Condițiile de admisibilitate a cererii de ordonanță președințială sunt următoarele:

- *urgența* măsurii solicitate;

Aceasta va fi apreciată de către instanță în raport cu situația existentă în momentul judecării cererii de ordonanță președințială.

- *Nesoluționarea (neprejudicarea) fondului cauzei.*

Aceasta înseamnă ca măsura luată să nu prejudice fondul dreptului. În soluționarea unei cereri de ordonanță președințială, instanța nu analizează fondul dreptului discutat de părți.

În literatura de specialitate, această condiție mai este exprimată și prin ideea de “pipăire a fondului”, judecătorul verificând de partea cui este aparența dreptului.

- *Vremelnicia măsurii.*

După cum s-a arătat mai sus, prin intermediul acestei proceduri nu pot fi luate măsuri definitive care să rezolve în fond litigiul dintre părți. Partea nemulțumită de măsura luată prin ordonanță are posibilitatea de a se adresa instanței, pe calea dreptului comun.

De regulă, măsurile dispuse pe calea ordonanței președințiale sunt limitate în timp, până la soluționarea pe fond a cauzei, dar există posibilitatea ca acestea să rămână definitive și irevocabile, dacă părțile nu mai urmează calea dreptului comun.

În ce situații se poate folosi ordonanța președințială?

În practica judiciară, în mod frecvent se recurge la procedura specială a ordonanței președințiale:

- în materia raporturilor de familie;
- în materia raporturilor de vecinătate și de proprietate;
- în materia raporturilor locative;
- în materia executării silite.

Spre exemplu, în timpul *în timpul procesului de divorț* instanța poate dispune măsuri vremelnice cu privire la încredințarea copiilor minori, la obligația de întreținere, la alocația pentru copii și la folosirea locuinței. Numai prin hotărârea irevocabilă de divorț instanța stabilește, însă în mod definitiv asupra unor asemenea cereri, măsurile

dispușe în cadrul cererilor formulate pe calea ordonanței președințiale putând fi diferite. O dată cu rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii de divorț, hotărârile pronunțate în procedura specială a ordonanței președințiale își încetează efectele.

Cui adresați cererea?

Aceasta se depune la instanța competentă să se pronunțe asupra fondului dreptului.

Judecarea cererii se face de către un singur judecător, de regulă, cu citarea părților, însă legea permite ca aceasta să se facă și fără citarea lor. Judecata se face de urgență și cu precădere. Pronunțarea asupra cauzei se poate amâna cu cel mult 24 de ore, iar redactarea motivelor ordonanței se face în cel mult 48 de ore de la pronunțare.

Căi de atac.

Dacă sunteți nemulțumit de soluția pronunțată de prima instanță, aveți posibilitatea să declarați recurs:

- în termen de 5 zile de la pronunțare, dacă judecata s-a făcut cu citarea părților;
- în termen de 5 zile de la comunicare, dacă s-a dat fără citarea lor.

Judecarea recursului se face de urgență și cu precădere, cu citarea părților.

Ca și instanța de fond, instanța de recurs poate amâna pronunțarea cel mult 24 de ore și va redacta motivarea deciziei în termen de cel mult 48 de ore de la pronunțare.

Legea prevede că împotriva executării ordonanței președințiale se poate face contestație. În temeiul acestei dispoziții legale, în practica instanțelor se admite că părțile pot formula și contestație în anulare.

Ordonanța, adică hotărârea pronunțată este *executorie*, adică poate fi pusă în executare, iar dacă instanța hotărăște, executarea se poate face fără somație și fără trecerea unui termen. Cu alte cuvinte, se vor evita anumite formalități (somația) și anumite termene, care trebuie respectate în executarea obișnuită a tuturor hotărârilor judecătorești.

Împotriva executării ordonanței președințiale se poate face *contestație la executare*. Executarea hotărârii poate fi suspendată de către instanța de recurs, până la judecarea recursului, cu plata unei cauțiuni, adică a unei sume de bani al cărui quantum se stabilește de către instanță și se consemnează într-un cont, la dispoziția acesteia.

Reabilitare : ce realizați prin reabilitare, după ce ați fost condamnat pentru o infracțiune:

✓ Redobândiți drepturile cetățenești care v-au fost interzise prin hotărârea de condamnare. Faceți să înceteze decăderile, interdicțiile și incapacitățile care rezultă din condamnare, vă reintegrați din punct de vedere social și redobândiți respectul social deplin. Cu alte cuvinte, ștergeți consecințele unei condamnări, efectele ei privative sau restrictive asupra drepturilor dumneavoastră.

✓ Astfel, dacă ați fost înscris în cazierul judiciar, sunteți scoși din evidență, condamnarea respectivă nu mai poate atrage reținerea stării de recidivă și nici nu mai poate împiedica aplicarea suspendării condiționate a executării pedepsei în cazul comiterii unei noi infracțiuni.

✓ Reabilitarea nu vă îndreptățește însă, să fiți reintegrat chiar în funcția din care ați fost scos în urma condamnării, să fiți reprimut în cadrele permanente ale armatei sau să vă fie redat gradul militar pierdut. De asemenea nu veți înlătura măsurile de siguranță ce au fost luate față de dumneavoastră prin hotărârea de condamnare, cu excepția interdicției de a vă afla în anumite localități, care dispare prin reabilitare.

Cum obțineți reabilitarea:

✓ Faceți o cerere prin care solicitați reabilitarea, pe care o depuneți fie la instanța care a soluționat cauza în primă instanță, fie la instanța de același grad în a cărei rază teritorială aveți domiciliul. Deși puteți alege între cele două instanțe, recomandabil este ca în cazul când instanța care a judecat cauza în fond nu este prea îndepărtată, să va adresați acesteia, deoarece atât dosarul în care ați fost condamnat cât și datele referitoare la executarea pedepsei se află în arhiva acestei instanțe, astfel că procedura reabilitării poate fi efectuată mai repede și mai ușor.

Ce trebuie să știți despre condițiile în care se cere reabilitarea:

✓ Deși puteți solicita reabilitarea pentru orice condamnare, indiferent de gravitatea faptei săvârșite, totuși, cererea de reabilitare o veți putea face numai după trecerea unor termene care diferă după gravitatea pedepselor aplicate. Mai trebuie să știți, că aceste termene se calculează de la data când a luat sfârșit executarea pedepsei cu închisoare sau cu amendă, ce v-a fost aplicată prin hotărârea de condamnare, sau de la data când s-a împlinit termenul de prescripție a executării acestora. Dacă ați suferit mai multe condamnări, reabilitarea nu se poate cere pentru fiecare condamnare în parte, ci pentru toate la un loc. În acest caz, stabiliți termenul în raport de pedeapsa cea mai mare și calculați data la care se împlinește față de data la care a luat sfârșit executarea ultimei pedepse. Dacă pedeapsa la care ați fost condamnat este o amendă penală, calculați împlinirea termenului de la data la care ați plătit amenda sau la care obligația de a o plăti s-a stins în alt mod (ex. s-a prescris executarea pedepsei după 3 ani de la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare cu pedeapsa constând într-o amendă penală).

✓ Cererea de reabilitare poate fi făcută numai de condamnat, iar după moartea lui, de soț sau de rudele apropiate. Acestea din urmă, au totodată posibilitatea să continue procedura reabilitării începută anterior decesului condamnatului.

✓ În raport de timpul care trebuie să treacă de la executarea pedepsei la care ați fost condamnat, până la data la care puteți cere să fiți reabilitat pentru această condamnare, reabilitarea este de drept și judecătorească.

✓ Sunteți reabilitat de drept, după trecerea unui timp de 3 ani, în cazul că ați fost condamnat la o pedeapsă cu amendă penală sau la pedeapsa închisorii de un an sau mai mică, dacă în decursul acestui timp nu ați mai săvârșit altă infracțiune.

✓ La 3 ani de la data executării pedepsei, dacă nu ați săvârșit în această perioadă altă infracțiune, sunteți reabilitat automat, fără altă formalitate și fără intervenția instanței de judecată. În consecință, veți fi șos din evidența cazierului judiciar de drept, direct de organele de poliție, fără a fi necesară cererea dumneavoastră.

✓ Cu toate acestea, vă puteți adresa și instanței de judecată pentru a da o hotărâre prin care să ateste că sunteți reabilitat de drept.

✓ În cazul că ați fost condamnat la pedeapsa închisorii mai mare de un an sau la pedeapsa detențiunii pe viață care a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii, pentru a fi reabilitat, trebuie să vă adresați cu cerere la instanța de judecată, după trecerea unui termen care depinde de gravitatea pedepsei.

✓ Trebuie să mai știți, că în cazuri excepționale, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, poate dispune reducerea termenelor prevăzute de lege.

Ce trebuie să cuprindă cererea de reabilitare:

- numele și adresa condamnatului sau a persoanei care o face în numele său (când acesta a decedat);

- precizarea condamnării pentru care se face reabilitarea, precum și a faptei pentru care s-a pronunțat condamnarea;

- localitățile unde a locuit condamnatul, locurile de muncă avute în intervalul scurs de la executarea pedepsei până la formularea cererii;

- temeiurile cererii;

- indicații utile pentru identificarea dosarului și orice alte date pentru soluționarea cererii.

✓ La cererea astfel întocmită se vor anexa actele care dovedesc că sunt îndeplinite anumite condiții.

Anularea reabilitării:

✓ Dacă după ce ați fost reabilitat, se constată că ați mai suferit o condamnare, care dacă ar fi fost cunoscută, ducea la respingerea cererii de reabilitare, reabilitarea judecătorească va fi anulată. Anularea nu va avea loc și veți rămâne reabilitat, dacă instanța a cunoscut că ați mai fost condamnat, însă nu a ținut cont de această condamnare.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la cererea de chemare în judecată?

Orice persoană care pretinde recunoașterea unui drept trebuie să se adreseze instanței de judecată.

În acest sens, trebuie să depuneți o cerere de chemare în judecată la instanța competentă să judece pricina (judecătorie, tribunal specializat, tribunal, curtea de apel, Înalta Curte de Casație și Justiție).

1. Cererea de chemare în judecată:

✓ Cererea trebuie să cuprindă datele personale și de identificare ale dumneavoastră și ale persoanei pe care o chemați în judecată care se referă la: nume, prenume, domiciliu sau reședință, iar pentru persoanele juridice, numărul de înmatriculare la Registrul Comerțului, codul fiscal și contul bancar.

În situația în care locuiți în străinătate, aveți obligația să menționați domiciliul ales din România unde urmează să primiți toate comunicările privind procesul.

Dacă apreciați că nu aveți cunoștințele necesare pentru a formula o asemenea cerere, sau dacă sunteți în imposibilitatea de a o formula, puteți să vă adresați unui avocat, sau să împuterniciți o altă persoană să întocmească cererea. În aceste două situații, cererea va cuprinde numele și sediul profesional al avocatului, respectiv numele și calitatea celui care vă reprezintă.

Dacă nu cunoașteți domiciliul persoanei chemate în judecată, va trebui să menționați în cerere această împrejurare și să prezentați dovezi instanței unde depuneți cererea, în sensul că ați făcut demersuri pentru aflarea domiciliului părții adverse.

În momentul depunerii cererii la instanță, în procedurile ce vor urma pentru judecarea pricinii, veți fi citat în calitate de reclamant, iar persoana/persoanele chemată/chemate în judecată vor fi citate în calitate de pârât/pârâți.

✓ După menționarea datelor personale și de identificare ale dumneavoastră și ale persoanei chemată în judecată, trebuie să arătați ce drept solicitați să vă fie recunoscut de către pârât și ce vă îndreptățește la recunoașterea acestui drept.

Atunci când pretențiile formulate în cerere sunt evaluabile veți indica valoarea pe care o apreciați.

✓ După prezentarea pe scurt a faptelor care v-au determinat să introduceți cererea, este recomandat să indicați textul de lege pe care vă întemeiați cererea, însă această precizare nu este obligatorie întrucât calificarea acțiunii se va face de instanța sesizată cu judecarea procesului.

✓ De asemenea, trebuie să arătați dovezile pe care vă sprijiniți dreptul pretins, iar dacă dețineți înscrisuri, trebuie să le anexați la cererea depusă.

✓ În situația în care ați chemat în judecată, mai multe persoane, atât cererea cât și actele anexate trebuie să le depuneți în atâtea exemplare câți pârâți sunt în cauză plus un exemplar pentru instanță. Dacă înscrisurile depuse sunt într-o limbă străină sau cu litere vechi, aveți obligația să efectuați traducerea acestora.

✓ În cuprinsul cererii puteți solicita, dacă apreciați că este în interesul dovedirii dreptului dedus judecății și proba cu martori, indicând numele și domiciliul acestora sau prezența în instanță a pârâtului pentru a fi supus la interogatoriu.

✓ După întocmirea cererii, veți proceda la semnarea ei, iar în situația în care nu ați formulat cererea personal, aceasta va fi semnată de persoana care a întocmit-o.

✓ Cererea de chemare în judecată o depuneți fie personal sau prin reprezentant, fie prin poștă. Excepție de la această regulă o reprezintă cererea de divorț care trebuie depusă personal de către reclamant.

La primirea cererii de chemare în judecată de către președintele instanței sau de către judecătorul care îl înlocuiește, dacă aceasta nu întrunește cerințele prevăzute de lege, vi se pune în vedere să completați cererea de îndată. Atunci când completarea nu este posibilă, cererea se va înregistra și vi se acordă un termen scurt.

În cazul în care ați depus cererea de chemare în judecată prin poștă, vi se vor comunica în scris lipsurile ei, având obligația ca până la termenul acordat să faceți completările sau modificările necesare.

În toate cazurile, neîndeplinirea în termen a obligațiilor privind completarea sau modificarea cererii poate atrage suspendarea judecării.

Dacă se constată îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, procesul își urmează cursul firesc.

2. Dacă sunteți chemat în judecată în calitate de pârât într-o cauză civilă, aveți posibilitatea legală să vă apărați față de pretențiile reclamantului prin depunerea unei cereri denumită „*întâmpinare*”.

✓ Întâmpinarea trebuie să cuprinsă aceleași elemente ca și o cerere de chemare în judecată, excepțiile de procedură pe care înțelegeți să le ridicați la cererea reclamantului, răspunsul la pretențiile în fapt și în drept formulate de acesta, dovezile prin care vă apărați împotriva acestora și semnătura dumneavoastră.

✓ Ca și în cazul cererii de chemare în judecată, întâmpinarea trebuie depusă în atâtea exemplare câți reclamanți sunt în cauză, plus un exemplar pentru instanță. Dacă în cauză aveți calitate de pârât alături de alte persoane, puteți depune o singură întâmpinare pentru toți pârâții sau numai pentru cei care doresc să o formuleze.

✓ Întâmpinarea poate fi depusă cel mai târziu cu 5 zile înainte de termenul stabilit pentru judecată.

În situația în care nu ați depus întâmpinare, la prima zi de înfățișare, instanța vă va pune în vedere să arătați excepțiile, dovezile și mijloacele de apărare la cererea formulată de reclamant. La solicitarea dumneavoastră, instanța vă poate acorda un termen pentru pregătirea apărării și depunerea întâmpinării.

3. Atunci când ați fost chemat în judecată de o persoană și apreciați că sunteți îndreptățit să solicitați pretenții de la persoana respectivă, aveți posibilitatea legală să formulați o cerere denumită „*cerere reconvențională*”.

✓ La fel ca cererea de chemare în judecată și întâmpinarea, cererea reconvențională trebuie întocmită ținând cont de elementele prezentate anterior.

✓ Cererea reconvențională o depuneți o dată cu întâmpinarea, iar dacă nu sunteți obligat la întâmpinare, o puteți depune cel mai târziu la prima zi de înfățișare.

✓ În situația când reclamantul își modifică cererea de chemare în judecată, puteți depune cererea reconvențională cel mai târziu până la termenul încuviințat de instanță.

✓ De regulă, cererea reconvențională se judecă o dată cu cererea principală, iar în cazul în care cererea reclamantului este în stare de judecată, cererea reconvențională se poate judeca separat.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la părțile în procesul civil:

Până la această dată, cu siguranță, cunoașteți că o persoană, fie fizică, fie juridică, dacă are o pretenție împotriva alteia și pe care nu o poate satisface pe cale amiabilă, trebuie să se adreseze unei instanțe de judecată. Aceste persoane care au un litigiu cu privire la un drept pentru rezolvarea căruia este necesar să se adreseze instanței de judecată se numesc *părți*.

Litigiul dintre cele două persoane presupune cel puțin două părți cu interese contrarii și anume una care formulează pretenții (reclamantul) și alta împotriva căreia se formulează pretenția (pârâtul).

Dacă persoana care se adresează instanței nu are o pretenție față de altă persoană se spune că aceasta are o cerere care urmează să se soluționeze pe cale necontencioasă.

Denumirea de părți este valabilă atât pentru faza judecătii, cât și pentru faza executării silite.

În cadrul etapelor procesual civile, părțile poartă denumiri specifice.

- ☐ Astfel, la prima judecată părțile se numesc *reclamant* și *pârât*.
- ☐ În faza de judecată a apelului, părțile se numesc *apelant* și *intimat*.
- ☐ La judecata în recurs, părțile se numesc *recurent* și *intimat*.
- ☐ În contestație în anulare, părțile poartă denumirea de *contestator* și *intimat*.
- ☐ La judecata unei cereri de revizuire, părțile se numesc *revizuent* și *intimat*.
- ☐

În cazul executării silite, părțile poartă denumirea de *creditor* și *debitor*.

☐ Dacă aveți o pretenție împotriva unei alte persoane cu care nu ajungeți la o înțelegere puteți supune acea pretenție judecătii. Trebuie însă să aveți grijă că pentru valorificarea pretenției trebuie să aveți un interes născut și actual, în sensul că dacă nu acționați în acel moment suferiți un prejudiciu. Mai mult, trebuie să aveți un interes personal și direct. Cu alte cuvinte, acționați o persoană în judecată pentru că veți suporta un prejudiciu dumneavoastră și nu altcineva.

☐ O acțiune o puteți porni numai dacă ați împlinit vârsta de 18 ani și nu ați fost pus sub interdicție judecătorească.

☐ Femeia care are 16 sau chiar 15 ani, care s-a căsătorit, poate formula o acțiune în instanță cu condiția ca anularea căsătoriei să nu aibă loc înainte ca femeia să fi împlinit 18 ani.

☐ *Minorii sub 14 ani și cei puși sub interdicție* nu pot sta personal în proces, ci prin reprezentanții lor legali: părinți, tutoare sau curator. Dacă unul dintre cei arătați nu au reprezentant legal și un litigiu care este pe rol trebuie să se soluționeze de urgență, instanța numește un curator special care să-l reprezinte pe acesta până la numirea reprezentantului legal.

☐ *Minorii care au între 14 și 18 ani* pot fi citați și pot sta în proces doar asistați, după caz, de părinți sau tutore, care vor semna alături de minori cererile adresate instanței.

☐ Trebuie să știți că în cazul actelor procedurale de dispoziție: cum ar fi vânzarea, donația, care afectează patrimoniul minorului sub 14 ani sau a celui care are

între 14 și 18 ani este necesară autorizarea specială a organului competent, de regulă, autoritatea tutelară.

□ În cazul *persoanelor juridice* nu există nici o problemă, acesta pot sta în judecată încă de la înființare și până la încetarea lor ca persoană juridică.

□ *Asociațiile și societățile* care nu sunt recunoscute ca persoane juridice pot sta în judecată ca pârâte dacă au organe proprii de conducere.

Este important să cunoașteți că, dacă o persoană nu îndeplinește condiția de a putea formula o cerere în instanță, aceasta o va anula.

□ *Ministerul Public* poate porni o acțiune civilă ori de câte ori este necesar pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție și ale dispăruților, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

Coparticiparea procesuală.

De regulă, la judecata în primă instanță există un singur reclamant și un singur pârât, la judecata în apel un singur apelant și un singur intimat etc.

Sunt și situații în care într-un proces sunt mai mulți reclamanți și mai mulți pârâți. O asemenea situație este cunoscută sub denumirea de coparticipare procesuală ori tovrășie procesuală.

Coparticiparea procesuală asigură evitarea unor hotărâri contradictorii, contribuie la economisire de timp și de cheltuieli.

De regulă, coparticiparea este facultativă. De exemplu, o persoană a încălcat dreptul de coproprietate al unor coindivizari.

Sunt situații când coparticiparea este obligatorie. De exemplu, este nulă împărțea succesorală la care nu au participat toți moștenitorii.

Ce drepturi procedurale aveți în calitate de parte într-un litigiu ?

Vă informăm cu privire la câteva drepturi conferite de lege cu privire la activitatea pe care urmează să o desfășurați în fața instanței de judecată, și anume:

- dreptul de a adresa cereri instanței;
- dreptul de a cunoaște termenul de judecată, precum și locul unde va avea loc judecata;
- dreptul de a discuta toate problemele ridicate în cursul procesului;
- dreptul de a propune probe pentru susținerea pretențiilor și pentru combaterea afirmațiilor adversarului;
- dreptul de a cunoaște toate piesele dosarului, ceea ce implică dreptul de a vi se comunica actele de procedură îndeplinite de adversar, dreptul de a face copii de pe diversele acte aflate la dosar;
- dreptul de a folosi limba maternă sau de a recurge la un interpret;
- dreptul de a fi asistată și reprezentată de un avocat sau de un mandatar;
- dreptul de a recuza pe judecători și procurori, grefieri sau magistrați asistenți, experți, interpreți, traducători;
- dreptul de a solicita strămutarea pricinilor la altă instanță;
- dreptul de a renunța la judecată sau la dreptul pretins prin recunoașterea pretențiilor reclamantului;
- dreptul de a încheia o tranzacție;
- dreptul de a solicita cheltuieli de judecată în cazul câștigării procesului;
- dreptul de a exercita căile de atac prevăzute de lege;
- dreptul de a cere executarea silită.

Ce obligații aveți în calitate de parte într-un proces ?

☐ În cadrul oricărui proces aveți, în principal, obligația de a vă folosi cu bună-credință drepturile procedurale și de a spune adevărul.

Vă putem informa cu privire la unele îndatoriri procesuale:

- de a îndeplini obligațiile în ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător;

- de a urmări desfășurarea procesului;
- de a vă dovedi pretențiile și apărările;
- de a comunica atâtea exemplare câte părți sunt, plus unul pentru instanță;
- de a avansa cheltuielile pentru deplasarea martorilor, pentru efectuarea expertizei, pentru depunerea unor acte de către terți etc.
- de a plăti cheltuielile de judecată dacă ați pierdut procesul etc.

☐ Dacă o parte exercită drepturile sale în alt scop decât cel recunoscut de lege, cu rea-credință, aceasta săvârșește un abuz de drept care se sancționează de lege.

☐ Dacă instanța constată că desfășurarea normală a procesului este împiedicată din vina părții prin neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege ori stabilite în cursul judecății, *poate suspenda judecata*, menționând în încheiere care anume obligații nu au fost respectate.

La cererea părții, *judecata va fi reluată* dacă obligațiile în raport de care s-a dispus suspendarea, au fost îndeplinite și potrivit legii, aceasta poate continua. Reluarea judecății se va dispune numai după plata sumelor prevăzute de legea taxelor judiciare de timbru și a timbrului judiciar.

De asemenea, la cererea părții interesate, cel care, cu intenție sau din culpă, a pricinuit amânarea judecării va putea fi obligat de către instanță *și la plata unei despăgubiri* pentru paguba cauzată prin amânare.

☐ Cu privire la *probe* trebuie să știți că dacă nu le-ați solicitat prin cererea de chemare în judecată, prin întâmpinare sau la prima zi de înfățișare nu vor mai putea fi invocate decât atunci când:

- ☐ nevoia dovezii ar reieși din dezbateri și nu putea fi prevăzută;
- ☐ când administrarea dovezii nu pricinuieste amânarea judecății;
- ☐ când nu ați solicitat dovada în condițiile legii, din pricina neștiinței sau lipsei de pregătire, nefiind asistată sau reprezentată de avocat.

În cazurile prevăzute la pct.1 și 3, partea adversă are dreptul la contraprobă numai asupra aceluiași aspect. În cazul în care cauza se amână pentru acest motiv, trebuie să depuneți, sub sancțiunea decăderii, cu cel puțin 5 zile înainte de termenul sorocit pentru judecată, copii certificate de pe înscrisurile invocate.

Partea care a depus un înscris în copie certificată este datoră să aibă asupra sa la ședință, originalul înscrisului sau să-l depună înaintea termenului de judecată, în păstrarea grefei, sub sancțiunea de a nu se ține seama de el.

Înscrisurile depuse de părți *rămân dobândite judecății* și nu se mai pot retrage fără învoirea părții potrivnice. Înscrisurile depuse în original nu vor putea fi retrase decât după ce se vor lăsa copii legalizate de grefa instanței respective.

Participarea terților la judecată

Codul de procedură civilă reglementează 4 forme de participare a terților la judecată: o formă în care terțul intervine de bunăvoie (intervenție voluntară) și alte 3 forme în care una dintre părțile din proces în curs cheamă în judecată o altă persoană străină de proces (intervenția forțată: chemarea în judecată a altor persoane, chemarea în garanție, arătarea titularului dreptului).

În această broșură vă vom informa cu privire la fiecare dintre aceste intervenții a terților într-un proces în curs.

1. Intervenția voluntară

După cum rezultă chiar din denumirea acesteia, intervenția voluntară se produce în urma unei cereri a unui terț de a interveni într-un proces pornit de alte părți, cerere prin care acesta urmărește să-și apere un drept propriu sau pentru a apăra dreptul unei părți din acel proces.

- În cazul în care terțul invocă un drept propriu, cererea se numește intervenție voluntară principală.

- Dacă terțul apără drepturile uneia dintre părți, intervenția se numește intervenție voluntară accesorie.

Atenție!

În ambele cazuri, terțul trebuie să justifice un interes propriu pentru care înțelege să intervină în acel proces.

Intervenția voluntară principală este, de fapt, o cerere de chemare în judecată îndreptată împotriva părților inițiale, deci atât a reclamantului, cât și a pârâtului.

✓ Să nu înțelegeți că acest intervenient nu poate să-și formuleze pretenția pe cale principală formând un dosar distinct, însă el are posibilitatea de la lege de a interveni în acest fel într-un proces deja pornit. El poate să uzeze de această posibilitate pentru a preîntâmpina apariția unor hotărâri judecătorești contradictorii, dar și pentru a realiza o economie de timp și chiar de cheltuială.

✓ Cererea de intervenție voluntară principală trebuie să cuprindă aceleași elemente pe care trebuie să le cuprinsă orice cerere de chemare în judecată.

✓ Trebuie să știți că intervenția voluntară principală se poate face în fața primei instanțe și înainte de închiderea dezbatelor. Justificarea acestei dispoziții este aceea că terțul aduce în fața instanțelor de judecată o pretenție proprie, astfel încât tuturor părților trebuie să li se ofere posibilitatea de a ataca hotărârea atât în apel, cât și în recurs.

De la această regulă există o singură excepție și anume când cererea de intervenție voluntară principală poate fi formulată în fața instanței de apel cu acordul părților.

✓ Pentru ca părțile din litigiu să nu fie luate prin surprindere de către această cerere de intervenție voluntară principală, precum și pentru a se asigura dreptul de apărare și contradictorialitatea, cererea trebuie încuviințată în principiu, adică trebuie verificat dacă pretenția este susceptibilă de a se soluționa în litigiul deja început.

✓ Terțul nu poate să solicite refacerea unor acte de procedură, nu poate solicita readministrarea unor probe și nici comunicarea actelor aflate la dosar. Numai actele de procedură următoare se vor îndeplini și față de acest terț.

✓ Cererea de intervenție voluntară principală se judecă o dată cu cererea principală, însă, instanța poate dispune disjungerea dacă această cerere ar întârzia soluționarea.

2. Intervenția voluntară accesorie

În cazul acestei intervenții, terțul nu invocă o pretenție proprie și nu urmărește obținerea unei hotărâri prin care părțile inițiale să fie condamnate față de el.

- Acest terț, care intervine printr-o asemenea cerere, dorește să apere drepturile uneia dintre părțile inițiale, iar instanța să pronunțe o soluție în favoarea părții pentru care a intervenit

- Trebuie să știți că acest terț nu devine reprezentantul acelei părți și nici înlocuitorul ei.

- Ca regulă generală, intervenția voluntară accesorie este admisibilă în toate materiile.

- Întrucât este o simplă apărare, cererea de intervenție voluntară accesorie nu trebuie să cuprinsă mențiunile unei cereri de chemare în judecată, ci este suficient să fie făcută în scris și să cuprindă arătarea instanței, numele, adresa sau reședința părților, ori, după caz, denumirea și sediul lor și ale reprezentanților, obiectul și semnătura.

Această cerere poate fi făcută chiar înaintea instanței de recurs.

Legea stabilește că terțul din cererea de intervenție accesorie are o poziție subordonată părții pe care o apără, dispunând că acesta nu poate face decât acele acte de procedură care profită părții respective.

✓ Cererea de intervenție voluntară accesorie, fiind o simplă apărare în favoarea uneia dintre părțile aflate deja în proces, se judecă întotdeauna împreună cu cererea introductivă de instanță.

3. Chemarea în judecată a altor persoane

Această formă de atragere a terților în judecată presupune chemarea în judecată a altor persoane prin care una dintre părțile inițiale solicită introducerea în proces a unei terțe persoane ce ar putea să pretindă aceleași drepturi ca și reclamantul.

De regulă, interesul de a formula o cerere de chemare în judecată a altor persoane, care pot pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul aparține pârâtului.

Și reclamantul are posibilitatea să formuleze o astfel de cerere întrucât este posibil ca acesta să afle de existența unui terț care ar fi în măsură să pretindă aceleași drepturi ca și el, după declanșarea procesului, fie în susținerile pârâtului, fie din probele administrate în cauză.

Indiferent dacă terțul este chemat în judecată de reclamant sau de pârât acesta dobândește calitate de intervenient în interes propriu, iar hotărârea îi va fi opozabilă.

✓ Cererea prin care se dorește ca un terț să fie atras în proces trebuie făcută în condițiile de formă prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată iar, în plus, trebuie să ofere date și cu privire la procesul care deja să aflu pe rol.

✓ Întrucât pârâtul este în măsură să cunoască persoanele care pot pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul doar după ce i s-a comunicat cererea de chemare în judecată, legea a stabilit ca acesta să depună o asemenea cerere de chemare în judecată a altor persoane o dată cu întâmpinarea sau, când întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu prima zi de la înfățișare.

Pentru reclamant, legea nu a stabilit ca termen limită pentru introducerea acesteia prima zi de înfățișare întrucât, în primul rând, dacă ar fi cunoscut că există vreo persoană care ar fi reclamat aceleași drepturi ca și el l-ar fi chemat în judecată ca pârât, iar în al doilea rând, el ia cunoștință de această împrejurare abia în cursul judecății.

✓ Un efect specific al cererii de intervenție forțată constă în scoaterea din proces a pârâtului în cazul în care acesta este chemat pentru o datorie bănească și recunoaște pretențiile bănești formulate împotriva sa. Dacă acesta declară că dorește să-și achite datoria față de cel care își va stabili judecătorește dreptul și va depune suma respectivă, judecata va continua între reclamant și terțul chemat în judecată.

4. Chemarea în garanție

Această formă de intervenție forțată este posibilă ori de câte ori partea care ar putea pierde procesul poate să cheme în garanție o altă persoană împotriva căreia ar putea să se îndrepte cu o cerere de garanție sau în despăgubire.

Legea permite ca terțul chemat în garanție să cheme în judecată, la rândul lui, o altă persoană.

Posibilitatea chemărilor în garanție este limitată la două, adică prima chemare făcută de unele dintre părțile inițiale și a doua cerere făcută de cel astfel chemat în garanție.

De regulă, cererea de chemare în garanție, este formulată de către pârât, dar poate fi introdusă și de către reclamant.

✓ Chemarea în garanție presupune existența unui proces civil aflat în faza judecății în primă instanță. De asemenea, între cererea principală și cererea de chemare în garanție trebuie să existe o legătură de dependență astfel încât soluția ce se va da în cererea principală să poată influența soluția ce se va pronunța asupra cererii de chemare în garanție.

✓ Cererea de chemare în garanție trebuie să fie întocmită cu respectarea cerințelor pentru cererea de chemare în judecată.

✓ Pârâtul trebuie să formuleze cererea de chemare în garanție o dată cu întâmpinarea, iar dacă aceasta nu este obligatorie, cel mai târziu la prima zi de înfățișare. Acesta, privind comunicarea cererii de chemare în judecată, poate aprecia dacă este cazul sau nu să cheme în garanție un terț. Reclamantul poate să depună cererea în tot cursul judecății la prima instanță până la închiderea dezbaterilor întrucât acesta poate aprecia asupra necesității formulării unei asemenea cererii, urmare susținerilor pârâtului sau chiar în cursul judecății.

✓ Cererea de chemare în garanție se judecă o dată cu cererea principală, dar dacă soluția acesteia din urmă este întârziată din cauza cererii de chemare în garanție, instanța poate dispune disjungerea, judecarea lor separată.

5. Arătarea titularului dreptului

Această formă de intervenție forțată poate fi făcută numai de către pârât și numai în cazul cererilor prin care se urmărește valorificarea unui drept real, în măsura în care între pârât și terțul arătat ca titular al dreptului real există un raport juridic cu privire la lucrul de formează obiectul cererii.

Legea nu impune, însă, pârâtului obligația de a indica pe adevăratul titular al dreptului.

- Această formă de intervenție forțată se întâlnește în cazul în care între pârât și cel arătat de pârât s-a încheiat un contract de locațiune, un contract de depozit etc.
- Cererea poate fi făcută de pârât o dată cu întâmpinarea sau, dacă aceasta nu este obligatorie, cel mai târziu la prima zi de înfățișare.
- Cererea va fi comunicată persoanei indicată ca titular al dreptului real împreună cu copiile de pe cererea de chemare în judecată și înscrisurile depuse la dosar. Această cererea va fi admisă și reclamantului întrucât scoaterea din proces a pârâtului nu se poate face decât cu încuviințarea acestuia.

Ce trebuie să știți despre judecata în primă instanță?

Procesul civil parcurge, în mod obișnuit - dar nu obligatoriu, două faze:

- judecata;
- executarea silită.

Faza judecătii cuprinde:

- judecata în primă instanță;
- judecata în căile de atac.

Indiferent că este în primă instanță sau în căile de atac, în principiu, judecata parcurge trei etape:

- etapa scrisă;
- etapa dezbaterilor;
- etapa deliberării și pronunțării hotărârii.

Regulile cuprinse în acest ghid se referă la *judecata în primă instanță* și prezintă cele mai importante aspecte din *etapa dezbaterilor*. Cele mai multe dintre reguli se aplică și judecătii în căile de atac. Dispozițiile speciale ale judecătii în căile de atac le veți regăsi în "Ghidul justițiabilului" - referitoare la căile de atac. De asemenea, în "Ghidul justițiabilului" - "Cererea de chemare în judecată, întâmpinarea și cererea reconvențională" veți regăsi aspecte referitoare la etapa scrisă a judecătii procesului civil, iar în "Ghidul justițiabilului" - "Hotărârile judecătorești în materie civilă" v-am prezentat aspecte referitoare la deliberare, pronunțare, conținutul hotărârii judecătorești și încheierile de ședință.

Dacă aveți calitatea de parte într-un proces civil *este bine să știți* că instanța nu poate hotărî asupra unei cereri decât după *citarea* sau înfățișarea părților, afară de cazul în care legea dispune altfel. Cu alte cuvinte, aveți dreptul să fiți înștiințat prin citație cu privire la ziua fixată pentru judecată, sediul instanței la care trebuie să vă prezentați și calitatea pe care o aveți în proces.

Nu veți fi citat în situația în care ați primit *termen în cunoștință* la depunerea cererii de chemare în judecată sau dacă ați fost prezent deja la o înfățișare, personal sau prin mandatar, prezumându-se că aveți cunoștință despre toate termenele ulterioare.

Această dispoziție nu se aplică și veți fi citat:

- în cazul redeschiderii judecătii, după ce a fost suspendată;
- în cazul stabilirii unui termen pentru chemarea la interogatoriu;
- în cazul în care procesul se repune pe rol;
- în cazul militarilor în termen și al deținuților.

Termenul luat în cunoștință sau pentru care au fost trimise citațiile nu poate fi preschimbat decât pentru motive temeinice și cu citarea părților. Acestea vor fi citate în termen scurt, în camera de consiliu.

Cererea de preschimbare a primului termen de judecată este de competența președintelui instanței, a vicepreședintelui instanței, a președintelui de secție ori a judecătorului care îl înlocuiește. În cursul judecării procesului, cererea de preschimbare a termenului se soluționează de către completul de judecată.

Pentru fiecare *ședință de judecată* se întocmește o *listă* cu pricinile fixate să se judece în acea zi, care va fi afișată la ușa sălii de ședință, cu cel puțin o oră înainte de începerea acesteia.

Ședințele de judecată sunt *publice*, dacă legea nu dispune altfel.

Instanța poate hotărî ca dezbaterile să se facă în *ședință secretă*, dacă dezbaterile publice ar putea vătăma ordinea sau moralitatea publică sau pe părți. Acestea vor putea fi însoțite, în afară de apărătorii lor, de cel mult două persoane desemnate de ele.

Președintele completului de judecată exercită *poliția ședinței de judecată*.

Cei care participă la ședință sunt obligați să aibă o purtare cuviincioasă, iar dacă vorbesc instanței trebuie să stea în picioare.

Președintele completului de judecată:

- poate lua măsuri pentru păstrarea ordinii și bunei-cuviințe;
- poate înlătura pe cei ce ar veni mai târziu sau pe cei care depășesc numărul locurilor;
- poate dispune îndepărtarea din sală a minorilor și a persoanelor care s-ar înfățișa într-o ținută necuviincioasă;
- poate chema la ordine orice persoană care tulbură mersul dezbaterilor;
- poate invita orice persoană care tulbură ședința de judecată să părăsească sala și la nevoie, poate da ordin să fie îndepărtată din sală;
- poate ordona îndepărtarea tuturor persoanelor din sală, dacă altfel nu se poate păstra ordinea.

Dacă din sala de judecată a fost îndepărtată vreo parte, înainte de închiderea dezbaterilor, aceasta va fi chemată iar președintele completului de judecată îi va preciza aspectele dezbătute în lipsă, precum și declarațiile celor ascultați.

Această dispoziție nu se aplică în situația în care partea îndepărtată din ședință a fost asistată de avocat, care a rămas mai departe în sală.

Președintele completului de judecată *deschide*, suspendă și ridică ședința de judecată. Acesta are obligația să vă menționeze drepturile și obligațiile care vă revin în funcție de calitatea pe care o aveți în proces.

În toate fazele procesuale (atât în primă instanță, cât și în căile de atac) judecătorii au datoria de a stărui pentru soluționarea amiabilă a cauzei.

Președintele va *da cuvântul* mai întâi reclamantului și apoi pârâtului. Dacă este necesar, acesta va da cuvântul părților, de mai multe ori, având dreptul să-l limiteze în timp de fiecare dată.

La începutul ședinței de judecată, părțile pot cere instanței *amânarea cauzelor* care nu sunt în stare de judecată la acel termen și care nu provoacă dezbateri, adică discuții contradictorii. Această amânare se poate face și de un singur judecător.

Este bine să știți că amânarea în temeiul învoielii părților nu se poate încuviința decât o singură dată în cursul judecății. După o asemenea amânare, dacă nu stăruieți, judecata va fi suspendată și nu va fi redeschisă decât după plata sumelor prevăzute de legea taxelor judiciare de timbru și a timbrului judiciar. Instanța este obligată să cerceteze dacă amânarea cerută de amândouă părțile pentru un anumit motiv, nu tinde la o amânare prin învoiala lor; este socotită ca atare cererea de amânare la care cealaltă parte s-ar putea împotrivi.

Pricinile în care procedura este îndeplinită și care nu se pot judeca din lipsă de timp vor fi amânate, la cererea uneia din părți, la un termen scurt pentru când părțile nu se vor mai cita. Aceste pricini vor fi judecate cu precădere.

După amânarea cauzelor care nu au provocat dezbateri, *cauzele se strigă în ordinea listei* iar cele care sunt în stare de judecată, se soluționează. Dacă părțile se învoiesc, ele

pot solicita schimbarea rândului, în sensul ca pricinile lor să fie soluționate fără a se respecta numărul de ordine de pe lista cauzelor. Cauzele declarate urgente se vor judeca înaintea celorlalte.

Dacă la orice termen fixat pentru judecată se înfățișează numai una din părți, instanța, după ce va cerceta toate lucrările din dosar și va asculta susținerile părții, se va pronunța pe baza dovezilor administrate, putând primi excepțiile și apărările părții care lipsește.

Pricinile *se dezbat verbal*, dacă legea nu dispune altfel.

Dezbaterile purtate în ședință *se vor consemna în încheierea de ședință*, care va fi semnată de judecători și de grefieri.

Legea prevede că ședințele de judecată se înregistrează prin mijloace tehnice video sau audio, ori se consemnează prin stenografiere. Înregistrările sau stenogramele se transcriu de îndată. Această reglementare se aplică, însă la acele instanțe dotate cu mijloacele tehnice corespunzătoare și în măsura în care există persoane specializate în stenografiere.

Grefierul sau specialistul în stenografie consemnează toate afirmațiile, întrebările și susținerile celor prezenți, inclusiv ale președintelui completului de judecată.

La cerere, puteți primi o copie a transcrierii înregistrărilor, stenogramelor sau notelor grefierului.

Ce înseamnă prima zi de înfățișare?

Este aceea în care părțile, legal citate, pot pune concluzii. Pentru a exista acest moment procedural trebuie să fie îndeplinite două condiții:

- părțile să fie legal citate;
- părțile să poată pune concluzii.

A putea pune concluzii înseamnă că partea are posibilitatea efectivă să-și exprime punctul de vedere în legătură cu orice aspect din proces.

Ați putea fi tentat să credeți că prima zi de înfățișare este primul termen de judecată. Însă *nu întotdeauna prima zi de înfățișare coincide cu primul termen de judecată*. Instanța de judecată va aprecia în fiecare cauză în parte care este prima zi de înfățișare.

De exemplu, nu pot fi puse concluzii la primul termen de judecată dacă: se constată că părțile, sau una din ele nu au fost legal citate; se încuviințează o cerere a unei părți pentru a-și angaja apărător. Ca atare, în aceste două situații, prima zi de înfățișare nu va fi primul termen de judecată, ci se va amâna pentru o dată ulterioară.

La prima zi de înfățișare:

- instanța va putea da reclamantului un termen pentru întregirea sau modificarea cererii, precum și pentru a propune noi dovezi;
- reclamantul va putea propune probele pe care le consideră necesare, ori va putea propune probe noi;
- cererea reconvențională se depune cel mai târziu la prima zi de înfățișare. Dacă nu a fost depusă în acest termen, ea se va judeca separat, cu excepția cazului în care părțile consimt să se judece împreună.
- dacă pârâtul a depus cerere reconvențională, reclamantul poate solicita termen pentru a depune întâmpinare și a propune probe în apărare.

În fiecare cauză strigată în ordinea de pe listă, dacă este în stare de judecată, președintele completului de judecată *va declara dezbaterile închise* și va acorda cuvântul părților pentru a pune concluzii pe fond, apoi o va reține pentru a pronunța hotărârea.

Celelalte cauze care nu sunt în stare de judecată și în care se poartă discuții în contradictoriu vor primi alt termen.

După epuizarea cauzelor, președintele *ridică* ședința, completul de judecată urmând să se pronunțe asupra cauzelor judecate. Referitor la componența completului de judecată, *este bine să știți* că la prima instanță completul de judecată este format dintr-un singur judecător, în timp ce în căile de atac acesta este format din doi judecători (în cazul apelului), sau trei judecători (în cazul recursului).

Soluțiile pronunțate în fiecare cauză, termenele acordate în cauzele care au fost amânate, precum și orice alte măsuri dispuse în celelalte cauze în ședința de judecată respectivă *se vor menționa* pe scurt în condica ședinței de judecată, astfel încât părțile să poată lua cunoștință despre situația dosarului.

Dacă după deliberare, completul apreciază că sunt necesare noi lămuriri, *poate repune cauza pe rol*. În această situație, în cauză completul de judecată va stabili un nou termen și va dispune citarea părților, după caz, cu mențiunea motivului de repunere pe rol.

În afara soluțiilor pronunțate, după caz, pe fondul cauzei, sau în căile de atac, instanța poate să mai dispună și alte soluții, astfel cum se va arăta în continuare.

Instanța *va dispune suspendarea* judecății:

- atunci când ambele părți o cer;
- dacă nici una din acestea nu se înfățișează la strigarea pricinii.

Trebuie să știți că în cauzele civile, așa cum am menționat mai sus, nu aveți obligația de a vă prezenta fizic în instanță atât timp cât vă îndepliniți obligațiile procesuale menționate și aveți posibilitatea să solicitați *judecarea cauzei în lipsa dumneavoastră*. În acest ultim caz, pricina nu se va suspenda chiar dacă nici una dintre părți nu se înfățișează.

Atenție! Este bine să știți că orice cerere de chemare în judecată, contestație, apel, recurs, revizuire și orice altă cerere de reformare sau de revocare *se perimă* de drept, chiar împotriva incapacabililor (persoanelor care nu au exercițiul drepturilor lor), dacă a rămas în nelucrare din vina părții timp de un an.

În materie comercială termenul de perimare este de șase luni.

De regulă, marea majoritate a cauzelor rămase în nelucrare sunt cele suspendate pentru motivele menționate mai sus, precum și cele pentru neîndeplinirea anumitor obligații prevăzute de lege sau stabilite de către instanță în sarcina părții, astfel încât trebuie să nu lăsați să treacă termenul de perimare, dacă aveți interes ca litigiul să se soluționeze.

Suspendarea cauzei se va dispune obligatoriu:

- prin moartea uneia din părți, afară de cazul în care partea interesată cere termen pentru introducerea în judecată a moștenitorilor;
- prin interdicție sau punere sub curatelă a unei părți până la numirea tutorelui sau curatorului;
- prin moartea mandatarului uneia din părți, întâmplată cu mai puțin de 15 zile înainte de ziua înfățișării;
- prin încetarea funcției tutorelui sau curatorului;
- prin deschiderea procedurii reorganizării judiciare și a falimentului asupra reclamantului, în temeiul unei hotărâri judecătorești irevocabile.

În anumite situații instanța *va aprecia* dacă este cazul să dispună suspendarea judecății, respectiv:

- când dezlegarea pricinii atârnă în tot sau în parte, de existența sau inexistența unui drept care face obiectul unei alte judecăți;

- când s-a început urmărirea penală pentru o infracțiune care ar avea o înrăurire hotărâtoare asupra hotărârii ce urmează să se dea.

Asupra suspendării judecării procesului, instanța se va pronunța prin încheiere care poate fi atacată cu recurs în mod separat, cu excepția celor pronunțate în recurs.

Recursul se poate declara cât timp durează suspendarea cursului judecării procesului, atât împotriva încheierii prin care s-a dispus suspendarea, cât și împotriva încheierii prin care s-a respins cererea de repunere pe rol a procesului.

Judecata reîncepe:

- prin cererea de redeschidere făcută de una din părți, când ea s-a suspendat prin învoirea părților sau prin lipsa lor,

- prin cererea de redeschidere, făcută cu arătarea moștenitorilor, tutorelui sau curatorului, a celui reprezentat de mandatarul defunct, a noului mandatar sau, după caz, a părții interesate, a administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar, după caz.

Dacă nu mai doriți ca judecata să continue, puteți să renunțați oricând, fie verbal în ședință, fie prin cerere scrisă. *Renunțarea la judecată* se constată prin încheiere dată fără drept de apel.

Dacă renunțarea s-a făcut după comunicarea cererii de chemare în judecată, instanța, la cererea pârâtului, va obliga pe reclamant la cheltuieli. Dacă s-a intrat în dezbaterile fondului, renunțarea nu se poate face decât cu învoirea celeilalte părți.

Dacă doriți să renunțați chiar la dreptul pretins, instanța va da o hotărâre prin care va respinge cererea în fond și va hotărî asupra cheltuielilor. *Renunțarea la drept* se poate face și fără învoirea celeilalte părți, atât în prima instanță, cât și în apel. Renunțarea se poate face în ședință sau prin înscris autentic iar hotărârea se dă fără drept de apel.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la dovada cu înscrisuri:

Proba cu înscrisuri este cea mai uzitată în procesele civile.

✓ Dacă sunteți reclamant și înțelegeți să vă folosiți în dovedirea pretențiilor de proba cu înscrisuri, o dată cu cererea de chemare în judecată trebuie să depuneți copii certificate de pe acele înscrisuri, în atâtea exemplare câte părți sunt în proces, plus un exemplar pentru instanță.

- Legea dă posibilitatea de a depune și numai o parte dintr-un înscris care privește litigiul, însă instanța, dacă consideră necesar, vă poate obliga să depuneți înscrisul în întregime.

- Dacă nu ați atașat, din orice motiv, înscrisurile de care înțelegeți să vă folosiți, la cererea de chemare în judecată trebuie să depuneți aceste copii la prima zi de înfățișare.

✓ În schimb, dacă sunteți pârât, trebuie să alăturați la întâmpinare copiile înscrisurilor cu care înțelegeți să vă apărați împotriva pretențiilor reclamantului, în atâtea exemplare câți reclamanti sunt, plus un exemplar pentru instanță.

Dacă în proces sunt mai mulți reclamanti care și-au ales un singur reprezentant sau unul dintre reclamanti îi reprezintă pe ceilalți se va depune doar o singură copie pentru toți reclamantii.

Atenție!

Dacă proba v-a fost încuviințată după prima zi de înfățișare, iar procesul s-a amânat, trebuie să depuneți copiile certificate de pe înscrisurile respective cu cel puțin 5 zile înainte de termenul de judecată. Dacă nu procedați în acest fel nu mai aveți dreptul să le depuneți și să vă folosiți de acele înscrisuri.

Este important și nu trebuie să uitați să aveți asupra dumneavoastră, în ședință, originalul înscrisului pentru a se putea confrunța cu acesta copia certificată.

Trebuie să țineți seama de această obligație întrucât, în lipsa originalului, instanța nu mai ține seama de înscrisul certificat depus la dosar.

✓ Dacă credeți că vă este mai ușor, puteți să depuneți înscrisul la grefa instanței. Dacă originalul înscrisului îl depuneți chiar la dosar, trebuie să știți că nu-l mai puteți retrage decât dacă lăsați copie legalizată în locul acestuia.

În momentul în care v-ați hotărât să depuneți un înscris să vă gândiți bine întrucât acesta nu mai poate fi retras fără învoirea părții adverse.

Este posibil ca înscrisul de care înțelegeți să vă folosiți să nu-l aveți în posesie.

Astfel, dacă partea adversă deține un înscris care privește litigiul și doriți să-l depună, instanța poate dispune înfățișarea lui.

✓ Legea stabilește când instanța este obligată să dispună înfățișarea înscrisului și când va trebui să respingă o astfel de cerere, în întregime sau în parte.

Astfel, în prima situație, dacă înscrisul este comun, dacă partea adversă s-a referit în proces la acest înscris și, potrivit legii, partea adversă este obligată să înfățișeze acel înscris, instanța este obligată să dispună înfățișarea înscrisului.

În schimb, dacă cuprinsul înscrisului privește chestiuni cu totul personale, înfățișarea înscrisului ar încălca îndatorirea de a păstra secretul sau înfățișarea înscrisului ar atrage urmărirea penală împotriva părții sau a unei alte persoane, ori ar expune-o disprețului public instanța trebuie să respingă cererea de înfățișare a înscrisului.

✓ Dacă partea adversă a fost obligată să prezinte înscrisul și aceasta refuză să îl înfățișeze ori să răspundă la întrebări în legătură cu deținerea și existența înscrisului instanța va putea socoti dovedite pretențiile părții care a cerut înfățișarea, cu privire la cuprinsul acelui înscris.

Aceeași consecință juridică se produce și în cazul în care partea căreia i s-a cerut să prezinte înscrisul l-a distrus sau l-a ascuns.

Ce se întâmplă dacă înscrisul se găsește în păstrarea unei autorități sau a altei persoane care nu participă la proces ?

Și în această situație, instanța poate dispune aducerea lui într-un anumit termen.

Cel care deține înscrisul poate refuza aducerea înscrisului în instanță, iar instanța nu o poate obliga în cazurile arătate mai sus.

- Legea a avut grijă să despăgubească persoana care face efortul să aducă înscrisul în instanță. Astfel, legea spune că aducerea înscrisului se face pe cheltuiala părții care a cerut această dovadă, suma de plată fiind stabilită de instanță prin încheiere irevocabilă.

- Vă facem cunoscut că legea sancționează cu amendă judiciară neprezentarea înscrisului de către cel care îl obține la termenul fixat în acest scop. Acesta poate fi obligat pe lângă amendă și la despăgubiri pentru paguba cauzată prin amânare.

✓ O altă ipoteză despre care nu s-a vorbit până în acest moment este cea în care *înfățișarea înscrisului nu este posibilă din cauza faptului că este necesară funcționării acelei instituții.*

Ca să înțelegeți mai bine, vă oferim unele exemple: registrele autorităților, cărți funciare, planuri, înscrisuri originale depuse la alte instanțe sau la notarii publici.

Cercetarea acestor înscrisuri se poate face la locul unde acestea se găsesc de către unul dintre judecătorii care formează completul de judecatori, cu citarea părților.

Dacă respectiva instituție care posedă înscrisul necesar soluționării cauzei se află în altă localitate, se poate proceda la ajutorul instanței din acea localitate prin procedura numită *comisie rogatorie*.

Ce se întâmplă în cazul în care actul este depus după închiderea dezbaterilor?

Este posibil ca instanța să amâne pronunțarea pentru că are nevoie de timp pentru a delibera sau amână pronunțarea pentru că una dintre părți o cere pentru a depune concluzii scrise.

Vă atragem atenția să depuneți toate înscrisurile înainte de închiderea dezbaterilor și rămânerea cauzei în pronunțare întrucât după acest moment instanța nu mai poate să ia în considerare actele depuse o dată cu concluziile scrise.

Vă întrebați de ce ? justificarea este cât se poate de logică: înscrisurile respective nu au fost văzute de partea adversă și nu și-au putut formula apărări cu privire la ele, așa cum cere legea.

Ce se întâmplă în cazul în care înscrisul depus de una dintre părți este contestat de partea adversă ori dacă există îndoieli asupra autenticității înscrisului?

✓ Legea reglementează procedura verificării de scripte în cazul în care una dintre părți declară că nu recunoaște fie scrisul, fie semnătura de pe înscris. În acest caz, instanța apelează la procedura verificării de scripte.

✓ Tot în acest sens procedează instanța atunci când moștenitorii sau urmașii în drepturi ai aceluia de la care se pretinde a fi înscrisul declară că nu cunosc scrisul și semnătura acestuia.

✓ Dacă una dintre părțile litigiului susține că este fals un act autentic sau un act scris de mână și semnat, instanța ia act de declarația părții care defăimează înscrisul că

se înscrie în fals și recurge la aplicarea dispozițiilor referitoare la procedura înscrierii în fals. Acesta este debutul procedurii falsului întrucât cercetarea și stabilirea falsului se fac de către organele de urmărire și judecată penală.

Instanța civilă cercetează falsul, prin orice mijloace de probă dacă nu este caz de judecată penală sau dacă acțiunea penală s-a stins ori s-a prescris.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la expertiză:

Dacă considerați că pentru soluția litigiului trebuie consultat un specialist care să-și exprime părerea sau să dea lămuriri, nu ezitați să propuneți aceasta prin cererea de chemare în judecată, întâmpinare sau, după caz, la prima zi de înfățișare.

Instanța, la cererea dumneavoastră, dacă consideră necesar, va numi prin încheiere, unul sau 3 experți să efectueze expertiza.

Trebuie să știți că propunerea expertizei se poate face și după acest termen dacă necesitatea expertizei apare pe parcursul derulării procesului și nu ați putut să o prevedeați, dacă administrarea acesteia nu produce amânarea judecării sau atunci când, neavând apărător angajat, nu ați știut că această probă vă folosește.

Este posibil ca instanța să aprecieze că este necesar efectuarea unei expertize și să nu fiți de acord cu aceasta. În asemenea situație expertiza este ordonată din oficiu. Cu această ocazie instanța stabilește și care parte să plătească onorariul.

Aveți grijă însă, dacă nici una dintre părți nu este de acord cu plata onorariului de expert, iar procesul nu poate fi soluționat fără expertiză, cererea de chemare în judecată urmează să fie respinsă ca nefondată. Consecința este de severă întrucât cel ce a formulat cererea de chemare în judecată nu mai poate formula o altă cerere asemănătoare, motivând că dispus de sumele de bani pentru plata expertizei.

Propunerea probei cu expertiză nu se poate face simplu, cerând aceasta. Trebuie să arătați împrejurările de fapt pentru care doriți să le lămurească expertul.

Partea adversă își expune și ea punctul de vedere, iar instanța apreciază dacă se impune o asemenea expertiză.

Dacă apreciați că trebuie solicitată grabnic părerea unui expert, înainte de începerea procesului sau chiar în cursul procesului, dar mai înainte ca acesta să fi ajuns la faza propunerii și administrării probelor, puteți apela la *procedura asigurării dovezilor pe cale principală*.

✓ Poate vă neliniștește gândul că expertiza presupune efectuarea de cercetări într-o altă localitate destul de îndepărtată. Legea a prevăzut această situație și a reglementat posibilitatea administrării acestei probe prin comisie rogatorie. Adică, altă instanță se ocupă de efectuarea expertizei. Astfel, aceasta numește experții pentru efectuarea expertizei și stabilește onorariile ce se cuvin experților, aplică sancțiunile dacă experții nu se conformează obligațiilor, etc.

Pentru efectuarea expertizei, legea prevede numirea a unui sau a trei experți.

Trebuie să știți că vă puteți înțelege cu partea adversă în ce privește expertul care urmează să facă expertiza. Dacă nu cădeți de acord, expertul va fi numit de instanță, prin tragere la sorți, în ședință publică, de pe lista întocmită și comunicată de biroul local de expertiză cuprinzând persoanele în evidența celor autorizate, potrivit legii, să efectueze expertize judiciare.

✓ În funcție de obiectul litigiului și de împrejurarea de fapt ce trebuie lămurită și care necesită cunoștințe de specialitate instanța poate solicita efectuarea expertizei de către un laborator sau institut de specialitate.

În domeniile strict specializate, în care nu există experți autorizați, din oficiu sau la cererea oricăreia dintre părți, judecătorul poate solicita punctul de vedere al unei sau mai multor personalități din domeniul respectiv.

✓ Expertul poate să-și expună constatările și concluziile sale oral sau în scris. Această expunere poartă denumirea de raport de expertiză.

Despre recuzarea (înlocuirea) experților

✓ În cazul în care aveți îndoieli cu privire la nepărtinirea unui expert puteți cere înlocuirea lui pentru aceleași motive ca și judecătorii.

Dacă cunoașteți că expertul se află în unul dintre aceste cazuri și bănuiți că va face o expertiză care va favoriza partea adversă, în termen de 5 zile de la uimirea expertului, cereți să fie înlocuit.

Dacă expertul nu s-a aflat în vreuna dintre situațiile expuse mai sus de la început, când a fost numit, cereți înlocuirea sa în 5 zile de la data la care s-a ivit motivul.

Înlocuirea expertului nu se face oricum. Instanța procedează la citarea părților și a expertului în ședință publică și după ce ascultă pe fiecare în parte hotărăște dacă expertul trebuie sau nu înlocuit.

✓ Este posibil ca instanța să nu fie lămurită prin expertiza făcută, astfel că se poate dispune întregirea expertizei sau o nouă expertiză. Dacă sunteți parte într-un dosar și expertiza nu vă mulțumește puteți solicita întregirea expertizei sau o nouă expertiză.

Aceasta din urmă, denumită și contraexpertiză trebuie cerută la primul termen de judecată, după depunerea raportului de expertiză.

Cercetarea la fața locului (descinderea locală)

Dacă sunteți parte într-un proces și considerați că este în folosul soluționării litigiului ca instanța să vină la fața locului și să cerceteze anumite împrejurări, solicitați aceasta prin cererea de chemare în judecată, întâmpinare sau, după caz, la prima zi de înfățișare. Aveți posibilitatea să cereți aceasta și dacă pe parcursul procesului apare justificată această cerere, dacă oricum cauza se amână și dacă, neavând avocat, nu ați știut că puteți să faceți o asemenea cerere la timpul cuvenit.

Cercetarea la fața locului conduce la constatarea nemijlocită de instanță a stării unui obiect, a unei așezări. În general, se face o asemenea cercetare în cazul unor bunuri imobile sau mobile netransportabile în instanță.

Această cerere o puteți face îndeosebi în procesele privind grănițuri, degradări ale unor imobile, imobile închiriate, etc.

Nu trebuie să vă nemulțumească dacă instanța din oficiu decide să facă o asemenea cercetare pentru a se lămuri întrucât prin aceasta nu se urmărește decât să se stabilească adevărul.

Cercetarea la fața locului nu este altceva decât o ședință de judecată. Astfel, dacă ați fost prezent la încuviințarea sau la ordonarea din oficiu a cercetării la fața locului, aveți în cunoștință termenul fixat, iar dacă ați lipsit urmează să fiți citat cu indicația datei și locului unde urmează să vă prezentați.

Fiind prezenți la această cercetare, puteți da explicații, puteți prezenta obiecțiuni, puteți pune întrebări martorului sau expertului care vor putea fi și ei citați.

Pe lângă completul de judecată, la fața locului va merge și procurorul, în cazul în care prezența acestuia este cerută de lege.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la interogatoriul (mărturisire)

1. Deosebirea dintre mărturie și mărturisire.

Ei bine, vă facem cunoscut că mărturia reprezintă declarația unei persoane străină de pretenția care face obiectul unui litigiu. Mărturisirea, însă, provine chiar de la una dintre părțile în litigiu, fiind declarația prin care o parte recunoaște ca adevărat un fapt, această declarație determinând anumite consecințe juridice împotriva ei.

Mărturisirea judiciară este obținută în cursul judecării în fața instanței, prin intermediul interogatoriului (chestionar de întrebări) formulat de către partea adversă, căreia instanța i-a încuviințat o asemenea probă.

Constituie mărturisire judiciară și cea făcută de parte spontan, fără să fie întrebată prin acel interogatoriu. În acest caz instanța consemnează mărturisirea în cuprinsul încheierii de ședință.

Trebuie să știți că mărturisirea este, în principiu, admisibilă în toate materiile.

Sunt și situații când mărturisirea nu este admisibilă.

2. Când puteți propune o asemenea probă?

✓ Dacă sunteți reclamant într-o pricină și înțelegeți să vă folosiți în dovedirea pretențiilor de interogatoriul pârâtului, atunci va trebui să solicitați prin cererea de chemare în judecată această probă.

Și pârâtul poate solicita această probă, dacă consideră că îl ajută în apărarea sa față de pretențiile reclamantului. Astfel, pârâtul va trebui să ceară, la rândul său, prin întâmpinare chemarea reclamantului la interogatoriu.

✓ Dacă nu ați cerut acest lucru, fie că sunteți reclamant sau pârât, puteți cere luarea interogatoriului părții adverse și după prima zi de înfățișare dacă din dezbateri credeți că această probă vă ajută. Mai puteți cere această probă și dacă, neavând avocat, nu ați știut că vă puteți folosi și de această probă.

Întrucât admiterea acestei dovezi nu pricinuieste amânarea judecării, dacă partea ce urmează să răspundă este prezentă în instanță, înseamnă că puteți cere această probă chiar dacă nu a-ți cerut-o de la început prin cererea de chemare în judecată sau întâmpinare.

✓ Este posibil ca în proces să aveți calitatea de intervenient, chemat în garanție, chemat în judecată întrucât ați putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul, arătat de pârât ca titular al dreptului.

Indiferent ce calitate dintre cele enumerate aveți în proces, fiind parte, puteți apela la o asemenea probă și puteți fi chemat să răspundeți la interogatoriu.

✓ Întrucât instanța trebuie să stabilească adevărul nu trebuie să vă deranjeze dacă ordonă din oficiu această probă.

✓ Procurorul nu poate fi chemat la interogatoriu chiar dacă el a introdus cererea de chemare în judecată, deoarece faptele la care se referă cauza nu sunt fapte personale ale acestuia.

✓ Ca orice mijloc de probă interogatoriul se încuviințează de instanță prin încheiere, după ce fiecare parte și-a spus părerea cu privire la această probă.

3. Ce condiții trebuie să îndeplinească interogatoriul?

✓ Interogatoriul se va încuviința de instanță numai dacă este vorba de fapte personale ale celui ce urmează a fi întrebat și care au legătură cu litigiul și pot duce la rezolvarea cauzei.

Faptele străine părții se vor dovedi cu alte mijloace de probă.

4. Administrarea propriu-zisă a interogatoriului

✓ Dacă vi s-a încuviințat o asemenea probă trebuie să formulați în scris toate întrebările pe care doriți să le puneți, lăsând spațiu pentru consemnarea răspunsurilor. În practică, se procedează în sensul consemnării întrebărilor în partea stângă a colii de hârtie, iar în jumătatea din partea dreaptă a colii se consemnează răspunsurile, în ordinea și în dreptul fiecărei întrebări.

- Interogatoriul trebuie prezentat instanței de judecată pentru a proceda la întrebarea părții. Partea care a formulat interogatoriul nu trebuie să-l depună la dosar cu mult timp înainte pentru ca partea adversă să nu aibă timp să-și pregătească răspunsurile după cum îi este mai favorabil.

- Cel chemat la interogatoriu este întrebat de președintele completului asupra fiecărui fapt în parte. Acesta nu are voie să citească un răspuns scris de mai înainte, însă se poate folosi de însemnări privitoare la cifre sau denumiri.

Dacă cel cărui i se ia interogatoriul declară că pentru a răspunde trebuie să cerceteze înscrisuri, instanța va putea să fixeze un nou termen pentru luarea interogatoriului.

După ce în prealabil a citit și a luat cunoștință de cele consemnate, cel interogat trebuie să semneze interogatoriul pe fiecare pagină.

În situația în care cel ce urmează să fie interogat nu dorește să răspundă la întrebări sau nu poate să semneze se va menționa această împrejurare în josul interogatoriului.

✓ Statul și celelalte persoane juridice de drept public și privat vor răspunde în scris la interogatoriul ce li se va comunica, fiind necesar ca răspunsul comunicat să fie semnat și parafat de organul care reprezintă persoana juridică în mod valabil.

✓ În cazul societăților comerciale de persoane, asociații cu drept de reprezentare vor fi citați personal la interogatoriu.

5. Administrarea interogatoriului în situații speciale

✓ Dacă nu vă puteți prezenta în fața instanței pentru a fi interogat, nu este nici o problemă. Instanța se poate prezenta la domiciliul dumneavoastră pentru a vă lua interogatoriul încuviințat.

✓ În cazul minorilor, persoanelor fără discernământ, legea dispune că interogatoriul se poate lua reprezentăților legali, însă numai cu privire la faptele săvârșite de ei în această calitate.

✓ Dacă partea are domiciliul în străinătate va putea fi interogată prin cel care o reprezintă în judecată, situație în care interogatoriul va fi comunicat în scris mandatarului, care va depune răspunsul părții dat în cuprinsul unei procuri speciale și autentice. Dacă mandatarul este avocat, procura specială poate fi certificată de acesta.

✓ Se poate întâmpla ca partea chemată la interogatoriu să refuze, fără motive temeinice, să răspundă la interogatoriu sau nu se înfățișează.

În toate cazurile în care este posibilă administrarea altor probe, lipsa la interogatoriu sau refuzul de a răspunde va fi socotit ca un început de dovadă ce urmează a fi completat cu alte probe.

Atenție !

Când nu s-ar mai putea administra alte probe, instanța va putea considera atitudinea respectivă ca o mărturisire de plină, dacă și-a format convingerea în acest sens.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la martorul în procesul civil:

1. Dacă v-ați gândit să vă dovedeți pretențiile și să vă faceți apărările folosind proba cu martori sau ați fost numit ca martor într-un proces, trebuie să cunoașteți următoarele informații:

✓ Astfel, martorii trebuie să fie persoane care nu au vreun interes în acel litigiu.

✓ Ei trebuie să se prezinte în fața instanței de judecată să dea declarație întrucât probele, de regulă, trebuie administrate nemijlocit.

✓ Dacă v-ați gândit că puteți să consemnați aspectele ce le-ar putea declara un martor și care ar putea să conducă la rezolvarea litigiului și să trimiteți instanței această declarație, trebuie să știți că efortul este inutil. Chiar dacă declarația o înaintați în formă autentică aceasta nu are valoare probatorie decât în cazuri de excepție, când un text de lege stabilește expres în acest sens.

✓ Norma specială care a stabilit ca regulă ca declarația martorului să se facă înaintea instanței poate, la prima vedere, vi se pare cel puțin neeconomicoasă, dacă vă gândiți că în acest fel se pierde timp mai mult așteptând în sala de judecată, iar cheltuielile de deplasare până la sediul instanței pot fi mai mari decât dacă v-ați duce la un notariat.

Dacă gândiți așa, cu siguranță ați pierdut din vedere faptul că martorul este chemat să relateze faptele pe care le-a cunoscut personal, dar și să răspundă la întrebările părților și instanței de judecată.

Martorul este chemat să răspundă cu privire la ceea ce a cunoscut prin propriile simțuri și nu să relateze păreri ale opiniei publice.

✓ Propunerea martorilor se face de către reclamant în cererea de chemare în judecată sau cel mai târziu la prima zi de înfățișare, iar pârâtul prin întâmpinare sau, așa cum s-a mai arătat, dacă nu este reprezentat sau asistat, la prima zi de înfățișare.

✓ Trebuie să vă gândiți foarte bine când formulați cerere de chemare în judecată sau întâmpinare dacă trebuie depusă să propuneți această probă și care sunt persoanele desemnate să facă depozitia de martor întrucât, în sens contrar, nu mai aveți această posibilitate, iar înlocuirea lor nu poate fi încuviințată decât în anumite cazuri (moarte, dispariție sau motive bine întemeiate).

✓ Trebuie să mai cunoașteți că dacă această probă v-a fost încuviințată în cursul judecății, lista cu martori trebuie depusă în termen de 5 zile de la încuviințare, iar dovada contrară trebuie în aceeași ședință dacă amândouă părțile sunt de față, în sens contrar, nu mai puteți beneficia de această probă.

✓ Lista cu martorii solicitați trebuie să cuprindă numele și prenumele fiecărui martor, precum și adresa unde urmează să fie citat.

✓ Tot în termen de 5 zile și sub aceiași sancțiune trebuie să depuneți și suma de bani fixată de instanță pentru transportul și despăgubirea martorilor. Dacă aveți norocul ca martorul să se prezinte spre audiere, deși nu ați depus suma respectivă, sunteți salvat de sancțiune iar proba poate fi administrată.

✓ Trebuie să mai cunoașteți că dacă partea adversă a renunțat la audierea unui martor propus, dacă doriți, puteți să vă folosiți de depozitia acelui martor.

✓ Întrucât instanța de judecată are obligația stabilirii adevărului, dacă consideră că audierea unui martor este necesară pentru lămurirea sa poate dispune în acest sens, chiar dacă ambele părți au renunțat la acel martor.

✓ Este adevărat că o împrejurare poate fi dovedită cu mai mulți martori însă instanța vă poate mărgini numărul martorilor propuși. Dacă o împrejurare privește mai multe aspecte care trebuie dovedite, instanța vă poate limita numărul martorilor, dar cu respectarea principiului egalității părților în proces.

✓ Vă gândiți, probabil, ce condiții trebuie să îndeplinească persoana care urmează să fie propusă ca martor.

În acest sens, trebuie să cunoașteți că ceea ce este important este ca persoana respectivă să fi cunoscut personal împrejurarea pentru care este chemată să depună mărturie.

2. Persoane scutite de a depune mărturie

✓ Deși au luat cunoștință personal despre fapte în legătură cu pretențiile reclamante, nu pot fi ascultați ca martori:

- a) rudele și afinii până la gradul al treilea inclusiv;
- b) soțul, chiar nedespărțit;
- c) interzișii și cei declarați de lege incapabili de a mărturisii;
- d) cei condamnați pentru mărturie mincinoasă.

✓ Părțile pot conveni expres sau tacit să fie ascultate ca martori și persoanele prevăzute la punctele a) și b).

✓ În cauzele privitoare la starea civilă sau divorț pot fi ascultate rudele și chiar afinii, până la gradul al treilea inclusiv, cu excepția descendenților.

3. Persoane care pot refuza depunerea mărturiei

✓ Pot refuza să depună mărturie, deși au fost propuși ca martori cu respectarea cerințelor legale:

- slujitorii cultelor, medicii, moașele, farmaciștii, avocații, notarii publici și orice alți muncitori pe care legea îi obligă să păstreze secretul cu privire la faptele încredințate lor în exercitiul îndelnicirii;

- funcționarii publici și foștii funcționari publici, asupra împrejurărilor secrete de care au avut cunoștință în această calitate;

- cei care prin răspunsurile lor s-ar expune ei înșiși sau ar expune vreuna din rudele și afinii până la gradul al treilea inclusiv sau pe soțul, chiar nedespărțit, la o pedeapsă penală sau la disprețul public.

4. Prezentarea martorului la proces

✓ Dacă ați fost numit ca martor într-un proces din respect față de actul de justiție ar trebui să veniți în fața instanței și să depuneți mărturie.

✓ Să nu credeți că instanța nu poate să vă și oblige, dacă consideră că declarația pe care o puteți da lămurește situația litigioasă. Astfel, trebuie să cunoașteți

că instanța poate emite mandat de aducere, ceea ce, trebuie să recunoașteți, nu vă face cinste. În pricinile urgente, instanța poate face aceasta chiar de la primul termen.

Dacă, după mandatul de aducere, nu vă prezentați, instanța poate păși la judecată, considerând că din probele administrate își poate forma convingerea cu privire la soluția ce o va da.

✓ Instanța poate să apeleze și la altă măsură ca să vă determine să veniți să depuneți mărturie.

Astfel, dacă ați fost legal citat și nu v-ați prezentat la proces sau refuzați să depuneți mărturie când sunteți prezent în sala de judecată, instanța vă poate aplica o amendă judiciară de la 300.000 la 5.000.000 lei.

✓ De această pedeapsă sunt scutiți minorii întrucât aceștia nu au venituri.

✓ Nu trebuie să vă necăjească faptul că ați fost propus ca martor și nu vă puteți prezenta pentru că sunteți bolnav. În acest caz faceți cunoscut instanței starea de boală și poate încuviința ascultarea la domiciliu.

5. În ce constă administrarea probei cu martori

✓ Dacă proba cu martori a fost încuviințată, aceștia sunt citați pentru a se înfățișa în fața instanței de judecată la termenul statomicit pentru audiere.

✓ Fiecare martor înainte de a da declarație privitor la pricina ce se judecă este întrebat cu privire la identitatea sa, precum și dacă este rudă sau afin cu una din părți și în ce grad, dacă se află în serviciul uneia din părți, dacă este judecat în dușmănie sau în legături de interes cu vreuna din părți.

✓ Totodată acesta depune un jurământ potrivit credinței sale religioase sau laice, jurământ pe care-l va rosti, repetând după președintele completului. Dacă religia sa este cea creștină, în timpul jurământului ține mâna pe biblie sau pe cruce.

✓ După depunerea jurământului, președintele instanței îi pune în vedere martorului că, dacă nu va spune adevărul, săvârșește infracțiunea de mărturie mincinoasă.

✓ Minorul care nu a împlinit 14 ani nu depune jurământ, ci i se atrage atenția să spună adevărul.

Întrucât pot fi situații în care părțile să nu poată propune suficiente probe pentru dovedirea pretențiilor și apărărilor lor, legiuitorul a prevăzut și posibilitatea să poată fi ascultați și minorii sub 14 ani, precum și persoanele care din pricina debilității mintale în mod vremelnic sunt lipsite de discernământ. În această situație instanța va ține seama de situația specială a martorului la aprecierea depoziției.

✓ Fiecare martor este ascultat separat, cei neascultați neputând rămâne în sală pentru a nu fi influențați în depozițiilor lor.

✓ Ascultarea martorilor se face în ordinea stabilită de președintele instanței, ținând cont și de cererea părților.

✓ Audierea propriu-zisă a martorului constă într-o declarație orală prin care arată împrejurările pe care le cunoaște legat de obiectul litigiului, precum și în răspunsul la întrebările părții care l-a propus, a părții adverse, a instanței și eventual a procurorului, dacă acesta participă la proces. Martorul nu are voie să citească un răspuns scris de mai înainte însă, cu încuviințarea președintelui, poate folosi însemnări privitoare la cifre sau denumiri.

✓ Trebuie să știți că martorul nu răspunde la orice întrebare întrucât toate întrebările sunt adresate prin președinte care, poate respinge întrebarea dacă aceasta tinde la dovedirea unui fapt, a cărui dovedire e oprită de lege, nedemn de a fi crezut, nu are legătură cu cauza și nu duce la rezolvarea ei.

✓ Este posibil să vă deranjeze faptul că vi s-a respins întrebarea însă, la cerere, întrebarea precum și motivul pentru care s-a înlăturat se trec în încheiere, astfel că, în situația în care vă sunt respinse pretențiile și apreciați că vă folosește, puteți să criticați acest aspect în calea de atac, la instanța de control judiciar.

✓ Dacă instanța de judecată găsește că este necesar, martorul poate fi din nou întrebat.

✓ Dacă cele declarate de 1 martor se contrazic cu cele ale altui martor, aceștia sunt puși amândoi de față pentru a se confrunța și a stabili realitatea.

✓ Declarația martorului făcută oral, se scrie de către grefier după dictarea președintelui completului. Dacă ați făcut o asemenea declarație nu uitați că trebuie să o semnați pe fiecare pagină și la sfârșit după ce ați luat cunoștință de cuprins și ați fost de acord cu cele consemnate.

✓ În final, vă recomandăm să aveți grijă să declarați potrivit cu împrejurările pe care le-ați cunoscut prin propriile simțuri întrucât instanța, dacă are bănuieli puternice că ați făcut o mărturie mincinoasă sau că ați fost mituit să faceți declarație într-un anume fel, vă trimite în fața autorităților penale.

6. Despăgubiri acordate martorului

Dacă ați fost propus ca martor și ați ocazionat cheltuieli de drum, ați fost învoit de la serviciu sau ați pierdut timp în sala de ședință pentru a fi audiat astfel că ați suferit o pagubă întrucât în timpul pierdut aveți ocazia să aveți un profit, puteți să cereți să vi se plătească cheltuieli de drum și să fiți despăgubit.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la executarea silită:

Executarea silită reprezintă ultima fază a procesului civil în cadrul căreia vă puteți realiza efectiv drepturile statornicite printr-un titlu executoriu.

În cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, stabilită prin hotărârea unei instituții sau printr-un titlu, aceasta se aduce la îndeplinire prin executarea silită.

Pot fi executate silit obligațiile al căror obiect constă în plata unei sume de bani, predarea unui bun ori folosința acestuia, desființarea unei construcții, plantații ori alte lucrări sau luarea unei alte măsuri admise de lege.

Executarea silită o puteți face numai în temeiul unei hotărâri judecătorești ori al unui alt titlu executoriu.

Prin urmare nu puteți declanșa procedura executării silite în lipsa unui titlu executoriu.

Pentru ca o hotărâre judecătorească să fie pusă în executare ea trebuie să fie investită cu formulă executorie, cu excepția încheierilor executorii, hotărârilor executorii provizorii și alte hotărâri prevăzute de lege, care se execută fără formula executorie.

Competența de investire a hotărârii pe care doriți să o executați, cu formulă executorie, revine primei instanțe.

Vă atenționăm că se investesc cu formulă executorie hotărârile care au rămas definitive ori au devenit irevocabile , înscrisurile autentificate, precum și orice alte hotărâri sau înscrisuri, pentru ca acestea să devină executorii în cadrul prevăzut de lege.

Încheierea prin care vi s-a admis cererea de investire cu formulă executorie a unei hotărâri judecătorești sau a altui înscris în cazurile prevăzute de lege, nu este supusă nici unei căi de atac.

În cazul în care vi se respinge prin încheiere cererea de investire cu formulă executorie a hotărârii judecătorești sau a altui înscris ori cererea de eliberare de către instanță a titlului executoriu în cadrul prevăzut de lege, puteți formula recurs împotriva respectivei încheieri în termen de 5 zile de la pronunțare dacă ați fost prezent și de la comunicare dacă ați fost lipsă.

Cererea de executare silită însoțită de titlul executoriu se depune la executorul judecătoresc din circumscripția judecătoreiei în care urmează să se efectueze executarea ori, în cazul urmăririi bunurilor de către executorul judecătoresc din circumscripția judecătoreiei în care se află aceste bunuri.

Dacă bunurile debitorilor, pe care îi urmăriți, se află în circumscripția mai multor judecătoreii, este competent oricare dintre executorii judecătorești care funcționează pe lângă acestea.

Trebuie menționat că executorul judecătoresc solicită instanței de executare, respectiv judecătoreiei în circumscripția căreia se va face executarea, încuviințarea executării silite.

În acest sens, va înainta în copie instanței cererea pe care ați formulat-o și titlul executoriu.

Cererea de încuviințare a executării silite se timbrează cu timbru judiciar și taxă judiciară de timbru în condițiile legii.

Vă mai precizăm că încheierea de admitere a cererii de încuviințare a executării silite nu este supusă nici unei căi de atac.

Încheierea prin care se respinge această cerere o puteți ataca cu recurs în termen de 5 zile de la comunicare.

Mai trebuie precizat că dreptul de a cere executarea silită vi se prescrie în termen de 3 ani, dacă legea nu prevede altfel, iar în cazul titlurilor în materia acțiunilor reale imobiliare, în termen de 10 ani.

Executarea silită o puteți realiza prin urmărirea silită a bunurilor mobile sau prin urmărirea silită a bunurilor imobile.

În ceea ce privește urmărirea silită a bunurilor mobile legea prevede o categorie de bunuri mobile ale debitorului care nu se pot urmări silit.

Cu excepția acestora, celelalte bunuri mobile pot fi urmărite în condițiile prevăzute de lege.

Astfel bunurile mobile ale debitorului pot fi sechestrate de executorul judecătoresc dacă în termen de o zi de la primirea somației acesta nu va achita suma datorată.

Bunurile sechestrate pot fi valorificate de executorul judecătoresc prin vânzarea la licitație publică vânzare directă și prin alte modalități admise de lege.

În ceea ce privește sumele de bani, titlurile de valoare sau alte bunuri mobile incorporabile urmăribile pe care vi le datorează debitorul, sunt supuse executării silite prin poprire.

Poprirea se înființează de executorul judecătoresc, la cerere, la domiciliul debitorului sau sediul terțului poprit.

În cazul în care vi se datorează sume cu titlu de obligație de întreținere sau de alocație pentru copii, despăgubiri pentru repararea pagubelor cauzate prin moarte, vătămarea integrității corporale sau a sănătății și când executarea se face asupra altor venituri periodice realizate de debitor, înființarea popririi se dispune, din oficiu, de instanța de fond de îndată ce hotărârea este executorie potrivit legii.

Pot forma obiectul urmăririi silite bunurile imobile, dreptul de uzufruct al unui lucru imobil, precum și dreptul de superficie.

Dreptul de servitute poate fi urmărit numai o dată cu fondul dominant căruia îi profită.

Urmărirea silită a imobilelor înscrise în cartea funciară se face pe corpuri de proprietate în întregimea lor.

Imobilul pe care îl urmăriți silit se valorifică prin vânzarea la licitație publică, vânzare directă și prin alte modalități admise de lege.

Suma de bani realizată prin executarea silită vi se va elibera până la acoperirea integrală a drepturilor, iar suma rămasă disponibilă se va preda debitorului.

În cazul în care executarea silită a fost pornită de mai mulți creditori sau când, până la eliberarea și distribuirea sumei rezultante din executare, au depus și alți creditori titlurile lor, executorul judecătoresc va distribui suma rezultată potrivit unei ordini de preferință prevăzută de lege.

După eliberarea sau distribuirea sumei rezultată din executare, executorul va întocmi un proces-verbal, care se va semna de persoanele interesate (care sunt prezente).

Dacă sunteți nemulțumiți de modul stabilit pentru eliberarea sau distribuirea sumei rezultate din executare puteți solicita executorului judecătoresc să consemneze obiecțiunile formulate în procesul-verbal pe care îl încheie.

Acest proces-verbal îl puteți contesta, în termen de 3 zile.

Contestația suspendă de drept eliberarea sumelor de bani (sau distribuirea lor).

Contestația se judecă cu precădere, în termen scurt cu citarea părților.

În cazul în care obiectul executării silite îl constituie executarea silită a unei obligații de a face sau a nu face, dacă în termenul prevăzut în somație debitorul nu

execută de bunăvoie, veți proceda la executarea silită, fie personal, fie prin executorul judecătoresc.

De asemenea, puteți în această situație sesiza instanța de executare în vederea aplicării unei amenzi civile.

Dacă justificați o nevoie urgentă sau există pericolul ca debitorul să se sustragă de a urmărire, vă puteți adresa președintelui instanței de executare, care prin încheiere irevocabilă, dată fără citarea părților, va putea dispune ca executarea silită să se facă de îndată, fără somație.

Dacă obligația de a face nu poate fi îndeplinită prin altă persoană decât debitorul, iar acesta refuză puteți sesiza instanța, care prin încheiere irevocabilă dată cu citarea părților, îl poate obliga pe debitor, să plătească în favoarea statului, o amendă civilă de la 200.000 – 500.000 lei, stabilită pe zi de întârziere până la îndeplinirea obligației stabilită în titlul executoriu.

Ce trebuie să știți referitor la contestația la executare:

Contestația la executare reprezintă mijlocul procedural prin intermediul căruia puteți obține desființarea măsurilor ilegale de urmărire silită.

Astfel aveți posibilitatea formulării contestației împotriva executării silite precum și împotriva oricărui act de executare, în calitate de persoană interesată sau vătămată prin executare.

Prin urmare, contestația la executare poate avea ca obiect orice neregularitate procedurală săvârșită cu prilejul activității de urmărire silită. Cu titlu de exemplu ele se pot referi la; nerespectarea formelor prevăzute de lege pentru încunoștințarea debitorului despre declanșarea urmăririi silite, alegerea formei de executare, prescripția dreptului de a cere executarea silită, perimarea executării, modul de realizare a publicității prevăzută de lege pentru realizarea licitației, timpul în care se putea face urmărirea silită, etc.

Contestațiile la executare pot avea ca obiect și împărțirea bunurilor proprietate comună.

De asemenea, în cazul în care considerați că sunt necesare lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea sau aplicarea titlului executor, și nu ați uzat de procedura prevăzută de art. 281¹ din Codul de procedură civilă, puteți formula contestație la executare, cunoscută și sub denumirea de contestație la titlu.

Puteți recurge la procedura contestației la executare și în cazul în care organul de executare refuză să îndeplinească un act de executare în condițiile prevăzute de lege.

Consecința nerespectării dispozițiilor privitoare la executarea silită sau la executarea oricărui act de executare atrage anularea actului respectiv.

Trebuie să aveți în vedere că instanța competentă a statua asupra contestației la executare formulată în condițiile mai sus menționate, nu poate examina împrejurările care vizează fondul cauzei și care sunt de natură să repună în discuție, în fața instanței de executare hotărârea judecătorească definitivă și irevocabilă, respectiv legalitatea și temeinicia titlului executor. În acest mod s-ar încălca principiul puterii lucrului judecat.

Există însă o excepție de la acest principiu, și anume „ în situația în care executarea silită se face în temeiul unui titlu executoriu care nu este emis de o instanță judecătorească”.

În această situație puteți invoca în cadrul contestației la executare și ”apărări de fond împotriva titlului executor, dacă legea nu prevede în acest scop altă cale de atac”.

De asemenea, puteți formula contestație la executare și în situația în care aveți calitatea de terț față de raportul juridică dintre creditor și debitor, cu condiția să demonstrați un interes sau că prin actele de executare întocmite ați fost vătămat.

Vă atenționăm că după ce a început executarea silită puteți solicita în calitate de persoană interesată sau vătămată, pe calea contestației la executare și anularea încheierii prin care s-a dispus investirea cu formulă executorie sau, după caz, încuviințarea executării silite dată fără îndeplinirea condițiilor legale.

Competența de soluționare a contestației revine instanței de executare.

În ipoteza în care ați promovat o contestație privind lămurirea înțelesului întinderii sau aplicării titlului executoriu, competența de soluționare revine instanței care a pronunțat hotărârea ce se execută.

Când contestația formulată vizează un titlu executoriu ce nu emană de la un organ de jurisdicție, competența de soluționare aparține instanței de executare.

Termenul în care se poate formula contestația la executare.

Puteți formula contestație la executare în termen de 15 zile de la data când :

- ați luat cunoștință de actul de executare pe care-l contestați sau de refuzul organului de executare, de a îndeplini un act de executare ;
- dacă poprirea este înființată asupra unor venituri periodice, termenul de contestație, dacă aveți calitate de debitor începe cel mai târziu la data efectuării primei rețineri din aceste venituri de către terțul poprit.
- de la data primirii somației ori de la data când ați luat cunoștință de primul act de executare, în cazurile în care nu ați primit somația sau executarea se face fără somație.

Dacă aveți calitatea de terță persoană ce ați pretins un drept de proprietate sau un alt drept real asupra bunului urmărit, puteți formula contestație la executare în termen de 15 zile de la efectuarea vânzării ori de la data predării silite a bunului.

Neintroducerea contestației în termenul menționat mai sus nu vă împiedică să vă realizați dreptul pe calea unei cereri separate, în condițiile legii.

Contestația privind lămurirea înțelesului întinderii sau aplicării titlului executoriu o puteți face oricând înăuntrul termenului de prescripție a dreptului de a cere executarea silită.

Vă atenționăm că dreptul de a cere executarea silită se prescrie în termen de 3 ani, dacă legea nu prevede altfel.

În cazul titlurilor emise în materia acțiunilor reale imobiliare, termenul de prescripție este de 10 ani.

Contestația la executare se judecă cu procedura prevăzută pentru judecata în primă instanță care se aplică în mod corespunzător.

Prin urmare, contestația prin care sesizați instanța de judecată trebuie să cuprindă elementele prevăzute de lege, pentru cererea de chemare în judecată.

La cererea de chemare în judecată veți alătura atâtea copii câți intimați sunt.

Contestația la executare se timbrează cu timbru judiciar și taxă judiciară de timbru conform legii.

Potrivit dispozițiilor legale judecarea contestației se face de urgență și cu precădere.

Până la soluționarea contestației la executare sau a altei cereri privind executarea silită, puteți formula în fața instanței competente cerere de suspendare a executării silite.

Instanța poate suspenda executarea dacă depuneți o cauțiune în cuantumul fixat de instanță, în afară de cazul în care legea dispune altfel.

Vă atenționăm că suma pe care o datorați cu titlu de cauțiune se depune, după caz, la Trezoreria Statului, Casa de Economii și Consemnațiuni CEC-SA sau la orice altă instituție bancară pe numele părții, la dispoziția instanței sau după caz a executorului judecătoresc, potrivit legii.

Cauțiunea nu va reprezenta mai mult de 20% din valoarea obiectului contestației, iar în cazul contestațiilor al cărui obiect nu este evaluabil în bani, nu va depăși suma de 20 milioane lei.

Dacă bunurile urmărite sunt supuse stricăciunii, pieirii sau deprecierii instanța va putea suspenda numai distribuirea prețului .

Asupra cererii de suspendare a executării silite formulate în condițiile de mai sus, instanța se pronunță prin încheiere, care poate fi atacată cu recurs în mod separat.

În cazuri urgente, puteți formula cerere de suspendare provizorie a executării până la soluționarea cererii de suspendare de către instanță, în condițiile susmenționate

Cererea se adresează președintelui instanței care, dacă ați plătit cauțiunea poate dispune, prin încheiere și fără citarea părților, suspendarea provizorie a executării până la soluționarea cererii de suspendare de către instanță.

Încheierea prin care președintele instanței se pronunță asupra cererii de suspendare provizorie nu este supusă nici unei căi de atac.

Cauțiunea pe care trebuie să o depuneți în această situație, este de 10% din valoarea obiectului cererii sau de 5 milioane pentru cererile neevaluabile în bani.

Această cauțiune este deductibilă din cauțiunea stabilită de instanță, dacă este cazul.

Vă mai precizăm că în ambele situații, cauțiunea se eliberează celui care a depus-o în măsura în care asupra acesteia cel îndreptățit în cauză nu a formulat cerere pentru plata despăgubirilor cuvenite, până la împlinirea termenului de 30 de zile de la data la care prin hotărâri irevocabile, s-a soluționat fondul cauzei.

Cauțiunea vi se poate însă elibera de îndată, dacă partea interesată declară în mod expres că nu urmărește să fiți obligat la despăgubiri pentru prejudiciile cauzate.

Dacă vi se admite contestația la executare, instanța, după caz va anula actul de executare, contestat sau va dispune îndreptarea acestuia, anularea ori încetarea executării însuși, anularea ori lămurirea titlului executoriu sau efectuarea actului de executare a cărui îndeplinire a fost refuzată.

În cazul în care vi se respinge contestația, puteți fi obligat la cerere la despăgubiri pentru pagubele cauzate prin întârzierea executării, iar dacă ați exercitat contestația cu rea credință, veți fi obligat și la plata unei amenzi de la 500.000 la 7.000.000 lei.

Efectele admiterii contestației la executare în toate cazurile în care se desființează titlul executoriu sau înseși executarea silită, aveți dreptul la întoarcere a executării, prin restabilirea situației anterioare.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la modurile de sesizare a organelor judiciare (organele de cercetare penală, parchet, instanța de judecată)

Orice persoană căreia i s-a cauzat o vătămare printr-o infracțiune, sau are cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni poate sesiza organele judiciare prin plângere, denunț sau plângere prealabilă.

De asemenea, organele de urmărire penală se pot sesiza și din oficiu când află pe orice altă cale că s-a săvârșit o infracțiune.

1. Plângerea este încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau de o persoană juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a pricinuit prin săvârșirea unei infracțiuni.

✓ Plângerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, calitatea și domiciliul petiționarului, descrierea faptei care formează obiectul plângerii, indicarea făptuitorului dacă este cunoscut și a mijloacelor de probă.

✓ Plângerea se poate face personal sau prin mandatar. Mandatarul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plângerii.

✓ Plângerea făcută oral se consemnează într-un proces verbal de organul care o primește.

✓ Plângerea se poate face și de către unul dintre soți pentru celălalt soț sau de către copilul major pentru părinți. Persoana vătămată poate să declare că nu-și însușește plângerea.

2. Denunțul este încunoștințarea făcută de către o persoană fizică sau de către o persoană juridică despre săvârșirea unei infracțiuni.

✓ Denunțul trebuie să conțină aceleași date ca și plângerea, să fie semnat de denunțator, iar în cazul denunțului oral, acesta se consemnează într-un proces verbal de către organul în fața căruia a fost făcut.

3. Plângerea prealabilă

✓ Punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară astfel de plângere.

✓ Plângerea prealabilă se adresează direct instanței de judecată în cazul următoarelor infracțiuni: lovire sau alte violențe prevăzute de art. 180 din Codul penal, vătămare corporală din culpă prev. de art. 184 alin. 1 din Codul penal, amenințarea prev. de art. 193 din Codul penal, insulta prev. de art. 205 Cod penal, calomnia prev. de art. 206 Cod penal, furtul săvârșit între soți ori rude apropiate sau de către un minor în paguba tutorelui său, ori de cel care locuiește împreună cu persoana vătămată sau este găzduit de aceasta prev. de art. 210 din Codul penal, abuzul de încredere prev. de art. 213 Cod penal și tulburare de posesie prevăzută de art. 220 Cod penal.

✓ Când făptuitorul este necunoscut, persoana vătămată se poate adresa organului de cercetare penală pentru identificarea lui.

✓ Plângerea prealabilă se adresează organului de cercetare penală sau procurorului în cazul următoarelor infracțiuni: vătămare corporală prevăzută de art. 181 Cod penal, vătămare corporală din culpă prev. de art. 184 alin. 1 și 3 din Codul penal, violarea de domiciliu prev. de art. 192 alin. 1 Cod penal, violarea secretului

corespondenței prev. de art. 195 Cod penal, divulgarea secretului profesional prev. de art. 196 Cod penal, violul prev. de art. 197 alin. 1 Cod penal, gestiunea frauduloasă prev. de art. 214 Cod penal, adulterul prev. de art. 304 Cod penal, abandonul de familie prev. de art. 305 Cod penal, nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului prev. de art. 307 Cod penal.

✓ Plângerea prealabilă se adresează organului competent să efectueze urmărirea penală când este îndreptățită contra unui judecător, procuror, notar public, militar, judecător și controlor financiar de la camera de conturi județeană, controlor financiar de la Curtea de Conturi.

✓ Plângerea prealabilă trebuie să cuprindă descrierea faptei, indicarea autorului, arătarea mijloacelor de probă, indicarea adresei părților și a martorilor, precizarea dacă persoana vătămată se constituie parte civilă și atunci când este cazul, indicarea persoanei responsabilă civilmente.

✓ În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o plângere prealabilă, aceasta trebuie să fie introdusă în termen de 2 luni din ziua în care persoana vătămată a știut cine este făptuitorul.

✓ Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 2 luni curge de la data când persoana îndreptățită a reclama a știut cine este făptuitorul.

✓ Plângerea prealabilă greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite organului competent. În aceste cazuri, plângerea se consideră valabilă, dacă a fost introdusă în termen la organul incompetent.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la părțile în procesul penal:

I. Partea vătămată:

1. Atunci când ați suferit ca urmare a săvârșirii vreunei fapte penale, o vătămare fizică, morală sau materială și dacă participați la procesul penal aveți calitatea de parte vătămată.

Pentru a dobândi calitatea de parte vătămată într-un proces, trebuie să vă exprimați voința în acest sens care să susțină latura penală a procesului.

Astfel, în această calitate organul de urmărire penală sau instanța de judecată au obligația să vă citeze pentru a fi ascultat și a face declarații în legătură cu faptele și împrejurările cauzei.

2. Declarațiile dumneavoastră pot servi la aflarea adevărului într-o cauză, în măsura în care sunt coroborate și cu alte fapte sau împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor administrate.

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PĂRȚII VĂTĂMATE:

1. Dacă v-ați constituit parte vătămată în procesul penal, în această calitate urmează să fiți audiat atât de organul de urmărire penală cât și de instanța de judecată. Dacă procesul penal a ajuns în faza de judecată, aveți cuvântul în cadrul dezbaterii în ședința de judecată, iar după soluționarea cauzei puteți declara calea de atac a apelului, dar numai în cauzele în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă și numai cu privire la latura penală. În situațiile în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a părții vătămate (de exemplu: în cazul infracțiunii de lovire sau alte violențe, vătămare corporală din culpă, abuz în serviciu, etc.) în calitate de parte vătămată aveți drepturi largi în promovarea, exercitarea și stingerea acțiunii penale.

În aceste situații puteți susține singuri învinuirea și puteți să puneți capăt procesului penal prin retragerea plângerii prealabile sau prin împăcarea cu inculpatul.

2. Dacă în cursul procesului a intervenit decesul persoanei care s-a constituit parte vătămată, acțiunea penală este exercitată de organul judiciar care a fost sesizat cu rezolvarea cauzei penale.

3. Atunci când organul de urmărire penală sau instanța de judecată apreciază că ar fi necesară audierea dumneavoastră în calitate de parte vătămată, v-a dispune citarea dumneavoastră.

În acest sens, organul judiciar v-a emite o citație care trebuie să cuprindă toate elementele unui act de citare oficială așa cum a fost prezentat în secțiunea „Citare” din capitolul „Martorul în procesul penal”. Atunci când vă prezentați la organul judiciar care a emis citația, trebuie să aveți la dumneavoastră un act de identitate pentru identificare și să respectați ora stabilită pentru audiere.

4. Pe parcursul procesului penal, aveți posibilitatea să fiți reprezentat de un apărător.

II. Partea civilă:

Săvârșirea unei fapte penale, poate avea, printre consecințe, și producerea unui prejudiciu material, fizic sau o daună morală unei persoane sau instituții.

Pentru a obține o reparare a prejudiciului cauzat, în calitate de parte vătămată aveți posibilitatea să exercitați o acțiune civilă în procesul penal, dobândind astfel, calitatea de parte civilă în procesul penal sau să exercitați această acțiune în afara procesului penal.

1. Pentru a vă putea constitui parte civilă în procesul penal trebuie să îndepliniți două condiții:

- să manifestați dorința de a fi despăgubiți în procesul penal;
- să existe un prejudiciu moral sau o daună morală cauzate prin infracțiuni.

2. Pe tot parcursul urmăririi penale aveți dreptul să vă constituiți parte vătămată sau parte civilă în cauză, iar în fața primei instanțe de judecată, până la citirea actului de sesizare.

3. Promovarea acțiunii civile în cadrul procesului penal vă oferă unele avantaje, cum ar fi: rapiditatea obținerii despăgubirilor, administrarea probelor cu ușurință, în procesul penal pot fi folosite mijloace energice de administrare a probelor (percheziții, cercetări la fața locului etc.), scutirea de la plata taxei de timbru.

Atunci când sunteți chemat în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată pentru a fi audiat în calitate de parte vătămată în proces, vi se aduce la cunoștință că vă puteți constitui parte civilă în cauză dacă ați suferit o pagubă sau o daună morală ca urmare a săvârșirii infracțiunii, aspect ce se va consemna în declarația dată.

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PĂRȚII CIVILE:

1. În această calitate puteți solicita acordarea despăgubirilor, în fața instanței de judecată puteți formula cereri, ridica excepții și pune concluzii, iar pe tot parcursul procesului penal veți fi audiat în această calitate.

2. Atunci când soluția adoptată de instanță vă nemulțumește, în calitate de parte civilă puteți exercita calea de atac a apelului în ceea ce privește latura civilă.

3. Întrucât acțiunea civilă este o acțiune disponibilă, în calitate de parte civilă puteți renunța la despăgubiri printr-o declarație scrisă și neechivocă, făcută personal sau prin reprezentant, în fața organului investit cu soluționarea cauzei.

III. Partea responsabil civilmente

Pentru a proteja o persoană care a suferit un prejudiciu material împotriva insolvabilității autorului prejudiciului a fost instituită răspunderea civilă a altei persoane decât autorul infracțiunii, în urma căruia s-a produs prejudiciu material sau moral.

Conform prevederilor art. 1000 din Codul civil, sunt persoane responsabile civilmente: părinții pentru copiii lor minori, comitenții pentru faptele prepușilor, profesorii pentru elevi și meșteșugarii pentru ucenici.

Astfel, orice părinte răspunde pentru pagubele create de copilul lui minor dacă acesta locuiește împreună cu părinții.

Dacă copiii minori sunt internați într-o școală sau într-un centru de reeducare, părinții numai răspund pentru pagubele create de aceștia întrucât obligația de supraveghere revine, în acest caz, institutorilor (profesorilor), ca persoană fizică.

În Legea nr. 22/1969, privind răspunderea gestionarilor, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 54/2004, se prevede că angajatul cu funcție de conducere sau orice alt angajat care este răspunzător de angajarea, trecerea sau menținerea unei persoane în funcție de gestionar fără ca acesta să îndeplinească condițiile legale de vârstă, studii, stadiu, antecedente penale și cele privitoare la constituirea garanțiilor, răspunde împreună cu gestionarul respectiv pentru pagubele cauzate de acesta.

Persoana responsabilă civilmente poate fi introdusă în procesul penal fie de organul judiciar, din oficiu, sau la cererea acesteia, în tot cursul urmăririi penale iar în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

Persoana responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la cercetarea terminării judecății la prima instanță și v-a prelua stadiul procedurii la momentul intervenției sale.

Persoana care deține această calitate în cadrul procesului penal, v-a răspunde pentru sau alături de învinuit/inculpat la repararea prejudiciului cauzat prin săvârșirea infracțiunii.

Persoana responsabilă civilmente poate administra în cursul procesului penal probe pe care le consideră utile, poate folosi ansamblul probelor administrate, pentru a dovedi că învinuitul sau inculpatul a săvârșit fapta în împrejurări care exclud răspunderea civilă.

Dacă aveți calitatea de parte responsabilă civilmente, puteți participa la procesul penal personal sau prin reprezentant.

Audierea dumneavoastră propriu - zisă se face după aceleași reguli de la procedura prezentată în cazul audierii martorului din capitolul „Martorul în procesul penal”.

IV. Inculpatul

Persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală este parte în procesul penal și se numește inculpat.

Drepturile și îndatoririle, precum și prevederile legale referitoare la măsurile procesuale care se adresează inculpatului, sunt prezentate în capitolele afectate acestor instituții.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la:

1). Asistența judiciară

✓ În calitate de învinuit sau inculpat, pe tot parcursul urmăririi penale și a cercetării judecătorești, aveți dreptul să fiți asistat sau reprezentat de un apărător (avocat). Acest drept procedural presupune să fiți însoțit de un avocat când sunteți citat la poliție sau la procuror, într-o cauză penală.

✓ Apărarea este obligatorie când sunteți cercetat penal și sunteți minor, militar cu termen redus, rezervist concentrat sau mobilizat, elev a unei instituții militare de învățământ, internat într-un centru de reeducare sau într-un institut medical educativ.

✓ Apărarea mai este obligatorie și în situația în care cercetările penale se fac cu privire la săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu detenție pe viață sau pentru care minimul pedepsei cu închisoare este de 5 ani sau mai mare.

✓ În situația în care organul de urmărire penală apreciază că nu sunteți în măsură să vă apărați corespunzător și nu aveți apărător ales se dispune desemnarea unui apărător din oficiu, întrucât, potrivit dispozițiilor art. 24 din Constituția României și art. 6 din Codul de procedură penală, dreptul la apărare este garantat

Potrivit dispozițiilor legale, organul de cercetare penală are obligația să vă încunoaștețeze, înainte de a vă lua prima declarație, despre dreptul la apărare, consemnându-se aceasta în procesul verbal.

✓ Când nu aveți un apărător ales și apărarea este obligatorie, veți beneficia de asistență juridică din partea unui apărător desemnat din oficiu, la solicitarea organului de cercetare sau a instanței de judecată.

✓ În situația în care aveți un apărător ales și acesta, în mod nejustificat, nu se prezintă la două termene consecutive, să vă asiste în cursul urmăririi penale sau a cercetării judecătorești, când apărarea este obligatorie, autoritatea judiciară este îndreptățită să continue cercetarea penală față de dumneavoastră, prin desemnarea unui apărător din oficiu.

✓ În cursul urmăririi penale, la solicitarea apărătorului desemnat din oficiu, se poate acorda un termen care nu poate fi mai mic de 3 zile, pentru ca apărătorul să ia cunoștință de actele dosarului, excepție situația când obiectul dosarului este o cerere privind arestarea preventivă, unde termenul nu poate fi mai mic de 24 de ore.

✓ În toate situațiile, prezentarea apărătorului ales, are ca efect încetarea delegației apărătorului desemnat din oficiu.

Care sunt drepturile unui apărător :

a). În cursul urmăririi penale

✓ Apărătorul dumneavoastră are dreptul să vă asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală care vă privește, poate formula cereri și depune memorii.

✓ Este importat de reținut faptul că - lipsa apărătorului nu împiedecă efectuarea actului de urmărire penală, dacă există dovezi că a fost înștiințat de data și ora la care trebuie să fie prezent să vă asiste și nu se prezintă.

✓ În situația în care sunteți reținut sau arestat într-o cauză, apărătorul ales sau cel desemnat din oficiu, are dreptul să ia legătura cu dumneavoastră, asigurându-se confidențialitatea convorbirii.

✓ Prezența apărătorului este obligatorie când este finalizată cercetarea penală și trebuie să vă fie prezentat materialul de urmărire penală, înainte de a fi trimis în judecată.

✓ Apărătorul, dacă este împiedicat în orice mod, să efectueze o apărare corespunzătoare, potrivit legii, poate formula plângere către procurorul care efectuează cercetare penală sau celui desemnat cu supravegherea cercetării penale efectuate de polițist și să arate vătămările care sunt aduse intereselor legitime. Formularea unei asemenea cereri nu suspendă continuarea cercetărilor penale sau întocmirea actului care face obiectul plângerii.

b). În cursul cercetării judecătorești

✓ Și în această fază de cercetare penală, apărătorul are dreptul să vă asiste, dacă aveți calitatea de inculpat, la fiecare termen de judecată și să exercite drepturile procesuale pe care le aveți.

✓ Pe tot parcursul cercetărilor penale aveți dreptul să luați contact cu avocatul dumneavoastră.

✓ Este bine de știut că, atât în cursul urmăririi penale cât și a cercetării judecătorești, dacă apărătorul nu-și îndeplinește obligațiile legale sau le îndeplinește în mod defectuos, atât procurorul cât și judecătorul poate să dispună sancționarea sa potrivit dispozițiilor art.198 alin. 2 din Codul de procedură penală.

✓ Nu numai învinuitul sau inculpatul are dreptul la apărare. Potrivit dispozițiilor art. 173 Cod procedură penală, dacă aveți calitatea de parte vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente, aveți asigurat același drept, respectiv de a fi asistat de apărător, atât la efectuarea actelor de urmărire penală cât și în cursul judecății.

✓ În cursul cercetării judecătorești, dacă aveți calitatea de parte vătămată, parte civilă sau parte civilmente responsabilă, instanța poate dispune, din oficiu, să fiți asistat de un apărător, când se apreciază că, din anumite motive, nu sunteți în măsură să vă faceți singur apărarea.

2). Reprezentarea :

✓ În cursul judecății, inculpatul și celelalte părți, pot fi reprezentate, adică la proces se prezintă pentru dumneavoastră apărătorul ales sau persoana mandatată legal, cu excepția cazurilor în care prezența este obligatorie.

✓ Pentru situația în care sunteți inculpat, reprezentarea dumneavoastră în procesul penal, la instanță, este posibilă numai în anumite situații prevăzute de lege, respectiv:

- la judecarea cauzei în primă instanță (la judecătorie) ori la rejudecarea cauzei după ce hotărârea a fost desființată în apel sau casată în recurs,numai dacă,pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta supusă judecății este amendă sau închisoare de cel mult un(1) an;

- la judecarea cauzei în căile de atac (apel sau recurs).

Când instanța de judecată apreciază necesară prezența inculpatului, poate dispune aducerea dumneavoastră.

✓ Dacă aveți calitatea de parte vătămată, parte civilă sau parte responsabilă civilmente, reprezentarea dumneavoastră în proces este întotdeauna admisă.

✓ Este bine de știut că, în situația în care, într-un proces penal, în anumite cauze, aveți calitatea de parte vătămată și ați chemat în judecată o persoană pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face la

plângerea prealabilă, prezența dumneavoastră la proces sau a reprezentantului, este obligatorie, întrucât dacă lipsiți la 2 termene de judecată, consecutive, încetează procesul penal. Potrivit dispozițiilor art. 279 alin. 2 din Codul de procedură penală, prezența dumneavoastră sau reprezentarea, este obligatorie când formulați plângere pentru lovire sau alte violențe (art.180), vătămare corporală din culpă (art. 184 alin.1), amenințare (art. 193), insultă (art. 205), calomnie (art. 206), furt între rude (art. 210), abuz de încredere (art. 213), tulburarea de posesie (art. 220) Cod penal.

Ce trebuie să știți despre judecata în procesul penal:

✓ Judecata este modul în care instanța de judecată își exercită atribuțiile în mod activ.

✓ Instanța de judecată înseamnă un complet de judecată format din judecători, în compunerea prevăzută de lege, și din grefier, cu participarea procurorului.

Compunerea instanței se impune a fi aceeași pe tot parcursul procesului.

✓ Judecata sau procesul se desfășoară la sediul instanței în ședință publică. Judecătorul poate dispune judecarea cauzei în ședință secretă, la cererea părților sau din oficiu, dacă s-ar aduce atingere unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane. Într-o asemenea situație, nu sunt admiși în sala de judecată decât părțile, reprezentanții lor, apărătorii și alte persoane care sunt chemate de instanță.

✓ La ședința de judecată nu pot participa minorii sub 16 ani.

1. Cine participă la judecată:

✓ La judecată participă părțile legal citate și procurorul.

Neprezentarea părților legal citate nu împiedică judecarea unei cauze.

Judecătorul, dacă apreciază că este necesară prezența unei părți care nu s-a prezentat, ia măsuri pentru prezentarea acesteia, în sensul că poate dispune aducerea părții la instanță cu mandat de aducere sau mandat de aducere cu însoțitor (un polițist), care se execută de lucrătorii de poliție de la unitatea în raza căreia locuiește partea.

✓ Când o cauză penală se amână, indiferent de motivul amânării, părțile prezente nu se mai citează pentru termenul următor și primesc termen în cunoștință, fiind citate doar părțile care lipsesc.

✓ Obligativ se citează de fiecare dată, indiferent dacă sunt prezenți sau nu la judecată, militarii în termen și deținuții.

✓ Părțile pot participa la proces chiar dacă nu au fost citate sau nu au primit citația.

2. Cum se organizează și se desfășoară o ședință de judecată :

✓ Potrivit dispozițiilor art. 295 Cod procedură penală, președintele completului de judecată (judecătorul) are obligația să ia din timp toate măsurile necesare pentru buna desfășurare a procesului.

✓ Este bine de știut că, dosarele penale înregistrate la instanță, sunt repartizate aleatoriu, adică prin intermediul unui program computerizat (Ecris sau MJREP). În acest fel, computerul stabilește ziua ședinței de judecată a unei cauze și completul care va judeca cauza.

✓ După fixarea zilei de judecată și desemnarea completului, în modul arătat mai sus, se întocmește o listă cu toate cauzele fixate pentru judecată în ziua respectivă, care se afișează la vedere, cu 24 de ore înaintea termenului de judecată.

✓ Ședința de judecată începe la ora comunicată pe citație.

✓ După ce judecătorul declară deschisă ședința de judecată, întreabă părțile prezente dacă dosarul în care au fost citate se amână fără discuții, din motive legale și

temeinice iar aceste dosare se strigă în ordinea în care au fost cerute sau potrivit ordinii stabilită de judecător.

✓ Dacă nu mai sunt alte cereri din partea părților sau apărătorilor, grefierul începe să strige cauzele în ordinea lor de pe lista de ședință afișată la ușa instanței sau, după cum dispune judecătorul.

✓ Dacă sunteți parte într-o asemenea cauză sau martor, când vă auziți numele strigat, răspundeți prezent și vă prezentați în fața judecătorului, cu actul de identitate și urmați indicațiile acestuia.

✓ Președintele completului de judecată sau judecătorul are obligația să ia măsuri pentru menținerea ordinii și solemnității ședinței de judecată, putând limita accesul publicului în sala de judecată, în raport de mărimea sălii de ședință.

✓ Când o persoană tulbură ședința de judecată sau nesocotește măsurile luate de judecător, se poate dispune îndepărtarea sa din sala de judecată, iar chemarea ei în sală se face numai după strigarea cauzei în care a fost chemat. Dacă ați fost îndepărtat din sală, când reveniți, judecătorul trebuie să vă aducă la cunoștință actele esențiale efectuate în lipsa sa sau vă citește declarațiile celor ascultați.

✓ Dacă în cursul ședinței de judecată ați săvârșit o faptă prevăzută în codul penal (ultraj, insultă, calomnie, etc.) președintele completului de judecată sau judecătorul constată săvârșirea acelei fapte (denumită și infracțiune de audiență), identifică persoana respectivă, poate dispune arestarea și încheie un proces verbal care se înaintează procurorului pentru a fi efectuate cercetări penale (dacă ați fost arestat, sunteți trimis la procuror odată cu procesul verbal).

✓ Ședința de judecată se înregistrează prin mijloace tehnice adecvate, înregistrările fiind păstrate la arhiva instanței. Dacă aveți dubii cu privire la conținutul unei încheieri de ședință întocmite de grefier puteți solicita, în scris, comunicarea unei transcrieri după înregistrarea efectuată în ședința de judecată din ziua respectivă, privind cauza dumneavoastră.

✓ În cursul judecății puteți formula cereri de probe, invoca excepții sau pune concluzii. Asupra tuturor cererilor și excepțiilor, judecătorul este obligat să se pronunțe prin încheiere motivată, după ce le-a pus în discuția tuturor părților.

3. *Ce înscrisuri (acte procedurale) sunt întocmite de judecător în cadrul unei judecăți:*

✓ La fiecare termen de judecată, toate aspectele discutate în ședința publică în legătură cu un dosar, sunt consemnate de către grefierul de ședință într-un caiet, după care acesta întocmește încheierea de ședință care se semnează apoi de judecător sau președintele completului de judecată.

✓ Dacă se judecă cauza pe fond, se pronunță o hotărâre judecătorească care se motivează ulterior. Pronunțarea hotărârii se face în aceeași zi sau se poate amâna, situație în care se întocmește o încheiere în care se menționează aceasta. Rezultatul deliberării se consemnează într-o minută. Minuta este scrisă și semnată de judecător și trebuie să fie la dosar, separat de hotărârea motivată.

✓ Minuta se pronunță în ședință publică de către președintele completului de judecată asistat de grefier.

✓ Atât minuta întocmită cât și amânarea pronunțării sunt menționate în condica de ședință pe care o puteți consulta la arhiva instanței.

✓ Prin soluționarea cauzei, judecătorul pronunță o hotărâre care trebuie să rezolve atât latura penală a cauzei (cu privire la vinovăția sau nevinovăția unui inculpat) cât și latura civilă (pretențiile formulate de partea civilă). Totodată, sunt

fixate și cheltuieli judiciare, cu arătarea persoanei care trebuie să le achite. Se mai pot dispune confiscări, anulări de acte (înscrieri), restituiri de bunuri.

- ✓ Hotărârea se motivează în 20 de zile de la pronunțare.

- ✓ Erorile materiale evidente din cuprinsul unui act procedural pot fi îndreptate, din oficiu sau la solicitarea părții. Aceasta se dispune prin proces-verbal la urmărire penală sau prin încheiere la instanță. Pentru lămuriri suplimentare puteți fi chemat la organul de urmărire penală sau la instanță. Omisinea instanței de a se pronunța asupra sumelor de bani preținse de martori, experți, interpreți, apărători, precum și cu privire la restituirea lucrurilor sau la ridicarea măsurilor asigurator

4. Alte aspecte referitoare la judecată:

- ✓ judecarea unei persoane aflate în detenție se face în prezența acesteia, fiind obligatorie aducerea ei în instanță;

- ✓ actul de sesizare a instanței (rechizitorul întocmit de procuror) în copie, trebuie comunicat inculpatului;

- ✓ dacă asistența juridică este obligatorie, va fi prezent și apărătorul ales sau desemnat din oficiu de instanță;

- ✓ înainte de începerea audierii părților, judecătorul dispune citirea în ședință publică a actului de sesizare (rechizitorului);

- ✓ părțile vătămate și părțile civile se ascultă primele după care se audiază inculpatul;

- ✓ părțile dintr-o cauză penală își pot pune reciproc întrebări, prin intermediul președintelui completului de judecată;

- ✓ poate respinge o întrebare dacă apreciază că nu este necesară cauzei;

- ✓ judecătorul dictează grefierului de ședință, după audierea unei părți, conținutul declarației date de aceasta;

- ✓ martorii sunt îndepărtați din sală când sunt audiate părțile, fiind chemați apoi, pe rând, pentru audiere;

- ✓ în cursul procesului penal, judecătorul poate dispune sancționarea pecuniară (amendarea judiciară) a martorilor, experților, interpreților, etc;

- ✓ pentru motive întemeiate se poate dispune, la cererea părților sau din oficiu, ascultarea expertului sau interpretului din cauză;

- ✓ la finele dezbaterilor trebuie să fie acordat obligatoriu, ultimul cuvânt inculpatului;

- ✓ într-o cauză penală se pot depune și concluzii scrise de către partea interesată;

- ✓ hotărârea judecătorească penală nu se comunică părților care au fost prezente la dezbateri (la judecarea pe fond a cauzei). Comunicarea dispozitivului hotărârii se face doar părților care au lipsit de la judecată, totdeauna persoanelor juridice care sunt părți într-o cauză penală (unități, instituții, etc.) și inculpaților arestați precum și la locul de detenție al acestora.

Ce trebuie să cunoașteți referitor la martorul în procesul penal:

Potrivit dispozițiilor art. 78 din Codul de procedură penală *martorul este: „persoana care are cunoștință despre vreo faptă sau vreo împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului în procesul penal”.*

Data fiind importanța care se atribuie probei cu martori, în special în procesul penal unde proba cu martori constituie regula, dar ținând cont și de vechimea acestui mijloc de probă, nu întâmplător martorii sunt considerați „ochii și urechile justiției”.

Pentru a oferi datele și informațiile de care are nevoie orice persoană ce a fost citată sau poate fi citată ca martor, într-un proces, a apărut necesitatea întocmirii unui ghid în acest sens. Orice alte informații, în legătură cu posibila dumneavoastră calitate de martor într-un proces, le puteți solicita de la organul judiciar care v-a citat în mod legal.

În vederea aflării adevărului, organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să lămurească toate aspectele cauzei pe bază de probe.

La cererea organului de urmărire penală ori a instanței de judecată, orice persoană care are cunoștință de existența unor probe sau deține mijloace de probă, este obligată să le aducă la cunoștință sau să le înfățișeze.

Citarea

1. Organul de cercetare sau instanța de judecată poate dispune citarea dumneavoastră în calitate de martor într-o cauză atunci când există indici că aveți cunoștință de o faptă sau o împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului.

2. În acest caz se va emite o citație oficială de către organul judiciar care va fi transmisă la domiciliul dumneavoastră sau la locul în care puteți fi găsit. Citarea dumneavoastră se poate face și prin notă telefonică sau telegramă.

Citația este individuală și v-a trebui să cuprinsă următoarele mențiuni:

- denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediul acestora, data emiterii și numărul dosarului;
- numele și prenumele dumneavoastră, calitatea în care ați fost citat, respectiv cea de martor și, obiectul cauzei în care urmează să depuneți mărturie;
- adresa dumneavoastră completă (localitate, județ, stradă, nr. apartament, sector, eventual județ, comună, sat);
- ora, ziua, luna, anul, locul unde urmează să vă prezentați, invitația de a vă prezenta la data și locul indicat;
- atenționarea dumneavoastră că în caz de neprezentare urmează să suportați consecințele legale, respectiv aplicarea unei amenzi judiciare conform art. 198 alin. 3 lit. c din Codul de procedură penală;
- semnătura celui care emite citația.

3. Prezența în fața organului judiciar care v-a citat legal este foarte importantă, întrucât mărturia dumneavoastră v-a contribui la clarificarea faptelor și aflarea adevărului.

- dacă prezența ori ascultarea dumneavoastră este necesară într-o cauză, iar, anterior, deși ați fost legal citat nu v-ați prezentat, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune aducerea dumneavoastră pe baza unui mandat de aducere care se va executa prin organele poliției

4. În situația în care sunteți soț sau rudă apropiată a învinutului/inculpatului, ori aveți obligația păstrării secretului profesional sau aveți calitatea de parte civilă, parte vătămată în proces, nu sunteți obligat să depuneți mărturie în cauză.

5. În calitate de martori pot fi ascultate și persoanele minore până la vârsta de 14 ani, situație în care ascultarea se face în prezența unuia din părinți sau a tutorelui, ori a persoanei căreia îi este încredințat acesta spre creștere și educare.

6. Dacă nu vă puteți deplasa din motive de sănătate sau alte motive, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, pot proceda la audierea dumneavoastră în locul unde vă aflați.

7. Atunci când aveți dificultăți în a înțelege limba în care se desfășoară procesul penal, ori în exprimare, puteți solicita organului de urmărire penală sau instanței de judecată să vă asigure un interpret care să facă posibilă depunerea mărturiei.

Etapele care trebuie urmate după primirea citației:

1. După primirea citației, trebuie să citiți cu atenție conținutul acesteia, iar dacă aveți nelămuriri puteți solicita informații suplimentare de la organul judiciar care a emis citația.

2. Aveți obligația să vă prezentați la locul, ziua, ora menționate în citație și aveți datoria să declarați tot ce știți cu privire la faptele cauzei.

3. Atunci când vă prezentați la organul care a emis citația trebuie să aveți la dumneavoastră un act de identitate pentru a putea fi legitimat.

4. Trebuie să aveți în vedere că în anumite situații nu poate fi respectată ora stabilită pentru audierea dumneavoastră deoarece de regulă, sunt citate mai multe persoane într-o cauză la aceeași dată și este greu de calculat cu exactitate perioada de timp în care o persoană trebuie audiată. Este posibil ca audierea dumneavoastră să fie amânată sau să continue în ziua următoare sau la o altă dată.

5. În sala de judecată, sau în biroul procurorului nu puteți intra până nu sunteți chemat în mod expres și trebuie să evitați să intrați în legătură cu alte persoane citate pentru aceeași cauză, pentru a evita ca mărturia dumneavoastră să fie denaturată.

Etapele audierii propriu-zise:

1. După ce ați fost invitat în fața organului care a emis citația, mai întâi veți fi întrebat despre datele de stare civilă și vi se va solicita un act de identitate.

2. Veți fi întrebat dacă aveți calitatea de soț sau rudă a uneia dintre părți, în ce raport vă aflați cu acestea și dacă ați suferit vreo pagubă de pe urma infracțiunii.

3. Înainte de a fi ascultat ca martor, vi se v-a solicita de către procuror sau judecător să precizați religia dumneavoastră pentru a putea depune jurământul sau pentru a rosti formula prin care vă obligați că veți spune adevărul și nu veți ascunde nimic din ceea ce știți.

După depunerea jurământului sau rostirea formulei, organul de urmărire penală sau instanța de judecată vă v-a înștiința că în situația în care nu spuneți adevărul săvârșiți infracțiunea de mărturie mincinoasă.

Toate aceste mențiuni vor fi cuprinse în declarația scrisă.

4. Dacă persoana care urmează să fie audiată este un minor care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu depune jurământul, însă i se v-a atrage atenția să spună adevărul.

5. Înainte de începerea audierii dumneavoastră vi se v-a face cunoscut obiectul cauzei, vi se vor arăta faptele sau împrejurările pentru dovedirea cărora ați fost propus ca martor și vi se v-a solicita să declarați tot ce știți în legătură cu aceste fapte sau împrejurări.

6. Audierea dumneavoastră se v-a face separat de alți martori sau părți în proces, iar dacă declarația dumneavoastră este în contradicție cu declarațiile altor persoane ascultate, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune confruntarea dumneavoastră cu persoanele respective.

În această situație puteți solicita organului judiciar să vă permită să adresați întrebări persoanelor cu care sunteți confruntate.

7. Declarația v-a începe cu relatarea faptelor sau împrejurărilor despre care ați luat cunoștință direct sau prin anumite împrejurări.

Ulterior, organul de urmărire penală sau instanța de judecată vă vor adresa întrebări cu privire la faptele și împrejurările ce trebuie constatate în cauză, cu privire la persoana părților și la modul în care ați luat la cunoștință despre cele declarate.

8. Declarația se v-a consemna într-un document tipizat intitulat „Declarație de martor” pe care aveți dreptul să o citiți, iar dacă sunteți în imposibilitatea să parcurgeți conținutul acesteia, organul de urmărire penală sau instanța de judecată vă vor citi conținutul acesteia, iar dacă cele consemnate corespund realității veți semna declarația pe fiecare pagină și la sfârșit.

În conținutul declarației organul judiciar v-a consemna ora începerii și ora încheierii ascultării dumneavoastră în calitate de martor.

9. După audiere puteți rămâne în sala de ședință la dispoziția instanței, însă este posibil ca instanța să dispună retragerea dumneavoastră din sală în vederea reaudierii sau confruntării cu altă persoană.

Sumele cuvenite martorului:

1. Atunci când sunteți chemat de organul de urmărire penală sau instanțele de judecată în calitate de martor, aveți dreptul la restituirea cheltuielilor de transport, întreținere, locuință și alte cheltuieli prilejuite de chemarea dumneavoastră.

2. Dacă sunteți salariat, aveți dreptul la venitul de la locul de muncă pe durata lipsei de la serviciu determinată de prezentarea dumneavoastră la organul de urmărire penală sau instanța de judecată, iar dacă nu sunteți salariat, dar aveți venituri din muncă, aveți dreptul la o compensare.

Protecția martorului

În anumite situații, dacă există probe sau indicii temeinice, că prin prezentarea dumneavoastră în fața organului judiciar și declararea unor fapte sau împrejurări ale cauzei, ați putea pune în pericol viața, integritatea corporală, ori libertatea dumneavoastră sau a altor persoane, procurorul sau instanța de judecată poate încuviința ca datele de identificare ale dumneavoastră să nu fie declarate și să vi se atribuie o altă identitate sub care să apăreți în fața organului judiciar.

În această situație datele dumneavoastră reale vor fi consemnate într-un proces – verbal care se va păstra în condiții de maximă siguranță.

Tot pentru a asigura protecție celui ce depune mărturie, procurorul sau instanța de judecată poate dispune ca audierea martorului să se facă prin intermediul mijloacelor tehnice specifice (audio și video), fără a fi necesară prezența acestuia în fața organului judiciar.

Ce trebuie să știți referitor la privarea de libertate:

Articolul 23 al Constituției României, republicată, prevede că libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile, iar reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

1. Reținerea

a) În ce situații poate fi reținută o persoană și cine poate dispune această măsură preventivă:

✓ Măsura preventivă a reținerii poate fi luată de organul de cercetare penală sau procuror față de o persoană, dacă sunt probe sau indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală. Sunt indicii temeinice atunci când din datele existente în cauză rezultă presupunerea că persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârșit fapta.

✓ De asemenea, măsura reținerii se ia când există vreunul din cazurile prevăzute în art.148 Cod procedură penală, oricare ar fi limitele pedepsei cu închisoare prevăzute de lege pentru fapta săvârșită.

b) Durata reținerii

✓ Măsura reținerii poate dura cel mult 24 ore. Din durata măsurii reținerii se deduce timpul cât persoana a fost privată de libertate ca urmare a măsurii administrative a conducerii la sediul poliției. În ordonanța prin care s-a dispus reținerea trebuie să se menționeze ziua și ora la care reținerea a început, iar în ordonanța de punere în libertate, ziua și ora la care reținerea a încetat.

În mod cu totul excepțional, minorul între 14 și 16 ani, care răspunde penal, poate fi reținut la dispoziția procurorului sau a organului de cercetare penală, cu înștiințarea și sub controlul procurorului, pentru o durată ce nu poate depăși 10 ore, dacă există date certe că minorul a comis o infracțiune pedepsită de lege cu detențiunea pe viață sau închisoare de 10 ani ori mai mare.

✓ Reținerea poate fi prelungită numai dacă se impune, prin ordonanță motivată, de procuror, pentru o durată de cel mult 10 ore.

c) Unde se poate plânge persoana reținută

✓ Împotriva ordonanței organului de cercetare penală prin care s-a luat măsura preventivă a reținerii se poate face plângere, înainte de expirarea celor 24 de ore de la luarea măsurii, la procurorul care supraveghează cercetarea penală, iar împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat această măsură se poate face plângere, înainte de expirarea a 24 de ore, la prim-procurorul parchetului sau, după caz, la procurorul ierarhic superior.

✓ Procurorul se pronunță prin ordonanță înainte de expirarea celor 24 de ore de la luarea măsurii reținerii, iar când consideră că măsura reținerii este ilegală sau nu este justificată, dispune revocarea ei.

d) Drepturile persoanei reținute :

✓ Celui reținut i se aduc de îndată la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii, dreptul de a-și angaja un apărător. De asemenea, i se aduce la

cunoștință fapta care formează obiectul cauzei precum și dreptul de a nu face nici o declarație, atrăgându-i-se atenția că ceea ce declară poate fi folosit și împotriva sa.

✓ Persoana reținută poate cere să fie încunoștințată despre măsura luată un membru de familie sau una din persoanele desemnate de aceasta.

✓ Persoanelor reținute minore li se asigură în toate cazurile asistență juridică, organele judiciare fiind obligate să ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu, dacă minorul nu și-a ales unul, și pentru ca acesta să poată lua contact direct cu minorul reținut și să comunice cu el.

✓ Atunci când se dispune reținerea unui minor se încunoștințează despre aceasta imediat părinții, tutorele, persoana în îngrijirea sau sub supravegherea căruia se află minorul, alte persoane pe care le desemnează acesta.

✓ În timpul reținerii minorii se țin separat de majori, în locuri anume destinate acestora.

2. Arestarea preventivă

a) În ce situații poate fi arestată preventiv o persoană și cine poate dispune această măsură.

✓ Măsura arestării preventive poate fi luată față de o persoană dacă sunt probe sau indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și numai în vreunul din cazurile prevăzute de art. 148 din Codul de procedură penală.

✓ Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal, iar până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.

b) Durata arestării preventive.

Legea procesual penală distinge două situații;

✓ Arestarea preventivă a învinuitului (persoana față de care se efectuează urmărirea penală). Arestarea preventivă a învinuitului în cursul urmăririi penale și al judecății poate fi luată de judecător pe o durată care nu poate depăși 10 zile.

✓ Arestarea preventivă a inculpatului (persoana față de care se efectuează urmărirea penală și a fost pusă în mișcare acțiunea penală). Arestarea preventivă a inculpatului în cursul urmăririi penale și al judecății nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Termenul curge de la data emiterii mandatului, când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul când arestarea a fost dispusă în lipsa acestuia, termenul curge de la data punerii în executare a mandatului de arestare.

Arestarea inculpatului dispusă de instanță poate fi prelungită în cursul urmăririi penale motivat, dacă temeiurile care au determinat arestarea inițială impun în continuare privarea de libertate sau există temeiuri noi, care să justifice privarea de libertate. În cazul în care instanța acordă prelungirea, aceasta nu va putea depăși 30 de zile. Judecătorul poate acorda și alte prelungiri, fiecare neputând depăși 30 de zile. Durata totală a arestării preventive în cursul urmăririi penale nu poate depăși un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 de zile.

Arestarea preventivă a învinuitului sau a inculpatului poate fi dispusă și în cursul judecății pentru aceleași motive pentru care se poate dispune arestarea preventivă în cursul urmăririi penale.

Față de inculpatul care a mai fost anterior arestat în aceeași cauză, în cursul urmăririi penale sau al judecății, se poate dispune din nou această măsură, dacă au intervenit elemente noi, care fac necesară privarea sa de libertate.

În cursul judecății instanța verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive. Când instanța constată că temeiurile care au determinat arestarea impun în continuare privarea de libertate sau că există temeiuri noi care justifică privarea de libertate, instanța dispune, prin încheiere motivată menținerea arestării preventive.

Minorul între 14 și 16 ani nu poate fi arestat preventiv decât dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta de care este învinuit este detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani ori mai mare și o altă măsură preventivă nu este suficientă.

Durata arestării inculpatului minor între 14 și 16 ani este, în cursul urmăririi penale de cel mult 15 zile, iar verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive se efectuează în cursul judecății periodic, dar nu mai târziu de 30 de zile. Prolungirea acestei măsuri în cursul urmăririi penale sau menținerea ei în cursul judecății nu poate fi dispusă decât în mod excepțional. Arestarea preventivă a minorului între 14 și 16 ani în cursul urmăririi penale nu poate să depășească, în total, un termen rezonabil și nu mai mult de 60 de zile, fiecare prelungire neputând depăși 15 zile. În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea de 20 de ani sau mai mare, arestarea preventivă a inculpatului minor între 14 și 16 ani în cursul urmăririi penale poate fi prelungită până la 180 de zile.

Inculpatul minor mai mare de 16 ani poate fi arestat preventiv în cursul urmăririi penale pe o durată de cel mult 20 de zile. Durata măsurii preventive poate fi prelungită în cursul urmăririi penale de fiecare dată cu 20 de zile, dar fără a se putea depăși un termen rezonabil și nu mai mult de 90 de zile. În mod excepțional, când pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață ori închisoarea de 10 ani ori mai mare, arestarea preventivă a inculpatului minor mai mare de 16 ani, în cursul urmăririi penale poate fi prelungită până la 180 de zile. Verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului minor mai mare de 16 ani în cursul judecății se efectuează periodic, dar nu mai târziu de 40 de zile.

Durata arestării învinuitului minor este de cel mult 3 zile.

c) Unde se poate plânde persoana arestată preventiv:

✓ Împotriva încheierii prin care s-a dispus în timpul urmăririi penale arestarea preventivă a învinuitului sau a inculpatului sau prelungirea arestării preventive ca și împotriva încheierii dată în cursul judecății prin care s-a dispus luarea, menținerea arestării preventive, învinuitul sau inculpatul poate face recurs la instanța superioară în termen de 24 de ore de la pronunțare, pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei lipsă.

d) Drepturile persoanei arestate preventiv.

✓ Persoanei arestate preventiv i se aduc, de îndată, la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele arestării. Învinuirea i se aduce la cunoștință celui arestat, în cel mai scurt termen, în prezența unui avocat ales sau numit din oficiu. De asemenea, că are dreptul de a nu face nici o declarație, atrăgându-i-se totodată atenția că ceea ce declară poate fi folosit și împotriva sa.

✓ Președintele instanței sau judecătorul delegat de acesta fixează ziua și ora de soluționare a propunerii de arestare preventivă formulată de procuror, care se comunică atât apărătorului ales sau numit din oficiu cât și procurorului, acesta din urmă fiind obligat să asigure prezența în fața judecătorului a învinuitului sau inculpatului. Propunerea de arestare preventivă se soluționează în camera de consiliu de un singur judecător, indiferent de natura infracțiunii iar învinuitul sau inculpatul este adus în fața judecătorului.

✓ Măsura arestării preventive a învinuitului sau inculpatului poate fi luată numai după ascultarea acestuia de către judecător în prezența apărătorului, în afară de cazul când este dispărut, se află în străinătate ori se sustrage de la urmărire sau de la judecată. În aceste cazuri, învinuitul sau inculpatul va fi ascultat imediat ce a fost prins sau s-a prezentat.

✓ Judecătorul încunoștințează despre măsura arestării preventive în termen de 24 de ore un membru al familiei învinuitului sau inculpatului ori o altă persoană desemnată de acesta.

✓ Minorilor arestați preventiv li se asigură pe lângă drepturile prevăzute de lege pentru deținuții preventiv ce au depășit 18 ani drepturi proprii și un regim special de detenție preventivă.

✓ Atunci când s-a dispus arestarea preventivă a unui învinuit sau inculpat minor se încunoștințează în termen de 24 de ore părinții, tutorele, persoana în îngrijirea sau supravegherea căreia se află minorul, alte persoane pe care le desemnează acesta, precum și serviciul de reintegrare socială a infractorilor și de supraveghere a executării sancțiunilor neprivative de libertate de pe lângă instanța căreia i-ar reveni să judece în prima instanța cauza.

Persoana arestată preventiv are dreptul să ceară punerea sa în libertate provizorie sub controlul judiciar sau pe cauțiune, în condițiile expres prevăzute de lege.

✓ Organul judiciar dispune ca pe timpul liberării provizorii sau pe cauțiune inculpatul să respecte una sau mai multe din obligațiile prevăzute de lege.

✓ Liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune se dispune, la cerere, atât în cursul urmăririi penale, cât și în cursul judecății de instanța de judecată.

✓ Cererea de liberare provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune poate fi făcută atât în cursul urmăririi penale, cât și în cursul judecății de către învinuit sau inculpat, soțul ori rudele apropiate ale acestuia.

✓ Cuanțul cauțiunii este de cel puțin 10.000.000 lei (1.000 RON). Consemnarea cauțiunii se face pe numele învinuitului sau inculpatului și la dispoziția instanței care a stabilit cuantumul cauțiunii.

Cauțiunea se restituie în condițiile legii. De asemenea, legea prevede situațiile în care cauțiunea nu se restituie.

✓ Liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune poate fi revocată în condițiile legii. În caz de revocare a liberării provizorii, instanța dispune arestarea preventivă a inculpatului sau a învinuitului. Împotriva încheierii instanței prin care s-a dispus revocarea liberării provizorii se poate face recurs. Termenul de recurs este de 24 de ore și curge de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei lipsă. Recursul se judecă în termen de 2 zile.

13. Lista categoriilor de documente produse și/sau gestionate potrivit legii

In conformitate cu Regulamentul de organizare a instanțelor judecătorești, pentru evidența activității instanței se întocmesc și se păstrează:

1. Registrul general de dosare

În acest registru se trec, în ordinea intrării, toate dosarele înregistrate la judecătoria, tribunale, tribunale specializate, curți de apel sau la secțiile acestora, cu rubricile stabilite în acest scop; sub același număr se vor înregistra toate cererile depuse ulterior sau corespondența în legătură cu dosarul.

2. Opisul alfabetic

În acest registru se trec numele și prenumele sau, după caz, denumirea părților din dosar, inclusiv a celor introduse ulterior în proces, precum și numărul dosarului.

3. Registrul informativ

În acest registru se menționează, pentru fiecare dosar trecut în ordinea numerică, primul termen de judecată și termenele ulterioare; data ieșirii dosarului din arhivă și persoana căreia i s-a predat, data reîntrării dosarului în arhivă; numărul și data sentinței, deciziei sau încheierii, după caz, și soluția pe scurt; data trimiterii dosarului la alte instanțe, la parchet sau la alte autorități și data revenirii dosarului, conexarea sau atașarea dosarului la alt dosar.

4. Registrul de termene al arhivei

În acest registru se trec toate dosarele pe termenele de judecată fixate, consemnându-se numărul și data înregistrării lor.

5. Condica ședințelor de judecată

În acest registru se trec, în ordinea înscrisă în listă, dosarele din fiecare ședință, separat pe complete, noul termen de judecată în caz de amânare a judecății, hotărârea pronunțată și numărul acesteia, precum și inițialele judecătorului care o va redacta.

La judecătoriile cu volum mare de activitate se țin două condici, una pentru cauzele penale și una pentru cauzele civile.

Se vor ține condici separate pentru ședințele de judecată desfășurate în camera de consiliu, pentru ședințele de judecată privind adopția, pentru ședințele de judecată a sesizărilor privind efectuarea perchezițiilor și a interceptărilor și înregistrărilor convorbirilor telefonice și a ședințelor de judecată a recursurilor soluționate prin încheiere.

6. Registrul privind arestarea preventivă

În acest registru se vor face următoarele mențiuni: numărul curent; numele și prenumele învinutului/inculpatului; numărul și data adresei parchetului; numărul dosarului instanței; data și soluția pronunțată; numărul și data mandatului de arestare preventivă; durata arestării, cu indicarea datei la care începe măsura și a datei la care expiră; numele și prenumele judecătorului care a emis mandatul; data declarării recursului; data înaintării recursului la instanța de control judiciar; soluția instanței de recurs, precum și prelungirile arestării preventive.

7. Registrul de evidență a mandatelor de arestare preventivă emise de judecător în cursul judecății

În acest registru se vor face următoarele mențiuni: numărul curent; numele și prenumele inculpatului; numărul dosarului; numărul și data încheierii prin care s-a dispus arestarea; numărul și data mandatului de arestare preventivă; durata arestării, cu indicarea datei la care începe măsura și a datei la care expiră; data declarării recursului; data înaintării dosarului la instanța de recurs; soluția instanței de recurs; observații.

8. Registrul de evidență a sesizărilor privind autorizarea efectuării perchezițiilor date de judecător în cursul urmăririi penale

În acest registru se vor face următoarele mențiuni: numărul curent, numărul și data adresei parchetului, numărul dosarului instanței, numărul și data încheierii, numărul de autorizare, data și ora emiterii, numele și prenumele persoanei, sediul unității publice sau al persoanei juridice la care se efectuează percheziția, a sistemelor informatice și a suporturilor de stocare a datelor informatice, perioada de valabilitate a autorizației de percheziție, numele și prenumele judecătorului care a emis autorizația.

Registrul de evidență a sesizărilor privind autorizarea efectuării perchezițiilor nu este destinat publicității.

9. Registrul de evidență a sesizărilor privind confirmarea și autorizarea interceptărilor și înregistrărilor pe bandă magnetică sau pe orice alt tip de suport

În acest registru se vor face următoarele mențiuni: numărul curent; numărul și data adresei parchetului, data înregistrării cererii persoanei vătămate; numărul dosarului instanței; data pronunțării încheierii; numărul de autorizare, data și ora emiterii; numele, prenumele, mijlocul de comunicare sau locul supus supravegherii; judecătorul care a emis autorizația; data comunicării de către parchet a finalizării operațiunii de interceptare și înregistrare; data efectuării comunicării către persoana a cărei convorbire sau comunicare a fost interceptată; data prelungirii.

Registrul de evidență a sesizărilor privind autorizarea efectuării interceptărilor și înregistrărilor pe bandă magnetică sau pe orice tip de suport nu este destinat publicității.

10. Registrul privind evidența și punerea în executare a plângerilor introduse împotriva actelor și măsurilor luate de procuror în faza urmăririi penale

În acest registru se vor face următoarele mențiuni: numărul curent; numărul dosarului și data înregistrării, numele și prenumele petentului, numărul și data rezoluției sau ordonanței, data pronunțării și soluția, data declarării recursului, data

trimiterii dosarului la instanța de recurs, numărul dosarului instanței de recurs, numărul deciziei pronunțate în recurs, cheltuieli judiciare, punerea în executare a cheltuielilor judiciare, mențiuni cu privire la modul de închidere a poziției, semnătura judecătorului delegat.

11. Registrul de evidență a căilor de atac declarate împotriva hotărârilor civile și penale

În acest registru se trec, în ordinea datei declarării apelurilor sau, după caz, a recursurilor: numele și prenumele părții care a declarat apelul sau recursul; numărul dosarului, data declarării căii de atac și data înaintării dosarului la instanța competentă.

12. Registrul de evidență a redactării hotărârilor

În acest registru se trec în ordinea numerică, separat pe materii, după caz, toate sentințele, deciziile sau încheierile pronunțate și se notează: numărul dosarului, numele judecătorului care a redactat hotărârea, data predării de către judecător a conceptului pentru tehoredactare, data redactării (care se consideră data depunerii la mapă a hotărârii tehoredactate, făcându-se, când este cazul, mențiune separată despre data predării de către judecător a conceptului pentru tehoredactare).

13. Registrul de evidență și punere în executare a hotărârilor penale

În acest registru se trec, în ordinea numerică, hotărârile penale, înscriindu-se datele și lucrările prevăzute în art. 117-125

Evidența în legătură cu amânarea sau întreruperea executării pedepselor privative de libertate, a măsurii educative a internării minorului într-un centru de reeducare și a plății amenzii, eșalonată în rate lunare, se ține separat.

Se va ține separat o evidență a condamnaților la pedeapsa închisorii cu suspendarea condiționată a executării sau cu suspendarea condiționată a executării sub supraveghere, precum și a celor condamnați la închisoare cu executare la locul de muncă.

Separat se va ține și evidența condamnaților de alte instanțe, care execută pedeapsa la locul de muncă în una dintre unitățile din circumscripția instanței.

14. Registrul de evidență și punere în executare a încheierilor penale pronunțate în recurs

În acest registru se vor face următoarele mențiuni: numărul curent, data încheierii, numărul dosarului, numele și prenumele inculpatului, domiciliul inculpatului sau locul de detenție, soluția pronunțată în recurs, cheltuielile judiciare în recurs, data trimiterii și confirmării primirii extrasului, data trimiterii și confirmării titlului executoriu pentru cheltuielile judiciare, mențiuni cu privire la modul de închidere a poziției, semnătura judecătorului delegat.

15. Registrul de evidență și punere în executare a hotărârilor civile

În acest registru se ține evidența creanțelor stabilite prin hotărâri judecătorești pentru care executarea se face din oficiu, inclusiv cele care provin din amenzi contravenționale.

16. Registrul valorilor și corpurilor delictive

În acest registru de evidență se va face descrierea amănunțită a valorilor care constituie mijloc de probă în procesele civile, precum și, separat de aceasta, a obiectelor-corpuri delictive, arătându-se starea calitativă, materialul din care sunt confecționate, dimensiunile, greutatea, marca de fabrică, seria, culoarea, precum și orice alte elemente de identificare pentru a se evita confuzia sau posibilitatea de înlocuire. Această evidență se completează cu procesul-verbal de primire și cu procesul-verbal încheiat la sfârșitul fiecărui an, potrivit art. 131 alin. (3) din prezentul regulament.

17. Registrul de intrare-ieșire a corespondenței administrative

În acest registru se înregistrează corespondența care nu are legătură cu dosarele. Corespondența de serviciu care nu este destinată publicității se va înregistra într-un registru separat.

18. Registrul de evidență a petițiilor

În acest registru se vor înscrie în ordinea primirii toate petițiile adresate instanței, cu menționarea datei primirii, a termenului fixat pentru soluționare, a compartimentului căruia i-au fost repartizate și a datei înaintării la acest compartiment, a datei la care răspunsul redactat a fost înaintat spre semnare persoanei competente, a datei la care răspunsul a fost comunicat petiționarului sau, după caz, cu menționarea altei soluții date petiției (conexare sau clasare).

19. Registrul de evidență pentru înregistrarea cererilor și răspunsurilor privind accesul la informațiile de interes public

Acest registru cuprinde: numărul și data cererii, numele și prenumele solicitantului, informațiile solicitate și răspunsul comunicat. La rubrica răspuns se va trece:

- a) da - acces liber la informații;*
- b) termen - 30 de zile, dacă soluționarea necesită un termen de răspuns;*
- c) trimis la altă instituție;*
- d) nu - informație exceptată;*
- e) nu - informație inexistentă.*

20. Registrul de control

În acest registru se vor înscrie constatările și măsurile dispuse de către persoana care efectuează controlul, menționându-se numărul și data actului de control. La curțile de apel și tribunale se va ține câte un registru de control și la fiecare secție.

21. Registrul privind evidența practicii instanțelor de control judiciar

În acest registru se înregistrează toate dosarele sosite de la instanțele de control judiciar, soluțiile pronunțate în căile de atac și caracterul reformării.

22. Registrul special pentru înregistrarea datelor privind cazierul fiscal

În acest registru se vor face următoarele mențiuni: numărul curent; numele și prenumele condamnatului, datele de stare civilă, codul numeric personal; domiciliul; infracțiunea săvârșită; hotărârea pronunțată; măsuri asigurătorii ori măsuri privind latura civilă; comunicarea hotărârii către Ministerul Finanțelor Publice; semnătura judecătorului-delegat.

Pentru evidența activității instanțelor vor fi ținute orice alte registre prevăzute de lege sau stabilite de Consiliul Superior al Magistraturii.

Hotărârile redactate și motivate, inclusiv încheierile pronunțate în conformitate cu art. 673⁵ din Codul de procedură civilă, încheierile de amânare a pronunțării, încheierile privind îndreptarea erorilor materiale și încheierile privind lămurirea sau completarea dispozitivului hotărârilor, se păstrează în mape.

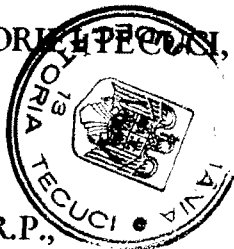
Pentru celelalte categorii de încheieri se țin mape separate pe materii, în funcție de specificul instanței.

Fiecare mapă conține, de regulă, câte 100 de hotărâri, grupate în ordine numerică pe ani și, separat, pe materii. La mapă se pune al doilea exemplar al hotărârii, semnat de toți membrii completului de judecată și de grefier.

În speranța că am răspuns solicitărilor dvs., vă asigurăm de întreaga noastră considerație.

PREȘEDINTELE JUDECĂTORIEI DE PECELI,
Tuchiluş Niculina

JUDECĂTOR DELEGAT B.I.R.P.,
Judecător Fotache Nina

GREFIER DELEGAT B.I.R.P.,

Iftemie Carmen-Mihaela

* Vă atragem atenția că datele menționate în prezentul document, se înscriu în cele prevăzute de legea nr.677/2001, fapt ce vă conferă obligativitatea protejării, conservării și folosirii acestora doar în scopul prevăzut de lege.

